

גליון עב
תמוז - אב
שנת ה'תשפ"ג

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ו

קדושת ציון

התאה ות החר ים ל רישת יו ל הרתה ו ש

16

הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום
רשמים מהועידה הגדולה
לכבודה של ירושלים

"שמחו את ירושלים
וגירו בה פך אהביה"

25

שישו אתה משוש
פך המתאברים עליה
להרגיש את האבלות על ירושלים, כיצד?

20

ההכרזה המרכזית
של הועידה:
יש חוקה לישראל!

16

דברים שמסר הגאון
הצדיק רבי דב קוק
שליט"א לבאי הכנס

23

"מועיי קולך מבכי... ושובו בנים
לגבולכם" - בית לחם וקבר רחל
אני ה' בעתה אחישנה

העקרונות התורניים המנחים את
האגודה / הרב בצלאל גנז

7

5

ארץ ישראל במשנתו
של מרן הגאון רבי
גרשון אדלשטיין
זצוק"ל

אגודת קדושת ציון פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל ביהדות,
כמקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי תורת ה'

כ"ק אדמו"ר מקרעטשניף קרית גת שליט"א

גליון 72
תמוז - אב תשפ"ג
תמונת השער:
הועידה הארצית
השישית של אגודת
קדושת ציון

3
ארץ ישראל - גופי תורה
חביבות ארץ הקודש
ליקוט מדברי רבותינו

5
ארץ ישראל במשנתו של
מנחם בגין ירחמיאל גרשון
אדלשטיין זצוק"ל

6
יהי אחרי הועידה הגדולה
הרב יהודה אפשטיין, יו"ר
האגודה

7
נחזור על הראשונות:
העקרונות התורניים המנחים
את האגודה
הרב בצלאל גנז

8
בעקבות הספר הקדוש 'אם
הבנים שמחה', חלק י"ב
ליקוט: הרב בצלאל גנז

20
יסוד האומה - הברית בין ה'
לעמו
הרב יהודה אפשטיין

22
נס הקיום החרדי בארץ הקודש
הרב ישראל גולדוווסר

23
בדרך אפרתה
העיר בית לחם
הרב מאיר גולדמינץ

25
להרגיש את האבלות על
ירושלים, כיצד?
הרב חיים אינהורן

27
למען [קדושת] ציון לא אֶחְשָׂה
וְלִמְעַן יְרוּשָׁלַיִם לֹא אֶשְׁקוּט
עַד יֵצֵא כְנֶגְהָ צִדְקָה
וְיִשׁוּעָתָה כְּלִפְדֵי יַבְעַר
הבהרת דברים

10
סיום סדרת 'מסילת ציון'
ונִכְבוֹד ה' עֲלֵיךָ זָרַח
הרב אליהו ברים

12
פנינים יקרים מהספר
'טובה הארץ - הלכות דיבת
הארץ'
שיוצא לאור בקרוב בע"ה

14
המשך סדרת 'מחזה ישעיהו'
חורבן פלשת ומואב בגאולת
'לא זכו'
הרב חיים דוידוביץ'

15
מכתבים למערכת
בְּשׂוֹבָה וְנַחַת תְּוַשְׁעוּן

16
הועידה הגדולה
תמונות, נאומים, חברי ברכה,
תגובות, ועוד

מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'
יו"ר ועורך ראשי: הרב יהודה אפשטיין
עורך תוכן ועורך אחראי: הרב יואל ברמן
עריכה לשונית: הרב יהודה אפשטיין
עורך משנה: הרב פסח הלפרין
ציילומים: ויקיפדיה, מוסדות קבר רחל, ארכיון האגודה
עיצוב ועימוד:
קליין זק7305@gmail.com

ועדת ביקורת
דוא"ל ph@kedushastzion.org
מחלקת הפצה
דוא"ל hafatza@keushastzion.org
להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל,
ולשאלות בכל ענין:
office@kedushastzion.org

☎ 079-5383396
☎ 077-3181693
מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים
החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובח"ל
אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות

לע"נ
שמואל שמשון בן ישראל
לאה מרים בת ישראל
דב בער בן משה
יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף
משפחת רבין

הערת המערכת: גליון זה משמש במה
לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון.
המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע
בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות
הכותבים בלבד, ולא בהכרח משקפים את דעת
האגודה. הארות והערות שתקבלנה בשמחה
ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט כדרכם
של תלמידי חכמים שבארץ ישראל, הנוחים זה
לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.
דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:
DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אגודת קדושת ציון
פועלת להעמיק את תודעת
המרכזיות של ארץ ישראל
ביהדות, כמקום שנתנהל בו
כאומה שלמה הפועלת על
פי תורת ה'.

תינוקות שנשבו

הציבור הקדוש נקרא לחגוג בתפילה ובתחנונים מרובים, מתוך
אהבת ישראל אמיתית, קדם אבונא דבשמיא על אותם יהודים
תינוקות שנשבו ונפלו לחטא המרגלים
שיתח"ק הכריזה עליהם כמורד בך רח"ל, אשר כידוע
בספרים חקן הוא סיבה ראשונה לכל הנלוות והצרות ה"
נא ונא לזנוג לכל הבית בטרם שאר ישראל, ולחגוג שיובו לעשות תשובה מאומה, בני
שם צעק וגו' ח"י. ויש שכן אחר לעבוד, ויסודו תעום בית, ויכלו על סלמותם עליהם
אביבם סאבס אבאבם

דעת תורה - ליקוטים

• חלק א' • פתיחה • ארץ ישראל - גופי תורה • חביבות ארץ הקודש

קוראים יקרים! מיום הווסדה של אגודת 'קדושת ציון' וכינונו של הגליון, הבאנו תמיד במדור 'דעת תורה' את דברי אחד מרבתינו שבדורות האחרונים, אשר הנחיל לנו דעת תורה צרופה בענין מרכזיותה של ארץ-ישראל ביהדות, הבנת מהות תקופתנו כעת בה חפץ ה' לעורר את האהבה, ובדבר חובתנו לחיות בארצנו כאומה לאור תורתנו הקדושה.

אחר שראינו את התגובות הנלהבות לדברי רבותינו, החלטנו לחזק את המדור ולהביא מעתה בכל גליון דברים של כמה וכמה מגדולי ישראל, אשר מעוררים על אותם יסודות נעלים ביחס למהות תקופתנו וחובתנו לפעול בתוכה, תוך התמקדות בכל פעם בפן מסוים של אותם יסודות. כמו-כן, לא נמנע מהבאת דברי פתיחה, הסבר וכיוצא בכך, על-מנת להאיר את דברי רבותינו. תקוותנו, שציבור הקוראים יפיק תועלת מירבית מהדברים.

חלק א

פתיחה

ארץ ישראל היא חמדת ותשוקת העליונים והתחתונים, ובכל הדורות כולם נכספה נפשו של כל יהודי לרצות את אבניה ולחונן את עפרה. זכה דורנו למה שלא זכו כל אותם דורות, ששערי ארץ הקודש פתוחים לרווחה לכל החפץ לבוא בהם, וכאשר דבר חדש בא לפנינו - מה שלא היה עד ימינו - הרי שעלינו מוטלת מלאכה שלא היתה מוטלת על הדורות של אבותינו, והיא להעריך את המתנה ולדעת מה ענינה ממח, ומאיך - לדעת כיצד אמורים אנו לזכות ולנצל אותה עד תום. כאשר נלמד ונתבונן בתורת ה', יכולים אנו לראות כיצד ידיעות כה רבות מצויות בידינו ביחס לדבר ה' ובדברי רבותינו מאורי הדורות בנושא גדול זה. כל שעלינו לעשות, הוא להטות את אוזנינו לדברי התורה, ובה, ורק בה, לחפש ולהבין את ערכה ומעלתה של ארץ הקודש.

ארץ ישראל - גופי תורה

תחילה נביא את דברי חז"ל ורבותינו, מהם עולה כי התורה וארץ ישראל - תרין דאינון חד הם, תורתנו הקדושה הרי היא עצם מעצמה, וחלק בלתי נפרד ממהותה של ארץ ישראל - אורה עפרה ואבניה, אילנותיה תבואתה ודשאיה, ימיה מעיינותיה ונהרותיה, הריה בקעותיה ומישוריה.

נפתח בדברי חז"ל בספרי (עקב פיסקא לז): **"תבל - זו ארץ ישראל. איזהו תבלין שבתוכה - זו תורה"**. וכך הם דברי רבינו הגר"א (יהל אור במדבר קנז): **"כשבקש משה 'ואראה אותה', בקש לידע כל עניינה, שהוא ענין גדול כמו ידיעת התורה, שגבוליה וכל עניניה הן עניני תורה בת מלך פנימה"**.

פרשה שבתורה שלא נזכרת בה ארץ ישראל (הובא ב"ארץ ישראל בספרות השו"ת" ח"ג עמ' סח-סט).

דברים נפלאים ברוח זו כתב מרן המשגיח דשיבת פוניבז' הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל (אור יחזקאל מכתבים מכתב ט): **"זאת באמת צריכה להיות תשוקת וחפץ כל מי שיש לו חלק ונחלה בתורת משה וישראל, כי הארץ הקדושה היא נקודת לבנו באמת, כי אין לחלק הארץ מהתורה כי הם כלולים יחד וכו', ואין לנו תורה באמת רק תורת הארץ כי מציון תצא תורה, והשגת הארץ היא באמת קודם התורה, כי היא נחלת אבות, והתורה**

היא 'תורה צוה לנו משה מורשה' וכו', ומה לנו לדבר עוד בשבחה כי היא מכפרת עוון. כל ההולך ד' אמות בארץ ישראל נמחלו לו עונותיו. כמדומני כי ידידי יודע מה כמה הייתי מחבב הדיבור על דבר ארצנו הקדושה, כמה ענינים דיברתי מאמונה הנובעת מקדושת הארץ, כמה תועלת היה לי מענינים האלו".

ונסיים פרק זה בלשונו הזהב של רבינו הגר"י סרנא זצוק"ל (דליות יחזקאל חלק ב עמוד תיד): **"אין תורה כתורת ארץ ישראל - ארץ שְׁשִׁמְיָהּ תורה וארצה תורה, אבניה תורה ועפרה תורה, ימיה ומעיינותיה וכל אשר בה"**.

חביבות ארץ הקודש

ארץ הקודש חביבה עד מאד בעיני א-להים ואדם. קודם כל יש להביא את חביבותו של הקב"ה לא", כמבואר במדרש תנחומא (מסעי ה): **"אמר הקדוש ברוך הוא למשה - הן הארץ חביבה עלי, שנאמר 'ארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה תמיד', וישראל חביבין עלי, שנאמר 'כי מאהבת ה' אתכם...'. אמר הקדוש ברוך הוא - אני אכניס את ישראל, שהן חביבין עלי, לארץ שחביבה עלי, שנאמר 'כי אתם באים אל ארץ כנען'"**.

ועוד אמרו שם: **"אמר הקדוש ברוך הוא - תביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל, למה? שאני תרתי אותה וכה"א 'ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל ארץ אשר תרתי להם זבת חלב ודבש צבי היא לכל הארצות' (יחזקאל כ ו), וכה"א 'ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גויים' (ירמיה ג יט)"**.

ועוד איתא בילקוט שמעוני (עקב תתס): **"חבב הקב"ה את ארץ ישראל ששקולה כנגד כל הבריות. ראה מה חיבה חבב הקדוש**

דברים דומים כתב מרן המשגיח דמיר רבי ירוחם זצוק"ל (דעת תורה בראשית ח"א עמ' ג-ד): **"הסוגיא של כל התורה כולה היא ארץ ישראל, הנשמה של כל התורה כולה היא כיבוש הארץ וכו', שתכלית זאת של כל התורה כולה ארץ ישראל, שענין ארץ ישראל נוטל חלק בראש בתורה הקדושה"**. (וע"ע בעמ' קנט וח"ב עמ' רו-רז וח"ד עמ' קכד ובדעת חכמה ומוסר ח"ב עמ' רו-רז).

וכך הם גם דברי רבינו בעל האור שמח זצוק"ל: **"ארץ ישראל היא הנושא של כל התורה, תורתנו המסורה מלאה בשבח הארץ וכו' ומיום מתן תורתנו הקדושה לא פסקה הנבואה מלצוות על ישוב הארץ, ואין לך**

אבניה ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו'.

חיבת הארץ לא כתבה אי שם בימי האמוראים ולא בימי רבותינו הראשונים והאחרונים, אלא היתה היא נחלת כל ישראל במשך כל הדורות.

וכן מסרו בשם רבנו החזו"א זצוק"ל (מובא בפאר הדור ח"ב עמ' מב): **"איך יתכן בכלל, שאיש אשר חונן על ברכי התורה לא ירגיש חיבה והשתוקקות לארצנו? הלא מוטבע דבר זה בחינוכו של הילד הרך, עד שאין למחות את הרשמים שהוא מקבל הנחרתים כבצפורן ברזל ושמיר על לוח לבו".**

סוד גדול גילה לנו תלמיד רבנו הרמח"ל, הלא הוא הרמ"ד וואלי זצוק"ל, כי אף עיקר מטרת הגלות היא כדי לעורר בנו מחדש את החשק לארץ הקודש (בפרושו לתהילים קו כד): **"וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדברו - והנה העון הזה היה כל כך חמור לפניו ית' וכו' עד שממנו נמשכה הגזרה של הגלויות כדי שיכירו וידעו הבנים שאין ארץ כארצם, ולא יתוקן עון המאיסה של האבות, עד שהבנים יביאו את עצמם לחשוק בה בחשק גדול, כענין שנאמר 'אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו' (שם קב טו), כלומר דהא בהא תליא, שלא יבוא עת חנינה לציון, עד שבניה יחמדוה בתכלית החמדה והתשוקה".**

וכן כתב בעל החרדים בספרו (מצות התלויות בארץ ישראל פ"ב - פרקנט) שבכך תלויה הגאולה: **"וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחלת עונינו שנקבעה לנו בכיה לדורות יען מאסנו בה, שנאמר וימאסו בארץ חמדה, ובפדיון נפשנו מהרה יהיה כתיב כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו, ושם נאמר אתה תקום תרחם ציון".**

כך כתב גם הגר"מ קלירס זצוק"ל רבה של טבריה בספר 'טבור הארץ': **"אין לך מצוה גדולה מזו - לחבב ארץ אשר מלך מלכי המלכים הקב"ה חפץ ביקרה ודורש אותה תמיד ועיני ה' א-להיך בה, ובזכות זה נבוא במהרה אל המנוחה ואל הנחלה, וישלח לנו גואל משיחו במהרה בימינו אמן".**

אף תוך כדי מלחמתם של רבותינו ב'ציונים', הם טרחו להדגיש, כי אין בכך כדי לפטור אותנו מקשר הדורות לארץ ישראל. וכך כתב מרן המשגיח הגר"ד יפה זצוק"ל

(לעבדך באמת' בראשית עמוד ס): **"חשוב להבהיר, שהמאבק של גדולי התורה בציונות ובהשקפות לאומיות הסותרות את דעת התורה - אסור שיגרע כי הוא זה מאהבתנו את הארץ הקדושה ומהכרת גודל מעלת הישיבה בה, ואסור בשום אופן להשלים עם טשטוש מושגים בענין זה".**

ויהי רצון שיתקיימו בנו דברי רבי יהודה הלוי (ספר הכוזרי מאמר ה): **"ובהערת בני אדם והתעוררותם אל אהבת המקום ההוא הקדוש, ינחץ הענין המיוחל שכר גדול וגמול רב, כמו שנאמר 'אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו', רוצה לומר כי יושלים אמנם תבנה כשיכספו בני ישראל לה תכלית הכוסף עד שיחוננו אבניה ועפרה".**

ברוך הוא את ארץ ישראל ששקולה כנגד כל הבריות שברא בעולמו, אמר משה לישראל - לא חבב הקדוש ברוך הוא לאומה בעולם כשם שחבב אתכם, שנאמר 'בך בחר ה' א-להיך להיות לו לעם סגולה' (דברים ז ו), ולא חבב מכל הארצות אלא ארץ ישראל, שנאמר 'ארץ אשר ה' א-להיך דורש אותה' (שם יא יב), הרי אתם נכנסין לתוכה על מנת הדרישה, שנאמר 'ויתן להם ארצות גוים... בעבור ישמרו חקיו ותורותיו' (תהלים קה מד-מה) וגו'.

אף אבות האומה חבבו אותה מאד, כמש"כ במדרש תנחומא (פרשת ראה סי' ח): **"חביבה ארץ ישראל שבחר בה הקב"ה. אתה מוצא, כשברא הקב"ה את העולם, חלק הארצות לשרי האומות ובחר בארץ ישראל. אמר הקב"ה - יבואו ישראל שבאו לחלקי, וינחלו את הארץ שבאה לחלקי. ירמיה הנביא צוח ואמר - ואנכי אמרתי איך אשיתך בבנים ואתן לך ארץ חמדה' (ירמיה ג יט) - ארץ שחמדוה אבות העולם, אברהם נתאוה לה, שכן הוא אומר 'ויאמר ה' א-להים במה אדע כי אירשנה' (בראשית טו ח), יצחק נתאוה לה, יעקב נתאוה לה, אמר רבי יהודה - אף משה נתאוה לה, שנאמר 'ואתחנן אל ה' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה' (דברים ג כג), ואף דוד נתאוה לה, שנאמר 'בחרתי הסתופף בבית א-להי' (תהלים פד יא), מהו הסתופף - רבי תנחום ברבי חנילאי ורב, חד אמר - אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם! אפילו יש לי פלטרין וטרקלין בחוצה לארץ ואין לי אלא הסף, איסקופה שלפני הבית, בארץ ישראל - בחרתי הסתופף, וחד אמר - אפילו לא יהא לי לאכול בארץ ישראל אלא סיפוף של חרובין - בחרתי הסתופף. 'ואתן לך ארץ חמדה' - ארץ שחמדו לה האבות".**

כך גם דור המדבר התאוה להכנס לארץ ישראל, עד כדי נכונות למסור נפשם על זכות זו. וכך אומרים חז"ל עה"פ 'ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים' בספרי זוטא, המיוחס לתנא רבי ישמעאל: **"וכי דרך שלשת ימים היה, והלא כבר נאמר 'אחד עשר יום מחורב', מה אני מקיים 'דרך שלשת ימים'? אלא מלמד, שהילכו באותו היום כדרך שהיו מהלכין בשלשת ימים, שבכל יום היו מהלכין שנים עשר מיל, ואותו היום הילכו שלשים וששה מיל. היה ר' שמעון אומר - בוא וראה חיבתה של א"י כמה היא חביבה, שכל מי שהוא הולך למלחמה, הרי הוא רץ והולך, כשהוא מגיע למלחמה, הרי רגליו משתברות, אבל ישראל אינו כן, אלא כשהיו קרובים לארץ ישראל, היו רגליהם נושאות אותן ואומרים אלו לאלו - 'אילו אנו נכנסין לארץ ישראל ומתים מיד, אין אנו כדאי' [כלומר שזו זכות כל-כך גדולה, שאין בן אנוש ראוי לה] שאנו נכנסין אל המקום אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו".**

אך מלבד חיבת האבות עצמם את הארץ, אף הנחילו לנו את חביבות ארץ ישראל כמש"כ בעל החרדים (מצוות התלויות בארץ פרק ב ד"ה וצריך כל): **"אחר שבא שמה פעם ראשונה וראה במראה הנבואה יקר תפארת קדושת הארץ - אז נכסוף נכסף והשריש אברהם אבינו את חיבת הארץ בלב בניו".**

ומשום כך מצאנו בגמרא, שגדולי האמוראים חיבבו את הארץ בכל מאודם, בנפש ואף בגוף, וכמו שאמרו בגמרא כתובות קיב. - ר' חנינא מתקן מתקליה, ר' אמי ורבי אסי קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא, ר' חייא בר גמדה מיגנדר בעפרה, שנאמר 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו'. הרי, שגדולי האמוראים חיפשו עוד ועוד דרכים לחבב עליהם את הארץ, וזהו שמסיימת הגמרא שם - 'לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו', שגם האבנים והעפר הגשמיים יהיו רצויים ומחוננים בעיניהם.

וכן כתב הרמב"ם (הלכות מלכים ומלחמותיהם פרק ה הלכה י): **"גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין**

בהכנת המדור נעזרנו רבות בקונטרס 'ביאור גודל מעלת מצוות נטיעת עצי פרי בארץ ישראל' ותשו"ח למחבר שליט"א על רשותו להשתמש בחומר. ניתן להשיג את הקונטרס המלא אצלו בדוא"ל - 5371rh@gmail.com

בגליון הבא נתמקד בעזר ה' בדברי גדולי ישראל על מעלת המגורים בארץ ישראל וחומרת היציאה ממנה. הקוראים החשובים מוזמנים לשלוח חומרים בנושא זה (נא להקפיד לציין מקור) לדוא"ל DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

לאחד קראתי נעם

לזכרו של רבנו ראש הישיבה מרן הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל

לארץ ישראל לפני שהרגו אותו [ובא לפני בית דין אחר] סותרים את דינו, וצריכים עוד פעם לדון אותו. ומפרשת הגמרא שם הטעם בזה 'מפני זכותה של ארץ ישראל', והיינו כי עכשיו כשהוא בארץ ישראל אם ידונו אותו יכול להיות שהוא יצא זכאי בדינו, כי בארץ ישראל הוא משתפר ומקבל זכויות נוספות, ויתכן שמון השמים כבר רוצים שיחיה ולא ימות, זוהי הזכות והמעלה של ארץ ישראל" (הדברים פורסמו ב'דרכי החיזוק' אמור תש"פ).

ואלו דברים שאמר רבנו בשיחתו השבועית האחרונה שנמסרה לקראת חג השבועות, בה באר, כי ישיבת ארץ ישראל מסייעת גם ללימוד התורה: "מציינו בגמרא (סנהדרין כד.) שתלמידי חכמים שבארץ ישראל נוחים זה לזה בהלכה, והיינו כשעוסקים בתורה ביחד, לא לומדים בדרך של ויכוח כדי לצאת, אלא כל אחד עוזר לשני להבין, נוחים זה לזה בהלכה! זהו דיבוק חברים, שהוא גם כן זכות להצלחה בתורה. ומציינו עוד בגמרא (כתובות עה.) - 'אמר אביי - חד מינייהו עדיף כתרי מיני'. היינו, שתלמיד חכם אחד בארץ ישראל נחשב בדרגתו בתורה כמו שני תלמידי חכמים בבבל, והוא גדול בתורה פי שניים מתלמיד חכם העוסק בתורה בבבל.

ויש לבאר הטעם בזה, מפני שבארץ ישראל יש קדושת הארץ, וקדושת הארץ משפרת את המידות ומשפיעה מידות טובות. גם לאחר החורבן יש השפעה של קדושת הארץ על טבע המידות. ולכן תלמיד חכם בארץ ישראל גדול בתורה כמו שניים שבבבל, כי בארץ ישראל המידות יותר טובות, ומידות טובות הן גם כן זכות וסגולה להצלחה בתורה, כמו שמוזכר בדברים שהתורה נקנית בהם הרבה עיני מידות טובות, כגון בענווה, שאינו מחשיב את עצמו, וזו זכות להצלחה בתורה, ומכיון שבארץ ישראל יש השפעה של מידות טובות, זוכים בה לדרגה יותר גבוהה בתורה בזכות המידות הטובות.

ואמנם אמרו להלן בגמרא שם - 'אמר רבא וחד מינין כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו'... וצריך ביאור בטעם הדבר. ויתכן לפרש בזה, כי מכיון שבבבל אין השפעה של קדושה וחסר בשלמות המידות, ממילא יותר קשה ללמוד שם, כי היצר הרע אומר שלא ללמוד ולא לעסוק בתורה, ובבבל יותר קשה להתגבר על היצר מחמת טבע המידות הרעות, ולכן הזכות של מי שעוסק בתורה בבבל היא יותר גדולה מאשר בארץ ישראל... וכשהוא בא לארץ ישראל מצטרפות אצלו שתי הסיבות יחד, קדושת הארץ עם זכות ההתגברות והקושי שהיו לו, ובה הוא זוכה לסייעתא דשמיא להצלחה כפולה פי שניים משאר בני ארץ ישראל.

והנה אנו ברוך השם זוכים לעסוק בתורה בארץ ישראל, ואם כן לא קשה לנו ללמוד, ואם פחות קשה הרי החיוב גדול יותר, כי יש לנו השפעת קדושת הארץ למידות טובות, ועל ידי זה יותר קל ללמוד, ואם זה יותר קל - החיוב יותר גדול!" (פורסם ב'יתד נאמן' - ה' סיון תשפ"א).

לסיום נקרא לכל אחינו שבתפוצות - אם אתם מרגישים שקשה לכם לעסוק בלימוד התורה, אם אתם חשים את הצורך בשיפור המידות, ואף אם אתם חושבים שהמצב שלכם סביב בהחלט, מכל מקום דעו, שבארץ-ישראל ביכולתכם לעלות ולהתעלות עשרת מונים! קומו ועלו לארץ הקודש, ששקולה ישיבתה כנגד כל המצוות שבתורה, ועל ידי זה תזכו לגלות דרגות חדשות בלימוד התורה ובתיקון המידות.

אמר חז"ל (סנהדרין כד) - "א"ר אושעיא מאי דכתיב: "ואקה לי שני מקלות לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חובלים"? נעם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה, חובלים - אלו תלמידי חכמים שבבבל שמחבלים זה לזה בהלכה. "ויאמר אלה שני בני היציה העומדים וגו' ושנים זיתים עליה", יציה - אמר רבי יצחק - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שנוחין זה לזה בהלכה כשמון זית, ושנים זיתים עליה - אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמרוזין זה לזה בהלכה כזית".

כאשר באים אנו לעסוק בהספדו של רבנו מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל, נדמה כי יש בדברי חז"ל אלו בכדי לתמצת זוית אחת ומיוחדת של אישיותו הכבירה. אכן היה רבנו זצ"ל בכל מהותו מתלמידי החכמים שבארץ ישראל. כל הליכותיו בדרכי נעם, קרא תדיר לשיפור המידות, ובמהלך חייו היה תדיר דוגמא אישית מופלאה למה שאמרו חז"ל (שבת פח): "תנו רבנן עולבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר: 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'".

במסגרת זו נביא את דבריו של רבנו עצמו בשתי הזדמנויות שונות על מעלת ארץ ישראל, שהיא המשפיעה על האדם שפע של מדות טובות והצלחה בלימוד התורה, והופכת אותו לאדם שונה בתכלית מאדם הדר בחוץ לארץ.

תחילה נביא דברים שאמר רבנו בזמן מגפת הקורונה על הטעם לכך שבארץ ישראל היו פחות נפטרים מאשר בחוץ לארץ: "הסיבה לזה שיש פה שיפור יותר מאשר בחוץ לארץ, זהו מפני שיש זכות ארץ ישראל. ארץ ישראל נותנת זכויות! שעושים בה יותר מעשים טובים, והאדם שגר בארץ ישראל משתפר, והוא אדם יותר טוב ממי שגר בחוץ לארץ, זוהי המציאות והזכות של ארץ ישראל.

ומציינו שתי גמרות על זה. האחת בנדרים דף כב, שם מובא מעשה בשני בני תוחאי שעלו מבבל לארץ ישראל, ובדרך קם אחד מהם והרג את חברו, ורבי יוחנן התפלא - כיצד יכול להיות דבר כזה שבארץ ישראל תהיה רציחה מתוך כעס ולב רגז, הרי בפרשת התוכחה כתוב: "ונתן ה' לך שם לב רגז", היינו שרק 'שם' בחוץ לארץ יהיה לב רגז ולא בארץ ישראל, וכיצד יכול להיות דבר כזה בארץ ישראל. ואמרו לרבי יוחנן כי אמנם כן, בשעת הרציחה עדיין לא עברו את הירדן, והרצח היה בעבר הירדן, אבל אם היה עובר את הירדן באמת זה לא היה קורה, כי בארץ ישראל היה האופי משתנה!

ועוד גמרא במכות דף ז., שמי שנגמר דינו למיתה בחוץ לארץ, שעבר עבירה שחייבים עליה מיתה והסנהדרין שבחוץ לארץ דנו אותו וגמרו את דינו למיתה, והוא כבר גברא קטילא שחייב מיתה - אם הוא ברח

ויהי אחר הונעידה הגדולה

הרב יהודה אפשטיין – יו"ר אגודת 'קדושת ציון'

אך דבר ה' יקום לעולם, והקנאה האמיתית דורשת לימוד, דורשת עבודה, דורשת ידיעה מדוקדקת של מהו רצון ה' בעולם, ידיעה שנקנית בעמל התורה ותיקון המידות. וז"ל התנא דבי אליהו (רבה פרשה ד) – "כל חכם וחכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמיתו ומתאנח על כבודו של הקדוש ברוך הוא ועל כבודו של ישראל כל ימיו, ומתאוה ומחמד ומצפה על כבוד ירושלים ועל כבוד בית המקדש ועל ישועה שתצמיח בקרוב ועל כינוס גליות – רוח הקודש בדבריו". זהו כבוד ה', על זה ראוי לקנא, וכאשר ה' משיב את ישראל לארצם, אף הוא מקנא כדברי הנביא (זכריה ח ב) – "כה אמר ה' צב-אות קנאתי לציין קנאה גדולה וחומה גדולה קנאתי לה" [ראוי מאד ללמוד בעיון פרשה נפלאה זו בזכריה].

אכן, בבניי האומה ישבו הקנאים האמיתיים, המקנאים לציין, המתאנחים על כבודו של הקדוש ברוך הוא ועל כבודו של ישראל, המצפים על כבוד ירושלים ובית המקדש, אלו המודים לה' על כינוס גליות, אלו המהללים את שמו הגדול על הנסים הגדולים שעשה לנו, אלו המצפים בכליון עיניים ליום הגדול, בו כל חיי האומה ינהלו לאור תורתנו הקדושה ובית מקדשנו יתנוסס לתפארה.

אנו ערים לכך, שעדיין ישנם בקרב הציבור החרדי כאלו, שטרם הפנימו את גודל התקופה והיעוד האדיר שעומד בפנינו. נשמח לדון כדרכה של תורה על כל טענה העולה כלפי מה שנכתב בגליון וכלפי פעילות האגודה. נשמח לנהל כל ויכוח ענייני, ונקבל בחזרה כל הזמנה לדיון מהותי ביחס לדרכנו. ליבון עד דק מהו רצון ה' מעמו לאור דברי התורה, הנביאים, הכתובים, רבותינו התנאים והאמוראים, ראשונים ואחרונים – הרי זה כל רצוננו! כולם מחזנים, ונשמח ללמוד יחדיו את הסוגיות, להקשיב בכבוד ראש לכל טענה, לשתף עוד ועוד יהודים מכל העדות והחוגים של יראי ה' בלימוד הסוגיות בעומק העיון מתוך נאמנות לאמת, ליושר, לצדק, לתורה המסורה לנו מדור דור.

בסיום האירוע, העירי באזני אחד מבכירי האגודה הערה חשובה – "הגענו למצב, שיש כאן דבר הרבה יותר גדול מהארגון עצמו – הרוח שנושבת בציבור. ואת הרוח, כידוע, אי אפשר לכלוא".

ואכן, זהו הלחץ העיקרי ממה שאירע השנה בועידה השנתית. יש כאן רוח אדירה – רוח טהרה של יראי ה' זקנים וצעירים, מכל הסוגים, ואת הרוח הזו אי אפשר לכבות, אי אפשר לצמצם, אי אפשר לדכא. והרוח הזו תלך ותתלבה, משום שהיא מחויבת המציאות. על-מנת שהיא תקבל את ביטוייה בצורה הנכונה ביותר, חשוב כיום יותר מאי-פעם לחזק את אגודת 'קדושת ציון' בכל דרך שהיא, ולא להתרע מפני המכשולים, שבוודאי ילכו ויתגברו ככל שנתחזק. אך אנו נמשיך בדרכנו, ונשים מבטחנו בבחור בציון, שינחנו בדרך אמת.

"מי שמשוכנע שדעותיו אמיתיות וצודקות, חייב להביע אותן ללא הרף ובכל הזדמנות, בגילוי לב, ובלי להתחשב במידת התמיכה שיש לו, או ברמת ההתנגדות שיפגוש. רק לשקר דרושים תומכים כדי להצליח. לשקר דרושה סמכות המספרים כדי למלאות את מה שחסר לו בצדקת טיעונו. האמת, לעומת זאת, תמיד תנצח בסופו של דבר, אפילו אם הדבר יקח זמן. אצילות אמיצה וטהורה, המבוססת בשכנוע מלא אש התלהבות, ועם כל הבהירות של המודעות הבטוחה, המבוססת שוב ושוב, ובכל הזדמנות – בסופו של דבר תשיג האמת את הכבוד וההערכה – אפילו של אלו שלא מוכנים לקבלה. האמת היחידה שהלכה לאיבוד, ובלי כל אפשרות להחזירה, היא אותה אמת שלא היה למחזיקיה האומץ לדבר בגילוי לב עבורה. האמת לא הובסה מעולם מכח ההתנגדות – היא הובסה רק כשתבריה היו חלשים מדי מלהגן עליה!"

(רש"י הירש – שמש ומרפא)

באהבת ישראל, באהבת התורה ובצפיה לישועת ה' ברחמים, יהודה אפשטיין – יו"ר האגודה ועורך הגליון.

התמונים שגדשו את בניי האומה אמרו את דברם בצורה הברורה ביותר. אחר כל הרדיפות, השקרים וההשמצות, האימונים הישיבים והעקיפים, ועם תקציב אפסי ביחס לארגונים אחרים – עשינו את הבלתי-יאומן והצלחנו להביא אלפים רבים של דורשי ציון מכל שדרות היהדות החרדית, אשר מלאו את האולם בבניי האומה מתוך התלהבות, שטרם ראינו עד כה.

לא לחינם הגיעו אותם אלפים רבים. הייתה זו הבעת אמון מהדהדת באגודה ובגליון, אשר הביא בשורה חדשה-ישנה, בשורה שהיא גם שורשית וגם מרנינה, אל כל שדרות הציבור החרדי – בין אם מדובר באלו שזכו להיות ספונים בבתי המדרש, ובין אם מדובר באלו, אשר עוסקים בחיי המעשה ומבינים, כי דווקא עיסוק זה – חייב לינוק ישירות מאותו בית מדרש. הבשורה האדירה שיוצאת מבין שורות הגליון מאז הוסדו היא הרבה יותר מעוד דעה שנשמעת בחלל הציבורי. מדובר בהנמדתה וביסוסה – ואם תרצו לומר, שיקומה מעפר הריסותיה – של דעת היהדות התורנית הצרופה, אשר מחברת בין תורת ה' לחיים ולמציאות, בין ארץ-ישראל הממשית לזו הערטילאית שחלמנו עליה, בין ירושלים של בית המקדש לירושלים של קו 402.

אותה 'קנאות' שבנויה מזעקות 'גואלד' נגד כל חיבור של התורה למציאות – חשה מאומית, ובצדק. מדובר באותם גורמי שוליים, אשר ידעו לזרוק אבנים על מרן הגרייט אלישיב זצ"ל, אותם אלו אשר תלשו את זקנו של אחד מהדיינים המחמירים בדי"ץ העדה החרדית משום שלא הצטרף למאבקם נגד המקוה-ריין. מדובר בקומץ משועמם של אנשים, אשר קנאותם המזויפת מוזהרת תחליף לשקיפת התורה ותיקון המידות, ומומחיותם היא לומר תמיד מה לא טוב, מדוע אנו נמצאים בעומק הגלות ובשיא השפלות, כמה טוב היה בפולין ובקבלנקה וכמה רע כאן בארצנו הקדושה, איך הרכבת הקלה נועדה להשמיד ולחלן את הציבור החרדי וכיצד כל מעשה שנעשה כאן אינו אלא חלק מקונספירציה אפלה מבית מדרש של הבונים החופשיים. אך הם יודעים היטב, כי הציבור מאס בהם, בהשקפת עולמם ובדרכי פעולתם האלימות, וענייהם כלו לראות לא רק את הכמות האדירה שגדשה את האולם, כי אם יותר מכך – את האיכות המשובחת, העידית שבעידית שבקהל יראי ה'.

יחודה של אגודת 'קדושת ציון' מתבטא בהבנה, שחרדיות אמתית – חרדה לדבר ה' שיתקיים בעולם – אין משמעה בריחה מהמציאות, כי אם החלת התורה על כל מציאות שתהיה. בהיותנו בגולה, אשר כל בינה הוא חורבן, כאשר החיים עצמם אינם יונקים מאדמת הקודש ולכן דינם להקמל, הייתה כל מגמתה של היהדות החרדית להתנתק מהעולם הסובב, להסתגר בארבע אמות של בית המדרש ולחלום על עתיד, בו נשוב לארצנו ונחיה לפני מלכנו כרצונו. כיום, אחר שבחסדי ה' וברחמי המרובים השיבו לארצנו והעמיד בפנינו את האפשרות לשוב ולחדש ימינו כקדם, מוטל עלינו לשוב ולהעמיד את תורתנו כצורתה המקורית, כאשר היא מתה לנו את כל דרכי החיים בכל התחומים ובכל הרבדים. צורת חיים זו, של אומה חיה ומתפתחת על אדמתה, שורטטה עבורנו בלשונו הזהב של מרן החתם סופר בחידושו על סוכה לו. ד"ה אתרוג הכושי –

"ולע"ד רבי ישמעאל נמי לא אמר מקרא זאספת דגנך אלא בא"י ורוב ישראל שרויין, שהעבודה בקרקע גופה מצוה משום יישוב א"י ולהוציא פירותיה הקדושים, ועל זה ציונה התורה זאספת דגנך, ובוטע זורה גורן השעורים הלילה משום מצוה, וכאלו תאמר לא אני תפילין מפני שאני עוסק בתורה – ה"נ לא יאמר לא אאסוף דגני מפני עסק התורה. ואפשר אפילו שארי אומניות שיש בהם ישוב העולם – הכל בכלל מצוה. אבל כשאנו מפוזרים בעו"ה בין א"י וכל שמרבה העולם יישוב, מוסיף עבודת ה' חורבן – מודה ר"י לרשב"י. וע"ז אנו סומכים על ר' נהוראי במתני סוף קידושין – מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד בני אלא תורה – היינו בח"ל, וכנ"ל, והיינו דמחדש רבא באתרוג הכושי – אפילו אינו נדמה אלא כושי ממש, דהיינו רשב"י וחבריו האמתיים – מ"מ הא לן והא להו – לבניי בבל כשר, ולבניי א"י פסול, דבעינן יישוב א"י ע"י ישראל".

כפי שכולנו, החרדים לדבר ה', מאמצים את עקרון 'חדש אסור מן התורה' של החתם סופר – כך עלינו לאמץ גם את מה שכתב על ההבדל המהותי שקיים בין עם הישוב בארצו לאומה המפוזרת בין העמים. הדבר דורש לימוד מעמיק, הבנת חילוקים, ניתוח מורכבות, יצירת אבחנות בין מצב למצב – והדבר אכן אינו קל עבור מי שהורגל בשטחיות רדודה. אך התמונים שמלאו את בניי האומה – אשר בוודאי מייצגים עוד רבים שנבצר מהם להגיע – הוכיחו כי הציבור החרדי מבין את היעוד האדיר שהועידה עבורו החשגה דווקא בימים אלו, בהם מתרחש התהליך האדיר של הפיכת קהל יראי ה' לרוב בארצנו, והוא נכון לאתגר. קל להיות שטחי, קל להתעלם מהמציאות המשתנה, קל לזעוק סיסמאות שאינן מצוריות מחשבה ולימוד. קל להתפס לקנאות מזויפת, קנאות של שטות שאין מאחוריה כל תוכן אמיתי של קנאה לה' ולקיום תכליתו בעולם, אלא רק השחתת המידות, עין רעה ושטחיות מהולה בילדותיות.

הרב בצלאל גנז

נתחזר על הראשונות

לאחרונה לקראת הוועידה ואחריה, התקבלו פניות רבות, שבקשו לברר:

מה רוצה 'קדושת ציון', וכי היא באה להחזיר לקדמת הבמה החרדית את רעיונות התנועה הציונית שכבר בני מייסדיה לא מזדהים עם יסודותיה ונחשבת לעבודה זרה שבטלחה עובדיה, אותה תנועה שכל גדולי ישראל הסתייגו ממנה [בלשון המעטה] ובתגובה להקמתה הקימו את תנועת 'אגודת ישראל', שלא יחשבו שהציונים הם המה המייצגים האוטנטיים של העם היהודי?

[ובהערת אגב: אין כוונתנו להגדיר את התקופה כהגדרתם של אחרים דוקא כ'אתחלתא דגאולה' במובן זה שעד נקודת זמן מסוימת הייתה גלות, ומאותה נקודה הולאה החלה הגאולה. הגאולה היא התליך שעולה ומבצבב עוד בתוך מחשכי הגלות כדברי חז"ל על אחי יחוד, שהיו עוסקים בשקם ותעניתם, והקב"ה יושב ובורא אורו של משיח, ודברי תלמידי הגר"א שכתבו על לוח ביה"כ 'דחורבה' ביום יסודו בירושלים - ניתן כיום לראות את נוסח דבריהם במבואה לבית הכנסת - שראו בוה ענין גדול המקרב את הגאולה, ושהבנין הוא אתחלתא דגאולה, הגם שעדיין הגלות הייתה בעיצומה] אמרנו כל זאת, כמובן, ללא שאנו מתעלמים מהמצב הרוחני השורר במדינה, ובלי לשכוח את מעללי ראשי הציונות בחינוך הדור הצעיר בשנות הקמת המדינה ואת החטאת הרבים הנורא [ועדיין יש לציין, שכפי שמצבו של יהודי חרדי בארץ טוב לאין ערוך מזה של אחיו בגולה, כך גם מצבו של יהודי חילוני תחת השלטון הציוני - עדיין טוב לאין ערוך מיהודי חילוני בארה"ב או באירופה, ואכמ"ל] ממילא אנו גם עומדים על חובת הזהירות, שלא להשתתף עמם בתוך מערכותיהם, שלא יבולע לנו ולבנינו. אלא שעל אף כל זאת, יש כאן כבשי דרמנא, שאבן מאסו הבונים - היתה לראש פינה, ועל ידם הקב"ה בונה מחדש את קומת כלל ישראל בארצו, למרות רצונם ועל אפם וחמתם שהתכוונו בדיקו ההיפך, אבל על כרחם נעשו הם לכלי משחק בידי הקב"ה להוציא לפועל את רצונו, ומאת ה' היתה זאת - היא נפלאת בעינינו.

היסוד השלישי - צורתה של ארץ-ישראל והעבודה הנרצית בה

המציאות המתוארת ביסוד השני, מביאה אותנו להבנה, שלא בחינם הראה לנו הא-להים את כל זאת, ואכן - משימה חדשה יש לנו כציבור תורני פה בארץ-ישראל. זהו מצב שונה בתכליתו ממה שהיה בגלות, בה כל המוסף ישוב מוסיף חורבן, בה לא היה לנו כל ענין ביישובן של ארצות גלותינו, לא יכולנו לקיים [על כל פנים מדאורייתא] את רוב מצוות התורה, לא אלו התלויות בארץ, וכמובן - לא את המועדים כצורתם המקורית ולא את הקרבנות והטהרות, והעיסוק בענייני העולם היה רק במה שהיה מתחייב לצורך קיום הציבור באותו רגע ובאותו מקום. כיום, אחר שהקב"ה החזירנו לארץ-ישראל הוא מחזיר לנו אותה ומקבצנו לתוכה, עד שכבר מחצית מעם ישראל הידוע לנו כבר שב הביתה, וכפסע בינינו לבין מצב של 'רוב יושביה עליה', שמשנה את כל המצב כידוע מבחינות רבות, ואכמ"ל - הרי אנו רואים בחוש שהמצב דורש ומחייב שינוי ביחסינו כערכים לאחינו, לארץ ולכל הסביבה.

בעוד שנים לא רבות, שומרי השבת יהפכו לרוב בארץ הקודש, ונוכל לשנות ולהפעיל את כל מערכות המדינה שתפעלנה על-פי תורה, לא על-די גויים של שבת, אלא על-ידי יהודים שומרי התורה והמצוה. כל הבגדים והמסחר והתעשייה, מערכת הבריאות, הבטחון והצבא, כל אלו הם הם עיקר ענינה של מצות ישוב ארץ-ישראל, לא רק המגורים בה [גם תחת שלטון גוי] אלא דוקא תחת שלטון ישראל (כדברי הרמב"ם בסה"מ בהשמות למצוות עשה שלא מנה הרמב"ם השמטה ד, ורש"י בגיטין ת, וכן שכתב החת"ס בסוכה לו: "רבי ישמעאל נמי לא אמר מקרא ואספת דגנך אלא בארץ-ישראל ורוב ישראל שריין בה, שהעבודה בקרקע גופא מצוה, משום ישוב ארץ-ישראל ולהוציא פירותיה הקדושים. ועל זה צוותה התורה 'ואספת דגנך', ובעז זורה גורן השעורים הלילה משום מצוה. וכאלו תאמר 'לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה'. ה"נ לא יאמר 'לא אאסוף דגני מפני עסק התורה'. ואפשר אפילו שאר אומניות שיש בהם ישוב העולם - הכל בכלל מצוה. אבל כשאנו מפורדים בעוה"ר בין אומ"ה וכל שמרבה העולם ישוב מוסיף עבודת ה' חורבן, מודה רבי ישמעאל לרשב"י. ועל זה אנו סומכים על רבי נהוראי בסוף קידושין, מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד בני אלא תורה, והיינו בחו"ל כני"ל."

העולה מכל הנ"ל, שעל היהדות החרדית לשאוף ולהיערך לחיים מלאים של תורה, שרק על-פיה תפעלנה כל המערכות של המדינה, ותעמוד מצות ישוב ארץ-ישראל על תלה על-פי הכוונה הראשונה.

אלו הדברים שעומדים ביסודותיה של 'קדושת ציון'. כאמור, הדברים נתבאר באורך במאמרים שהתפרסו על-פני הגליונות בבעד השנים האחרונות, וכל המעונין יכול לקבל את הגליונות שצוינו לעיל במה שנוגע ליסודות הנ"ל בכתובת של המערכת או אצל כותב הדברים.

מאחר וגליונות 'קדושת ציון' מיועדים עבור ציבור בני תורה, היודעים להבדיל בין תכלת לקלא אילן, נכתוב מה **אכן** באה 'קדושת ציון' לומר, והחכמים והמבינים דבר מתוך דברי יבינו מעצמם מה **לא** גורסת ואומרת 'קדושת ציון'.

הדברים כבר התבארו בארוכה על פני גליונות 'קדושת ציון', אך נתמצת את הדברים בקיצור נמרץ, והרוצה ללמוד יותר בהרחבה - יפנה לאריכות בגליונות הקודמים.

שלושה יסודות מרכזיים ניצבים במשנתה של 'קדושת ציון' -

מרכזיותה של ארץ ישראל בתורה ובכוונת בריאת העולם, ויעודו של עם ישראל בקיום התורה דווקא בארצו.

ההסתכלות על מהות התקופה של המאה-מאתיים שנים האחרונות בהיותה שלב קריטי בהכנה לגאולה, כמבואר בדברי נביאינו הנאמרים באמת.

השאיפה למדינה האידיאלית והתנהלותה על כל פרטיה על-ידי העם היהודי ובהתאם למצוות התורה והלכותיה בכל הפרטים המעשיים.

ובפירוט:

היסוד הראשון - מרכזיותה של ארץ-ישראל

ארץ ישראל על-פי משנת 'קדושת ציון' היא הרבה יותר מאשר עוד מצות עשה. 'קדושת ציון' אינה עוד 'חברה להחייאת מצוות נשכחות' כמו מתנות עניים, תכלת או פדיון/עריפת פטר חמור וכדומה. עם כל חשיבותן של חברות אלו, כאן יש משהו אחר לחלוטין.

ענינה של ארץ-ישראל אינו מסתכם בסוגיה הדנה האם מצות ישוב הארץ היא מצות עשה לזרות, ואם כן - האם היא מצוה חיובית או קיומית, או רק מצוה מדרבנן, או שמא אין מצוה אפילו מדרבנן, אך יש בה חביבות מיוחדת וכיוצא בכך.

עיקר ענינה של ארץ-ישראל היא בהיותה הבסיס והתכלית של קיום כל התורה - לא רק מצוות התלויות בקרקע, אלא גם מצוות התלויות בגוף, כמו שבת ותפילין, שנתנו ככוונת הבריאה להתקיים דוקא בא"י [בעוד שבגלות, הגם שחלות חיונן מדאורייתא, חלות זו ובעת רק בבחינת 'חציבי לך ציונים', כדברי רש"י והרמב"ן המפורסמים בשם הספרי].

יותר מכך - כל הבסיס לקיום התורה הוא הברית שכתב ה' תחילה עם האבות ולאחר מכן עם משה רבנו, והמעין בכל פרשיות כריתת הברית יראה על נקלה, כי נושא הברית הוא נתינת הארץ לזרעו של אברהם, חזו מהותה של מצות המילה, אשר נכרתו עליה שלוש-עשרה בריתות כמבואר בנדרים לא:

זהו, אם כן, הדבר אשר מחייב את המצאותו של עם ישראל בארץ-ישראל, שזו תכלית כל הבריה, וכמו שהקב"ה חזר והבטיח שוב ושוב וכתר ברית עם האבות ועם יוצאי מצרים, כפי שהארצנו במאמרינו בגליונות (גליון נא - אב תש"פ, נב - כסלו פא, נג - טבת פא, וגליון ע - מחדש ניסן האחרון במאמר 'החדש הזה לכם').

[וגם הטוענים שאין ישיבת הארץ מצות עשה, היא זה דומה לשיטת הבה"ג, שלפיו 'אנכי ה' א-להיך אינה מצות עשה בפני עצמה, אלא היא היסוד שממנו מחויבים בכל התרי"ג, כמבואר ברמב"ן בסה"מ עשה א - כן ארץ-ישראל היא הפלטפורמה, שעליה יכולות להתקיים כל התרי"ג (כמובא בדברי האור החיים - דברים ל ט).]

היסוד השני - מהות התקופה

'קדושת ציון' מדגישה את דבריהם של רבים מגדולי ישראל בדור האחרון על היותה של התקופה של שתי המאות האחרונות כמהפך בהנהגתו של הקב"ה, בה הוא החל להוציא את העם היהודי מתחת ידי הגויים ולכנס את נדחי ישראל חזרה לארץ הקודש, החזירה להיות תחת שלטון יהודי, והנהיגה בנסיים ובנפלאות שלא כדרך הטבע, תוך הרמת קרן ישראל. כל זאת קורה בשונה מהנהגת הקב"ה בגולה ותוך העמדתה של ארץ-ישראל כמרכז הרוחני והתורני הגדול והמשובח בעולם שלא היה כמוהו מאז החורבן, ובמקביל הפכה הארץ שהיתה שוממה בימי הגלות למעצמה פורחת של כלכלה וחקלאות ונתינת פירות בעין יפה לבניה, שאין לך קץ מגולה מזה כדברי חז"ל, עד שכל העולם עומד בתור לרכוש את מוצריה וללמוד ממנה כיצד מנהלים ארץ.

(הארצנו בדברים בגליון עא - אייר תשפ"ג)

בנקבות הספר הקדוש 'אם הבנים שומחה'

להגאון רבי יששכר שלמה טייכטל זצוק"ל הי"ד | חלק י"ב | ליקט: הרב בצלאל גנז

בגליון הקודם הבאנו מדברי רבינו בתשובותיו למתנגדיו בהונגריה, שניסו להניאו מלהפיץ את דעתו בענין חובת העלייה לא"י. גם הפעם נמשיך בדבריו שהשיב לחבריו ותלמידי החכמים בהונגריה, שרצו למנועו מלדבר בעניני התעוררות לארץ-ישראל ואת ראיותיו שהשיב להם.

בספרנו עמ' 231 -

בימי הקיץ הזה דשנת תש"ג, מידי התגוררי פה עיר הבירה, היה חום גדול מאד חוץ מהרגל הטבע. והייתי שבועות אחדים בבית החולים שעומד על ההר באויר זך ונקי לשאוף אויר צח.

ובשבת פרשת ראה, הפצירו בי האנשים שהיו עמי שם לאמר להם איזה דברי כיבושים מעניינא דיומא שהיו מברכים חדש אלול, ומעניינא דחבלי משיח שעברו עלינו בעתות הללו.

והיו ביניהם שם תלמידי חכמים בנן של קדושים. והם הפצירו בי ביותר שלא לסרב בזה, כי בתחילה סרבתי בכל עוז ולא רציתי לקבל את הכבוד הזה מטעם הכמוס עמדי, אבל הפצירו בי עד בוש ולא יכולתי לסרב יותר.

ובטרם עליתי לדבר, התנו שני תלמידי החכמים הנ"ל, שלא להזכיר בדברי מענייני ישוב ארץ-ישראל.

אמרתי לאחד מתלמידי החכמים הנ"ל, שהוא באמת גדול בתורה ויושב על כסא הוראה בעיר גדולה לא-להים וחסיד מתחסד עם קונו וצדיק תמים וזקן, אשר נזדקן בחסידות ובתמימות והולך בתום לבבו בקרב ביתו ומבחוץ.

אמרתי לו:

ידעתי, שאך בתמימות ידבר עמי במה שהתנה עמי שלא אזכיר מענין ארץ-ישראל בדרשה שלי, אבל אפלפל עמו אם הצדק בזה במה שאינו רוצה לשמוע את הדורש ברבים מענין חיבת הארץ ומגודל החיוב שיש בזה.

כי כה אמר אלי: שאם אזכיר מזה בהדרשה, אזי לא יבוא לשמוע אותה.

אמרתי לו שאביא לו ראייה, שאך סימת עיניים הוא מהס"מ רח"ל לדבר כן, כי מי לנו גדול מרבנו בעל 'צמח ה' לצבי', שהיה מגדולי תלמידים של רבינו רבי בער ממעזריטש זצ"ל ואיש קדוש ונורא, כאשר יש להכיר גדולתו ומדרגתו מספרו הק' הנ"ל. והלא הוא כתב בפרשת ורא (שמות ו יב) בפסוק "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה", וז"ל:

"וקשה, הא בני ישראל לא שמעו מקוצר רוח ומעבודה קשה, אבל פרעה, דלא היה בו זאת, יוכל לשמוע אליו וי"ל, דהנה לכאורה השליחות לבני ישראל היה ללא צורך, שבוודאי ירצו שיגאלם ה' יתברך. ולמה היה צריך לשלחם להם כלל? אך הענין, דכתיב (ישעיה נה יא) - "דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם". וכבר כתב הרמב"ן בפרשת לך (בראשית יב ו) שכל גזרה לטובה שיצא מפי הקב"ה, צריך לעשות לה פה למטה פועל דמיוני (פעולה מעשית שתמחיש את העניין) שתוכל להתקיים בלי מונע משום צד שירצו למנוע. וגלוי וידוע היה לפני השי"ת שפרעה לא ירצה לשמוע לדברים אלה, ואז היו דברי השי"ת ריקם. ע"כ עשה השי"ת וציווה לומר לבני ישראל תחילת דברי הגאולה, וישראל ודאי יהיו שומעים לדברי הגאולה שידבר משה אליהם. ובזה יעשו פועל דמיוני בשמיעתם, לשישמע גם פרעה לדברים אלה. וכך הבין משה בכונת השי"ת ששלח תחילה לבני ישראל, ולכן אמר בגודל צניעותו אחר שבני ישראל לא שמעו אלי בפועל דמיוני - איך ישמעני פרעה". עכ"ד, ודפח"ה.

הרי שלך לפניך, דאז בזמן שבא משה לישראל כבר היה זמן גאולתם כמבואר במדרש שהש"ר (ה ב) בפסוק "קול דודי דופק", שאמר משה לישראל שהגיע זמן גאולתכם. ואעפ"כ, יען שמידת הדין היה רוצה לעכב על זה כידוע, היה מוכרח למשה לעשות פועל דמיוני תחילה כדי לבטל בזה כל המקטרגים וכל המונעים.

וזאת הייתה ע"י שדבר משה לפני בני ישראל מדברי הגאולה וישראל יהיו שומעים לדבריו ויקבלו ממנו. וכאשר הכתוב העיד שלבסוף עשו כן בני ישראל, כדכתיב (שמות ד ט) - "וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר ה' אל משה, ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחוו". ובאמת נגאלו אז בני ישראל משעבוד מצרים. וכל זאת נפעל ע"י ששמעו ישראל אל משה בדברו לפניהם מדברי הגאולה והפועל דמיוני נעשה בזה להכרית כל המקטרגים והמסטינים אשר רצו למנוע, שלא יוכלו לבטל גזירת הקב"ה, ודברו אשר יצא מפיו לא ישוב ריקם.

ועתה נדון את אשר לפנינו: דהנה כבר הגענו לעת של 'בעתה'. והקץ של הגאולה כבר בא. וכאשר הבאתי לעיל (פרק שני אות ז) באריכות מדברי חז"ל, ורק מידת הדין מעכבת עלינו. וכאשר הבאתי מש"ס סנהדרין וממדרש שיר השירים בפסוק 'עד שתחפץ'. ואמרו חז"ל - 'עד שתחפץ מידת הדין'.

הנה מוכרח גם לנו לדבר ברבים לפני עם בני ישראל מדברי הגאולה לשוב לארץ חמדתנו, וכד' מהדברים הנוגע לשיבת ישראל בארץ ישראל. ואם בני ישראל ישמעו ויקבלו הדברים ממי שדורש בזה ברבים, יעשו בזה פועל דמיוני לשתק על ידי זה כל המקטרגים ולבטלם. וכל הרשעה כולה כעשן תכלה. ובני ישראל יצאו הגלות ביד רמה כמו שהיה אז בשעת יציאת מצרים. וכל זאת גרם במה ששמעו ישראל לדברי משה שדרש לפניהם תחילה מעניין הגאולה, וכן ראוי לעשות גם בזמננו.

וכל תלמיד חכם הדורש, מניצוץ משה יש בו כידוע [עניין תיקון] תיקון סט קיב]. א"כ אם יהיו שומעין לו יהיה ממש כמו שהיה בזמן משה. דעל-ידי ישראל ששמעו למשה את דרשותיו שדרש מענין הגאולה, נעשה גאולה באמת. כמו כן יהיה בזמננו. אם כן, אדרבה - החוב מוטל על כל תלמיד חכם לדרוש ברבים מענין חיבת הארץ ומהביאה אליה, והחוב מוטל על כל בר ישראל לילך אל הדרשה ולשמוע ולקבל דבריו ובה יקרבו את הגאולה כנ"ל.

ולבסוף אמר מר ידידי נ"י, אשר הנהו איש בריתי ועמיתי מנוער, ואשר שנינו שתינו מבאר מים חיים של מרנא בעל ערוגות הבשם ז"ל, שאם אדרוש מענינא דמצות עשה ישיבת הארץ לא יבוא לשמוע את דרשתי. אמתה:הא אם האמת הוא כן.

והכי אין התורה חוגרת שק על זה, והכי אין ארץ ישראל מרגשת עצמה על-ידי זה לנפגמת בכבודה, ולאם נעלבה שבניה מלעיבין אותה כל-כך במה שאוסרין ומפריעין למי שרוצה להרים קולו ולהזכיר ולאמץ את הרבים שיתנו ידם לחזק אותה ולהרימה מעפרה כמצווה עלינו מפי הקב"ה, כאשר הוכחתי והבאתי לעיל באריכות מדברי חז"ל וקדמונים ואחרונים קדושי עליונים? והם אלו 'המתקדשים' דזמננו, משימים אותה לחרפה ולביזה עד שאסור לדרוש ברבים משום ישוב הארץ? ואם אתרמי אחד אשר משים פניו כחלמיש ואינו חת מלומר

האמת כאשר היא, אומרים הם שאסור לשמוע דרשתו? או אם אין גורמים בדיבורים כאלו כאשר באזני שמעתי, לא מאחד בלבד, אלא בעוונותינו הרבים מרבים, שאמרו שעל כן נענשו אלו אלפים ורבות מאחינו בני ישראל, יען שעסקו בישוב הארץ ובגינה. הכי אין זה חירוף וגידוף כלפי התורה הקדושה? וכי אין גורמים בזה חלישת דעת ועיגום נפש לתוה"ק שהיא מלכות, וארץ ישראל שהיא ג"כ מלכות, שהיא אם דישראל? וכמו שכתבתי לעיל בדיבורים כאלו. אוי לאזנים שכך שומעות, אפילו להוציא מפיו דיבורים כאלו הוא חטא גדול כמובן מעצמו.

ועתה יאמר נא כל בר דעת שיש לו מח בקדקדו, הכי אין זה ממש מעשה יהושע וכלב אשר לא היו יראים מלומר ברבים האמת נגד כל העדה והנשיאים בכלל, שהיו 'מתקדשים עצמם' במה שהפריעו ומנעו את ישראל מלילך לארץ-ישראל? כמו שהביא הגאון המקובל רע"י שלזינגר ז"ל בפירושו על התנ"כ"א (אליהו רבה פ"א ב) בשם הזהר, שהמרגלים היו טוענים שפה במדבר יש לנו מן ואינם טרודים בפרנסה, יש להם עת ושעת הכושר לישב על התורה והעבודה. משא"כ אם ילכו לארץ ויצטרכו לעסוק בעבודת האדמה, יופרעו מעבודת ה' - עיי"ש. ויהושע וכלב עמדו נגדם וצעקו (במדבר י ח-ט) - "אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ וגו' אך בה' אל תמרודו וה' אתנו". ומה כתיב אחר זה (שם י) - "ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים". הכי אין עושים גם בזמננו כן? אבל כמו יהושע וכלב כתיב (שם) "וכבוד ה' נראה באהל", וכמו שפרש"י, שירד הענן להצילם מידם, כן יהיה ג"כ בכל עת שיתרמי שאחד יחזיק בכבוד הארץ ולא יתן לבו לדברי הנרגנים. ואליהם יאמר (משלי כו ד) - "אל תען כסיל כאוולתו", וד"ל.

ועוד אמינא לו,

הלא כבר הבאתי למעלה ממה שגילה המלאך למרן הבית יוסף (פרשת שלח) בטעם ששלח משה מרגלים, שכוונתו הייתה יען שישראל באותה שעה לא היו כדאיים להכנס לארץ, ע"כ שלח לשם אנשים שיחזרו משם ויספרו בשבח הארץ, ובזה יעוררו חשק וחמדה בלבם אל הארץ הקדושה, ובזכות זה לחוד שיחמדו לה, יהיו כדאיים לרשת אותה.

ועתה, למה לא נעשה כן גם אנו לדבר ברבים בשבח הארץ ומעלותיה ומגנות ארצות הגולה כדי לעורר חשק וחמדה בלבבות אחינו בני ישראל לארץ ישראל, ובזכות זה נזכה באמת אל הגאולה האמתית אשר כבר הגיעה זמנה, רק חסרה לנו הזכות לזכות בה. ועתה ע"י הכסיפה והחמדה שנכסוף ונחמוד אליה, נזכה לבוא אליה. ולכל זה נגיע על-ידי הדרשות שידרשו ברבים מחמדת ארץ ישראל.

ועתה לא אבין, איך יוכל מעכ"ת לומר, שאסור לדרוש ברבים מעניין מצות עשה דישוב ארץ ישראל, וגם אם יש מי שדורש בזה, שאסור לשמוע דרשותיו. עיין יערות דבש (דרשה יד) שהארץ: "כמה מצווה יש לחמוד לעלות לארץ ישראל, כמו שכתב השל"ה וספר יראים, שתמיד יהיה בלב אדם חשק וחמדה לארץ ישראל, כדכתיב (מלכים ב ט ג) - "היו עיניך ולבך שם כל הימים". ותמיד, אם אדם מלא כל חמודות, יזכור שהוא חסר, שאינו בארץ ישראל... ויתעצב על כך, כי עיקר חסר אצלך" - עיי"ש.

עוד אמינא לו, מה שראיתי באיזה ספר [כעת שאני כותב בלי ספרים, אין אני יכול לציין הספר] שהביא, שרבה"ק שר שלום מבעלז ז"ל זיע"א שאל בחלום את רבנו בעל נועם אלימלך ז"ל זיע"א ועכ"י בפסוק בפרשת בשלח: "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" - מה זו שאלה "מה תצעק אלי", הלא אז היו ישראל בצרה גדולה, לפנייהם הים ואחרייהם המצרים, ולצדדים הנחשים והעקרבים, אם כן מה היה לו למשה לעשות, אם לא לצעוק לה' יתברך שיעזור להם? השיבו הרבי ר' אלימלך על-פי מעשה (הובא ג"כ בספר תפארת יונתן פרשת לך) - פעם אחת באה מלכה אחת עד למשבר. וכאשר נודעו מזה המכשפים, עשו בלהטיהם מחמת שנאתם למלך שלא תוכל המלכה להוליד. והייתה יללה גדולה בבית המלך, כי שהתה בקשיותה כמה ימים. והיה שם חכם אחד, ויעץ אל המלך שיעביר קול בכל מלכותו שאשתו המלכה כבר ילדה בן זכר תמים. וממילא כאשר ישמעו המכשפים את הקול, ישפטו שהכישוף שלהם לא פעל מאומה, וממילא יניחו ידיהם

מהכישוף. וכאשר יפסק הכישוף תוכל המלכה ללדת הולד. וכן עשה המלך מיד, וחפצו הצליח באמת. ע"כ המעשה.

וכן היה ביציאת מצרים, כשהגיעו ישראל לים סוף והוצרכו לנס הגדול של קריעת ים סוף, ונתעורר הקטרוג הגדול עליהם כידוע [שהללו והללו עובדי עבודה זרה], והיה מעכב את הנס. על-כן כאשר צעק משה רבנו לפני הקב"ה, אמר לו השי"ת שלא יצעק, כי אדרבה, ע"י צעקתו ידונו המקטרגים שעוד לא נגמרה למעלה הצלתן של ישראל, ויקטרגו עוד. על כן טוב שישתוק ולא יצעק עוד, אלא ידבר אל בני ישראל ויסעו. וכשיראו המקטרגים כן, שמשה רבנו צוה לישראל ליסע ולילך בתוך הים, יבינו שכבר נגמר למעלה שיהיה נס בקריעת ים סוף וינוחו מלקטרג, ויהיה באמת אח"כ קריעת ים סוף. עכ"ד תשובת רבנו בעל נועם אלימלך לרבנו שר שלום מבעלז בחזיון הלילה.

וכן הוא בימינו, שהגענו עד למשבר וכח אין ללידה מחמת המקטרגים שעומדים עלינו לעכב מאתנו את הגאולה. על כן העצה לזה היא כמו שאמר הרבי ר' אלימלך - לדבר אל בני ישראל ויסעו לארץ ישראל, ויסיחו דעתם לגמרי מארצות הגולה, ואז יבינו וידונו המקטרגים שכבר נגמר כן למעלה, אם כן ינוחו מלקטרג עוד. ואז תבוא באמת הגאולה האמתית בלי מונע כלל - כן הורה הרבי ר' אלימלך ז"ל.

ועתה איך לא יבושו העומדים בתור 'מתקדשים', לומר שאסור לדרוש ברבים ליסע ולילך לארץ ישראל? וגם אם יש מי שדורש כן, שאסור לשמוע לדרשותיו? אתמהא! הפלא ופלא! ומה יש לומר על זה, כי הוא רק מסימת עיניים של הס"מ ר"ל, אשר רוצה לעכב הגאולה בכל עוז, כי יודע שסופו הוא בקרבת הגאולה, וכמו שהבאתי לעיל בשם כמה צדיקים אמתיים.

כה טענתי לפני ידידי ועמיתי הנ"ל, אשר הוא באמת צדיק תמים ובתמימות ידבר. ולא מצא מענה לדברי, ושתק כשעה חדא.

אח"כ פתח ואמר:

שראיתי המה אמתיים וצודקים, והוא מעולם לא עסק בשאלה זו לבחון את הדברים, אלא הלך בתום לבבו אחר כמה מצדיקי הדור שהיו מתנגדים לזה.

על זה אמרתי לו מה שהבאתי לעיל מרבנו מהר"ם שיק בבאור הפסוק (הושע ב כב) - "וארשתין לי באמונה וידעת את ה'" - אם אומר דבר מה שמצינו בחז"ל היפך דבריו, לא צריך להאמין לו באמונה גרידא. ואסור לילך אחר דעתו.

שוב מצאתי כן בספר הקדוש 'סור מרע' מרבנו הק' מזידיטשוב ז"ל זיע"א (בחלק ועשה טוב עמ' 45 ד"ה ועוד).

ואמרת בפשט הכתוב, שאמר משה (דברים א כו) - "ולא אביתם לעלות ותמרו את פי ה' א-להיכם" מלשון 'לא יחליפנו ולא ימיר אותנו', שהוא מלשון חילוף - היינו שתחליפו את פי ה', את מצות ה' שאתם עושים - ממצוה עבירה ומעבירה מצוה. היינו, ממצות ישיבת הארץ שהיא לכל הפוסקים מצוה גדולת ערך, כמו שהארכתי לעיל - אתם עושים עבירה, שאסור לדבר עליה ברבים, וכל מי שנותן לבו עליה - המה רודפין אותו עד חרמה. ומהעבירה - היינו מי שמתרשל בזה ומרחק עצמו ממצוה זו ואינו רוצה להשתתף בה, ולא להיות מסייע לזה לא בגופו ולא בממונו, שזהו באמת עבירה היותר גדולה כידוע מכמה מאמרי חז"ל - אתם עושים מצוה.

וזה שאמר הכתוב - לא די שאתם לא אביתם לעלות, עוד "ותמרו את פי ה'" - אתם מהפכים את דברי א-להים חיים, ועושים ממצוה עבירה, ומעבירה מצוה.

ומה שאומרים בהתנצלותם, שסיבת התנגדותם היא יען כי הבונים הם אנשי דלא מעלי, כבר הארכתי שאין די בהתנצלותם. וכאשר הבאתי מהגמרא בברכות י. - "מאי דמפקדת עביד, ובהדי כבשי דרחמנא למה לך".

וגם כדברי הקדושים מגור ומעיה"ק ירושלים (הובא לעיל), שאם ישתתפו בזה רבים החרדים, תגבר על-ידי זה קדושת הארץ, וכמו שהארכתי למעלה. ואין מן הצורך לכפול הדברים. והוא האמת, כי כל טענותיהם המה דברים בטלים, ואין להם מצד האמת קיום כלל.

והשי"ת יתן בלב כל בר ישראל להכיר האמת, ולקבל האמת ממי שאמרה, אכ"ר

מסילות ציון

פרק ל"ח | הרב אליהו ברים

"עברו עברו בשערים ענו דרך העם סלו סלו המסילה סקלו מאבן הרימו נס על הנעמים. (ישעיהו ס ב.)

"שבעה שמות יש לו ליצה"ד... ישעיהו קראו מכשול, שנאמר: (נז יד) זאמר סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי, יחזקאל קראו אבן.. (סוכה נב.)."

"מה מוזר לך?"

"שלום רבי אליהו!"

"שלום בן-ציון! מה שלומך?"

"ברוך ה'! עבר זמן רב מאז ישבנו לבירור ראוי לשמו..."

"אכן... ידוע, מה שהלב חושק הפנאי עושק... נראה לי שלא רק לי נהיה מורכב יותר לשבת לשוחח כמו פעם... ואולי גם יש לתת טעם לכך, שכולנו מקדימים את מה שדחוף ולא סובל דיחוי... במקום בו היית בעבר, הבירורים היו ממש קיומיים עבורך, בבחינת אוכל נפש. ואילו היום - בסייעתא דשמיא - אנחנו עוסקים בפרפראות לחכמה... בדברים אמיתיים וחשובים, אך לא בבסיס הקיום אלא בענפים דקים ורחוקים יותר."

"נכון... ברוך ה', יש לומר. אכן כמו שאמרת, שתי הסיבות נכונות... אולי באמת הגיע הזמן שנחליט שאנחנו לא מוכרחים לשוחח בתכיפות של השנים שעברו, וכך לא נרגיש שיש משהו שאנחנו אמורים לעשות ודוחים אותו סתם..."

"אולי... יש עוד נושאים שאתה רוצה לברר?"

"כן. ישנם נושאים שבתחילת הדרך ראינו כמעכבים לרצון להכנס למהלך של חשבון המעשים וכו', כגון התפיסה של עובד ה' כאדם תקוע ומיובש, וכן רצינו לדבר באופן ממוקד על היחס הראוי לחומרות ולעולם הזה. רצינו גם ללמוד איך אתה תופס את מצות היראה ומצות האהבה, ואולי עוד נושאים שאני לא זוכר כעת."

"בסדר. נקבע כרגע, שהמהלך הקבוע שבו הלכנו בא לסיימו, ואולי מדי פעם נדבר בנושא מן הנושאים באופן פרטי ללא קשר למהלך הארוך שהלכנו בו..."

"בסדר! נראה לי טוב ונכון. אז כרגע נסגור מה שנשאר לנו במהלך הרגיל, ובה נחתום את הסדרה?"

"כן... כך נעשה כרגע. למעשה אנחנו צועדים זה זמן רב כברת דרך ארוכה ומשמעותית! והקב"ה 'משנה עתים ומחליף את הזמנים, וכעובדי ה' עלינו להיות פתוחים וקשובים לשינויים שה' משנה במציאות חיינו וסביבתנו, ולהתנהג בהתאם. לא להתעקש להמשיך בהכרח במה שהיינו רגילים אם זה לא הדבר המתאים כעת למה שה' נותן לנו. וכאשר נכון לפרוש, מקבלים שכר על הפרישה כמו על הדרישה."

"טוב... צוותא בסימא ואורחא רחיקא... היה טוב ונעים עד כאן, ובעזרת ה' נמשיך מכאן הלאה איש לדרכו, ומדי פעם נשוב וניפגש לשוחח..."

"בעזרת ה', ובכן, ניגש לענייננו. מה עלינו להשלים בסוגיה שלנו?"

מה בין 'כבוד' ל'גאווה'?

"עבר כבר זמן רב מאז דיברנו לאחרונה, אך מה שלא נפתר לא נפתר... בעיקר מה שרצינו להבין הוא את הנושא של מדת הכבוד, שהמסילת ישירים עוסק בה בכמה מקומות, ובעיקר מה הקשר שלה למדת הגאווה. מספר פעמים חברת ביניהם, וברצוני להבין כל דבר על מכונו..."

"הו, זה נושא חשוב מאוד. יש בו רבדים רבים והסתעפויות שונות, ולא נוכל להקיף הכל. נִגַע בעזרת ה' בחלק המעשי, מה שאנחנו פוגשים בחיים ובמה שעלינו לעבוד עליו. במה תרצה להתחיל?"

"נתחיל מזה שאמרת בשיחה הקודמת, שאין פסול בכך שאדם במדרגת הנקיות - מה שנקרא 'צנוע' - ישמח בכבוד שמגיע לו לפי מעמדו, ואף ירצה בו. כל זמן שהוא לא חושב שהוא 'ראוי לתהילה' [שגם זה נשאר לברר - מה ההבדל בין כבוד לתהילה] זו לא גאווה. הבנתי מזה, שהרצון בכבוד הוא לא מידה רעה. אך בחז"ל, וכן במסילת ישירים, מבואר שישנה מידה רעה של 'כבוד'! גם אם זו לא גאווה - צריך לעבוד עליה מצד הבעיה של הכבוד!"

"יפה מאוד. יש לציין, שנושא הכבוד הוא ממש הנושא שלנו. העבודה שלנו על ההכרה בערך העצמי שלנו מתוך ההכרה שלכל אדם יש 'חלק מיוחד בעבודה ובמלחמת היצר', כלשון הרמח"ל בדרך ה' - זה ממש ענין הכבוד..."

"מה? מה הקשר?"

"מה זה קשור? כבוד - זה שאדם רוצה שיעריכו אותו בחברה, שיביעו את זה בפומבי על ידי שיאמרו דברים בשבח, או יותר מזה - על ידי שיעניקו לו העדפה על פני אחרים בדברים שכולם רוצים בהם וכיוצא בכך! מה שנקרא - 'כֹּבֵד'. איך זה קשור למה שאמרת?"

"יפה מאוד. בוא נתחיל כדרכנו מההתחלה. אולי קודם לכן נעלה את השאלה שאנחנו תמיד צריכים לשאול - למה? למה לאותו אדם חשוב שיעדיפו אותו על פני אחרים? מה הוא מקבל מזה? וכעת נגש להתחלה, לפרוש המילה. מה פירוש 'כבוד'? וכן מהו ההפך מכבוד?"

"לא יודע... אולי קשור ל'כָּבַד'? מלשון משקל? ומה ההפך מכבוד? בזיון?"

"טוב מאוד. ישנו פסוק, אולי אתה מכיר - 'שבעת קלון מכבוד' (חבקוק ב טז). ועוד פסוק, אותו אתה ודאי מכיר... 'כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו' (שמואל א ב ל). המונח 'כבוד' פרושו, כמו שאמרת, הוא 'כבד'. והפכו - 'קלון', פרושו 'קל'. גם מבחינה פיזית, ככל שדבר יותר כבד - הוא יותר קבוע. ככל שדבר יותר קבוע - הוא יותר קיים. ככל שהוא יותר קיים - הוא יותר משמעותי. אמור מעתה - 'כבוד' ענינו מה שנקרא בלשוננו **משמעות** אתה ודאי מכיר את הביטוי 'לדבריו יש משקל'. הכוונה היא שהדברים משמעותיים. הכבוד הוא צורך בסיסי וקיומי לאדם. עד כדי כך, שהנפש והגשמה נקראו 'כבוד', כלשוננו של דוד המלך - 'עורה כבודי', זכובדי לעפר ישכן'. כי אכן, לאדם ישנה משמעות אמיתית בעולם. הוא לא מיותר ולא 'קל'. הוא נצח! במה? כמו שדברנו רבות והזכרתי קודם, לכל אדם יש חלק מיוחד שלו בתיקון העולם! חלק נצחי, קיים, משמעותי, במציאות! עכשיו זה מובן?"

"אה, עכשיו הבנתי מאיפה באת. זה ברור. אבל איך זה קשור לרצון של אדם שיהגו בו כבוד?"

משמעות או הרגשה של משמעות

"או. עכשיו נבין את זה בקלות. כפי שהזכרנו אינספור פעמים, למרבית האנשים לא ברור וחי הקשר שלהם למשמעות האמיתית של החיים שלהם, שהיא החלק המיוחד בתיקון העולם, מה שהזכרנו. ועל כן, מכיון שמשמעות היא צורך קיומי, אנשים מבקשים להם הרגשה של משמעותיות. אנשים הגונים אמנם אינם מנווטים את חייהם אך ורק לפי הרגשת המשמעות שיקבלו, אבל שואבים את המשמעות שלהם מהמעלות שלהם, מהיחודיות שלהם וכיוצא בכך. אך גם להם, עלולה לא להספיק המשמעות האמיתית של מה שהם עושים, והם מוודים את המשמעות שלהם על פי מה שחושבת החברה על מה שהם עושים... ולכן חשובים להם גינוני הכבוד, שמוכיחים להם שאכן הם 'כבדים' יותר מאחרים, מועדפים יותר מאחרים, משמע מכאן שהם באמת משמעותיים..."

"נשמע שאתה מזלזל בזה מאוד!"

"מה יש לומר? זה באמת מגוחך! הרי זה לא באמת משנה! אם אתה חושב שאתה משמעותי, מה מנפק'ם לך מה שחשובים על זה אחרים? ואם אתה מרגיש לא משמעותי, אתה לא אמור להרגע אם **אומרים** לך שאתה כן... למרות זאת, כמו שדיברנו בשיחה הקודמת, זה אמנם הבל, אך לאדם במדרגת הנקיות עדיין מותר ליהנות מהבלים..."

"ומה זו, אם כן, המדה הרעה של 'כבוד'?"

"מצוין. שים לב ללשוננו של הרמח"ל במידה זו. הוא קורא למידה הרעה הזו **חמדת הכבוד**. הוא מתאר אותה כאחות הקנאה, כאשר ההבדל ביניהן דק ולא לגמרי ברור לי. הוא מדבר על כך, שקשה לאדם להיות פחות מחבריו, ולכן הוא ממקד את החיים שלו בתחרות חברתית במקום להשקיע בתפקיד האמיתי שלו בחיים. בנקיות, הרמח"ל אינו מגנה רצון לגינוני כבוד! 'לשיטתו', כפי שהסברנו. המדה הרעה בחמדת הכבוד, כמו שהוא מאריך בתיאורים, היא שאדם מוסר את החיים שלו ואולי אף את הדעות וההשקפות שלו, רק כדי להגיע לתפקיד שהקהל רואה בו תפקיד משמעותי. נו, כולנו מכירים... והרי זהו שגעון! זה לא רק ההחליף

עולם עומד בעולם חולף, זה להחליף בתוך העולם החולף את האפשרות להיות משמעותי ומועיל באמת, תמורת כך שייגידו עלי שאני משמעותי... מסכים?"

"כן... בצורה שאתה מציג את זה, זה באמת נשמע שגוען, אך למעשה כך העולם חי..."

"נכון! אולי מעומק הצורך של האדם למשמעות, הוא כל כך מפחד להודות, אפילו בינו לבין עצמו, שהוא לא כל כך משמעותי בעולם הגדול, ולכן נאחז בכל מה שיכול לתת לו לפחות הרגשה של משמעות. כי לצערנו, להכיר בכך שהמשמעות האמיתית שלנו היא לא החיים הקצרים הללו – זו אמת שהיצר משתדל בכל יכולתו להשכיח, כמבואר בפרק א' של מסילת ישרים. תראה איזה מאמץ עושה הרמח"ל לבאר ש'האדם לא נברא עבור מצבו בעולם הזה אלא עבור מצבו בעולם הבא..."

"נפלא מאוד. עד כאן בררת, שאין איסור שאדם יחפץ שישבחו אותו על מה שהוא באמת וינהג בו את הכבוד הראוי לו. מאידך, שאדם ינהל את חייו לפי השאלה איך ישיג יותר שבחים וגינוני כבוד – זוהי המידה הרעה של 'חמדת הכבוד'. וכל זה לא קשור לגאווה. כי בגאווה אדם חפץ ב'תהילה' ולא רק בכבוד. אולי נסגור את הנקודה הזו קודם שנמשיך."

תהילה – שלמות הכבוד

"טוב מאוד. מהו באמת ההבדל בין 'תהילה' לכבוד. רוב הפעמים שמוזכר במקרא המושג 'הלל' – הוא ביחס לקב"ה. ישנם מקומות נוספים בהם מוזכר המונח תהילה, כגון 'אל יתהלל חוגר כמפתח', 'אל תתהלל ביום מחר', 'איש מתהלל במתת שקר' ועוד. העקרון בכלם הוא בכך ש'למד סתום מן המפורש'. תהילה היא לא רק על המעלה המוזכרת הניכרת, אלא כמראה מקום לכך שיש עוד מעלות רבות, שראוי להן הכבוד. לגבי הלל לה, מפורש הכתוב 'מי ימלא גבורות ה' ישמע כל תהילתו' וכן 'לך דומיה תהילה א-להים'. כאשר אנחנו משבחים את ה', אין אנו אומרים, חלילה, שמה שאמרנו הוא כל מה שה' יכול לעשות. הרי לגדולתו אין חקר – ראה ברכות לג: על ההוא דנחית קמיה דרבי חנינה, ועיין היטב במו"נ חלק א פרק נט שהרחיב בענין זה. מה שאנחנו מציינים הוא רק סימן לכך, שיש עוד מעלות ושלמות רבות מאד, שעליהן ראוי להודות ולכבד. כך גם בפסוקים שהזכרנו, כאשר אדם מתהלל, הוא מתכוון להראות מתוך מה שסופר עליו, שיש בו עוד יכולות ומעלות הראיות לכבוד. זהו ממש מה שהסברנו במהות הגאווה. האדם המתגאה סבור, שהמעלה שיש בו היא רק סימן לכך שהוא 'מושלם', 'בר מעלה' וחשוב יותר משאר בני האדם, מתוך כך שיש בו מעלה כל שהיא. מובן?"

"כלומר, 'תהילה' היא שבח שמטרתו להורות על שלמות כוללת ולא רק על המעלה המסוימת אותה מציינים. נכון?"

"כן. על פי זה מבואר היטב הכתוב 'אל יתהלל חכם בחכמתו... כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי' (ירמיה ט כב-כג). כל מעלה שיש לאדם, היא מעלה רק ביחס לעולם הזה ואינה מורה על שלימות, מלבד החיבור לה, שהוא מקנה לאדם שלמות אמיתית ומעלה נצחית – 'מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים'."

"יפה מאוד. נחזור לעניין הראשון. אדם יכול להנות מגינוני כבוד עד שהוא מגיע לדרגת הענווה? כך היה משתמע ממה שהבאת מהספר 'לשון לימודים'. נכון?"

"לא! כבר הזכרתי, שאדם במדרגת הפרישות, שעובד כדי להחיל את הנאות העולם ולפרוש מהם – כבר לו ראוי שלא יתן לבו להתרשם משבחים וגינוני כבוד. הרי במדרגת הטהרה, שהיא חלק ממדרגת הפרישות, מביא הרמח"ל את הצורך להטהר לגמרי מלפנות לכל תכלית אחרת במעשים מלבד עבודת ה'. וכך הוא מזכיר את הצורך להטהר מההנאה מכבוד – 'ולטהר מחשבתו במעשי עבודתו ירבה התבוננותו על תרמית הכבוד וכזביו וירגיל עצמו לברוח ממנו, לקוראים היקרים."

במשך שנים ארוכות לווינו את החברותא המיוחדת הזו בין ר' אליהו לבין בן-ציון מבקש ה'. התחלנו מראשית הדרך בבירור יסודות בעבודת ההתבוננות במחשבה ובמעשה, ומשם עברנו לבירור היחס הראוי של עובד ה' אל המצוות והמשימות העומדות לפניו בלימוד התורה ובעבודת ה', ומשם לבירור והעמקה בענין המידות. בדרך עברנו תוך סוגיות חשובות ויסודיות בבנין הנפש מתוך חיבור וקשר מוחלט אל ה' ורצונו. עסקנו בסוגיות חשובות כגון התשובה והיסורים, אהבה וערך עצמי. נסינו לסלול המסילה ולסקלה מאבן כלשון המאמר שבראש המדור. התקוה, שאכן הצלחנו במשהו. כעת בסיעתא דשמיא הגענו לסופה של המערכה הנוכחית, הבנויה כולה כשרשרת אשר חוליתיה אחוזות זו בזו. מעתה, כפי שנכתב בראש המאמר, יפסיק המדור להופיע כמתכונתו הנוכחית, ואם ירצה ה', נשתדל מדי פעם להביא מאמר בסגנון זה בברור נושא מן הנושאים.

ציבור הקוראים החשובים מוזמן להעלות נושאים המתאימים למתכונת זו, שיכולים להביא תועלת לציבור.

וכאן המקום להודות ולהלל לגיליון הקדוש 'קדושת ציון' ולעורכיו, שיזמו, תמכו ועודדו את כתיבת המדור הזה, מתוך ההכרה שדרישת ציון ודרישת המקדש אינה אלא דרישה לא-להי ציון, למי שצווה על המקדש. ועל-מנת שיהיה בלבנו רצון עז ואמיתי לגילוי כבוד ה' וחזרת השכינה למקומה, עלינו להיות מחוברים באופן אישי ופנימי לעבודת ה', ולא רק מתוך מחויבות חברתית וציבורית כמצוות אנשים מלומדה, כלשון הרמח"ל – 'כי מי שלא נתדבק עמו יתברך באהבה אמיתית, צירוף העבודה הזאת תהיה לו לטורח ולמשא גדול'. תקוותנו שעזרתו בכך, ולו במעט.

אז ינקה בעת עבודתו **מפנות אל השבח ואל התהילה אשר יהללוהו בני האדם** ותהיה מחשבתו פונה ביחוד אל אדונו אשר הוא תהילתו, והוא כל טובנו ושלמותנו ואפס זולתו, וכן הוא אומר (דברים י כא) 'הוא תהלתך והוא א-להיך'. "שים לב איך הוא מכנה את הרצון בכבוד – תרמית! כזבים! זה ממש מה שראינו קודם. ההרגשה השקרית, ולפיה המשמעות שלי נקבעת לפי מה שאומרים עלי או איך שמתחסיס אלי! הרי זה כזב! זו תרמית!"

"נכון. זה מה שלמדנו לאורך כל המהלך הארוך הזה..."

"ולפי מה שראינו עד כאן, מובן מאוד מה שהוא כותב בסוף ענין חמדת הכבוד: "והכבוד האמיתי אינו אלא **ידיעת התורה באמת**". ומה שכתב במידת הענוה: "וכמו שהבזיון הוא דבר מתיחס אל הרשעים, כדבר הכתוב שזכרנו (משלי יח), 'בבוא רשע בא גם בוז'. כן הכבוד מתיחס אל הצדיקים, כי **הכבוד שוכן עמהם ואינו מתפרש מהם**, ואומר (ישעיה נד) 'נגד זקניו כבוד'. כי כבוד פרושו משמעותו והמשמעות היחידה האמיתית היא הדבקות בה! לכן הדבק בתורה הופך להיות באמת משמעותי! ואי אפשר להפריד את זה ממנו! ממילא, הכבוד שלו נמצא אתו תמיד, בלי קשר לצורה בה מתיחסים אליו האנשים."

כבוד ה' – משמעות המציאות

"נפלא. אגב, איך מבינים לפי זה את המושג 'כבוד ה'?"

"שאלה מצוינת. זה אחד הדברים עליו רמזתי בהתחלה, שיש בנושא הכבוד רבדים והסתעפויות. לתת כבוד לה' – הכוונה, שאנחנו מראים שהדבר המשמעותי ביותר בעולם זהו הגילוי שלו. הרי זה באמת הדבר היחיד שיש לנו לעשות בעולם. לגלות, לראות ולהראות ש'ה' הוא הא-להים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'. שאין עוד מלבדו. זוהי המשימה היחידה בעולם. זה 'הפריקט' שה' המציא' עבורנו, כדי שנוכל להשיג את טובו הגדול בשלמות! כפי שאמרנו חז"ל – 'כל מה שברא הקב"ה, לא ברא אלא לכבודו!' ובאמת, שאין כאן המקום להאריך. אולי יום אחד נלמד את הספר 'דעת תבונות', שם הכל מבואר."

"אולי... נהדר. בעצם, בכך סיימנו את הדרך הארוכה בסוגיה המשמעותית הזו. כמדומני, שזו הייתה המדה האחרונה ממשפחת המידות שכינית 'חברתיות', שכולן תלויות באותה תובנת עומק שבה עסקנו היום באופן ממוקד. אותה תובנה האומרת, שאליבא דאמת אין משמעות למה שאומרים או חושבים עלי הסובבים אותי. זה רק מרגיש לנו משמעותי. וכאשר נפנים את הנקודה, שאנחנו באמת בעלי ערך, מתוך כך שיש לנו חלק מיוחד בתיקון העולם השייך רק לנו, ולה' בורא כל העולמות – שאין עוד מלבדו – ממש חשוב מה שאני עושה ואיך שאני עושה – ממילא לא יהיה לי כל צורך בהערכה חברתית חיצונית, ואוכל להיות פנוי לברר ולהתבונן מה הדבר הטוב ביותר שעלי לעשות כדי לקיים את רצון ה' בשלימות. משם המשכנו להבין את התועלת הנפשית שצומחת מתוך המקום הזה, כאשר אין שורש למידות הרעות להשפיע עלינו. לא לקנאה, לא לכעס, לא לגאווה ולא לצורך בכבוד."

"ממש כמו שאמרת אומר הרמח"ל. "הכבוד הוא מן המכשולות היותר גדולים אשר לאדם. ואי אפשר לו להיות עבד נאמן לקונו כל זמן שהוא חס על כבוד עצמו... והכבוד אינו אלא הבל הבלים המעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו ומשכחו כל חובתו, ומי שמכירו – ודאי שימאס בו וישנאו..."

"ברוך ה'. אני שמח שאני במצב שאני לא רק יודע את זה מהספר, אלא אומר את זה בעצמי..."

"אכן. ברוך הוא א-להינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת, וחיי עולם נטע בתוכנו. הוא יפתח ליבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם. אמן אמן אמן."

במשך שנים ארוכות לווינו את החברותא המיוחדת הזו בין ר' אליהו לבין בן-ציון מבקש ה'. התחלנו מראשית הדרך בבירור יסודות בעבודת ההתבוננות במחשבה ובמעשה, ומשם עברנו לבירור היחס הראוי של עובד ה' אל המצוות והמשימות העומדות לפניו בלימוד התורה ובעבודת ה', ומשם לבירור והעמקה בענין המידות. בדרך עברנו תוך סוגיות חשובות ויסודיות בבנין הנפש מתוך חיבור וקשר מוחלט אל ה' ורצונו. עסקנו בסוגיות חשובות כגון התשובה והיסורים, אהבה וערך עצמי. נסינו לסלול המסילה ולסקלה מאבן כלשון המאמר שבראש המדור. התקוה, שאכן הצלחנו במשהו. כעת בסיעתא דשמיא הגענו לסופה של המערכה הנוכחית, הבנויה כולה כשרשרת אשר חוליתיה אחוזות זו בזו. מעתה, כפי שנכתב בראש המאמר, יפסיק המדור להופיע כמתכונתו הנוכחית, ואם ירצה ה', נשתדל מדי פעם להביא מאמר בסגנון זה בברור נושא מן הנושאים.

ציבור הקוראים החשובים מוזמן להעלות נושאים המתאימים למתכונת זו, שיכולים להביא תועלת לציבור.

וכאן המקום להודות ולהלל לגיליון הקדוש 'קדושת ציון' ולעורכיו, שיזמו, תמכו ועודדו את כתיבת המדור הזה, מתוך ההכרה שדרישת ציון ודרישת המקדש אינה אלא דרישה לא-להי ציון, למי שצווה על המקדש. ועל-מנת שיהיה בלבנו רצון עז ואמיתי לגילוי כבוד ה' וחזרת השכינה למקומה, עלינו להיות מחוברים באופן אישי ופנימי לעבודת ה', ולא רק מתוך מחויבות חברתית וציבורית כמצוות אנשים מלומדה, כלשון הרמח"ל – 'כי מי שלא נתדבק עמו יתברך באהבה אמיתית, צירוף העבודה הזאת תהיה לו לטורח ולמשא גדול'. תקוותנו שעזרתו בכך, ולו במעט.

ברכת ה' עליכם, ברכנו אתכם בשם ה'.

בידידות, אליהו.

טובה הארץ הלכות דיבת הארץ

לקראת שלושת השבועות שאנו נמצאים בפתחם, פנינו למחבר הספר 'טובה הארץ' – הלכות דיבת הארץ' לקבל קצת דברים נפלאים מהספר החדש שנומד לצאת.

החטא שמענכב את הגאולה

כולנו רוצים כבר לראות עין בעין בשוב ה' ציון, לראות את קיבוץ הגלויות והשיבה שופטינו כבראשונה. מה אנו יכולים לעשות כדי לקרב את הגאולה? הכהן הגדול מאחיו, רבי ישראל מאיר הכהן מראדין כתב את הספר 'חפץ חיים', הספר שהיה מפעל חייו, ושמו נקרא על שם הספר. מה היה הגורם הגדול לכתיבת הספר?

ההקדמה לספרו הוא כותב:

"וכאשר נחפשה דרכינו ונחקרה, איזה עונות הם מהעיקרים הגורמים לאריכת גלותנו, ומצאם הרבה. אך חטא הלשון הוא על כלו מפני כמה טעמים... ועוד הלא ידוע הוא שנגזר עלינו גלות מכפר מעת מעשה המרגלים, וחטא המרגלים הלא היה עון לשון הרע, וכמו דאיתא בערכין (דף טו.) **אם כן אנו מכרחין לתקן זה החטא קדם הגאולה.**"

חטא המרגלים – החטא שאנו מוכרחין לתקן קודם הגאולה, היה בעיקר לשון הרע על ארץ ישראל, וממילא עלינו לתקן חטא זה כדי לזכות לגאולה בב"א.

חקירה בגדר בכיה לדורות

מצאנו חידוש עצום בחדושי הגרי"ז (סוטה לה.) על הנאמר בגמ' (תענית כט.): "אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם בכיתם בכיה של חנם [בחטא המרגלים] – ואני קובע לכם בכיה לדורות".

"הסתפק מרן הגרי"ז זצ"ל אי עיקר גזירת החורבן היה על שאר עבירות המבוארות בגמרא [עבודה זרה ושנאת חיים] אלא שהוקבע זמנו לט' באב מפני בכית דור המדבר, או שמא כל עיקר גזרת החורבן היה מפני חטא המרגלים.

והראה, שהדבר מפורש בתהלים (קו כד) – "וימאסו בארץ חמדה... וירגו באהליהם... וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות" – **הרי שכל עיקר גזרת הגלות וחורבן ביהמ"ק באו מפני חטא המרגלים.**"

מבואר בדבריו חידוש גדול מאוד – אמנם בגמרא מבואר שבית שני נחרב בגלל שנאת חינם, אבל אין זו הסיבה העיקרית לגלות. עיקר הסיבה הוא חטא דיבת ומאיסת הארץ, אלא ששנאת חינם היה מה שעורר את המקטרג להעניש את עם ישראל על חטא דיבת ומאיסת הארץ.

אם כן, כמה עלינו לחפש לתקן חטא זה, במיוחד בימים בהם אנו מתאבלים על החורבן שנגרם בגללו.

הספר שלא נכתב

הפלא העצום הוא, שעד היום הזה לא נכתב אף ספר הלכות על איסור דיבת הארץ, למרות שחטא זה חמור עד מאוד. **העוון החמור ביותר המתואר בתורה הוא חטא המרגלים – דיבת ומאיסת הארץ.** לא מצאנו על אף עון חומרה כזאת של עונש מיתה לכל הדור כולו!

על חטא העגל מחל ה', על המתאוננים ושאר העונות נענשו עם ישראל באופן נקודתי, אבל על חטא דיבת ומאיסת הארץ נגזר על הדור כולו מיתה, והפסידו את הכניסה לארץ ישראל.

רבים שואלים, כיצד אין בספר 'חפץ חיים' הלכות דיבת הארץ?

התשובה היא, שהחפץ חיים כתב רק הלכות לשון הרע שבין אדם לחבירו, ולא הלכות לשון הרע על ארץ ישראל, היות ויש ביניהם הבדל גדול.

לשון הרע בין אדם לחברו אסור מחמת שני דברים: א. מזיק לחבירו. ב. מזיק לעצמו, שבונה בתוך עצמו מידה רעה של חיפוש גנות, וכן שאינו אוהב את חברו. היות ויש כאן איסור מזיק, ניתן לכתוב על כך הלכות ברורות, כמו בכל חושן משפט, שיש הלכות מזיק.

לעומת זאת, דיבת הארץ אסורה רק מחמת המזיק לעצמו, שהורס את חיבת הארץ שלו ושל השומע, והיות זוהי מידה זוהר ורגש שבלב, קשה לכתוב הלכות ברורות על כך (כמו שאין הלכות כעס, גאווה, עצלות וכיוצא בהן).

אמנם ברור ופשוט, שצריך לתקן חטא זה, ויש בזה התעוררות גדולה לגאולה. בנוסף, רש"י מביא שיטה הסוברת, שמי שמדבר רעה על ארץ ישראל, עלול להפסיד את הזכות להיות בימות המשיח.

על הגמרא **בסנהדרין (קי:)** – "ת"ר עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא", מפרש רש"י – "אית דמפרשי עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא – היינו לימות המשיח, שלא יקבלם משיח עם שאר גלויות לפי שספרו בגנות ארץ ישראל".

לא הכל אסור

לפני כמה שנים כתבנו כמה הלכות בנושא זה, ופרסמנו אותם בגליון זה. פנו אלינו כמה תלמידי חכמים ואמרו, שלכתוב שהכל אסור זו לא חכמה וזה לא מעשי, אלא יש לברר היטב מה מותר ומה אסור.

בחסידי שמים, במשך השנים בקשנו מתלמידי חכמים רבים לעבור על הנושא, והתבררו הדברים היטב, ומצאנו שרוב המקרים – אין בהם חשש של דיבת הארץ.

מקור האיסור

בשביל להבין את גדר הדין, צריך להתבונן במקור ממנו לומדים את האיסור. בגמרא בערכין (טו.) נאמר: "תניא, א"ר אלעזר בן פרטא: בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע, מנלך ממרגלים, ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חבירו על אחת כמה וכמה".

הגמרא שם שואלת כיצד ניתן ללמוד מהמרגלים, הרי היו להם חטאים נוספים של מרידה בה', ומנין לנו שנענשו על דיבת הארץ?

ומתרתת הגמרא – באמת לא ניתן ללמוד מעונש המרגלים, אלא המקור ממנו לומדים את האיסור לדבר רעה על ארץ ישראל הוא מלשון הפסוק: "זימותו האנשים **מוציאי דבת הארץ רעה**". לא נאמר "זימותו המרגלים", אלא "זימותו מוציא דיבת הארץ" – ללמד לדורות, שגם לשון הרע על ארץ ישראל הוא סיבה להיענש (חיד"א בספר ראש דוד).

טעם האיסור

אף שאיסור לשון הרע נאמר רק בהוצאת גנאי על אנשים, ולא על חפצים דוממים, על ארץ ישראל חל איסור לשון הרע, וצריך להבין מדוע.

הגאון רבי דוד מן זצ"ל ראש ישיבת כנסת חזקיהו, מבאר בספרו באר מרים (ח"ב עמ' צב): איסור לשון הרע על אדם הוא כנגד המצווה של 'זאהבת לרעך כמוך'. מאחר שהתורה מטילה עלינו מצוות חיבת הארץ, ממילא במקביל, כנגד מצוות חיבת הארץ, יש איסור הוצאת דיבה על הארץ, כשם שיש איסור לשון הרע כנגד מצוות אהבת ישראל.

מה יותר חמור

מה יותר חמור – לשון הרע בין אדם לחברו, או לשון הרע על ארץ ישראל? מפורש בגמרא (שם): "**ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה**". איסור לשון הרע על יהודי חמור יותר מאיסור לשון הרע על ארץ ישראל, היות ובלשון הרע על יהודי, בנוסף להפסד מצוות זאהבת, הוא גם פוגע באותו אדם, מה שאין כן בלשון הרע על ארץ ישראל, שהיא עצים ואבנים, ואינה נפגעת.

ומה שמצאנו שבחטא המרגלים נענשו עם ישראל יותר מכל החטאים – זה משום שבחטא זה היתה גם מאיסת הארץ והפרת הברית, ולכן זה היה חמור מאד. אבל לשון הרע חד-פעמי על ארץ ישראל פחות חמור מלשון הרע על אדם יהודי.

השאלה החמה של הקיץ

השאלה שרבים שואלים במהלך חודשי הקיץ היא – האם מותר לומר 'חם היום. אני מרגיש בתוך סיר צולני'?

מסופר, שכאשר ביקר האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת בארץ ישראל, היה יום חם מאוד. רטן אחד ממלויו ואמר "בארץ ישראל חם מאוד". נענה הרבי מיד ואמר: "אכן, בארץ-ישראל אפשר להיות יהודי חם" (גליון מילה בסלע).

ישנה גמרא שהרבה למדו ממנה שאסור להתרעם על מזג האוויר, וז"ל הגמרא – "ר' **אמי ורבי אסי קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא**" (כתובות קיב.). **באור: רב אמי ורב אסי ישבו בארץ ישראל, בעיר טבריה. בקיץ הם ישבו בבוקר במקום מוצל, ובהמשך היום, כאשר השמש קפחה על ראשם והיה להם חם, עברו לשבת בצל. ואילו כאשר היה להם קר בחורף, היו מתישבים במקום חמים ונעים. כל זה למה? – כדי להנעים לעצמם את ישיבתם בארץ**

ישראל (ר"י מיגשו), ובכדי שהתלמידים לא יוציאו לעו ח"ו על ישיבת ארץ ישראל (רש"י).

הנה לכאורה יש לנו ראייה מפורשת, שאסור להתלונן על מזג האוויר. אלא שעל גמרא זו הקשה הסבא מסלבודקה, שבהלכות לשון הרע בין אדם לחברו כתב החפץ חיים, שאם מספר על דבר הידוע לכל ואינו מתכוון לגנות – אין בזה איסור (כלל ד סק"ז מ"א. כלל ה' סק"ח).

התירוץ לקושייה זו הוא, שגמרא זו מופיעה בסוף כתובות בסוגיה המדברת על המצוה הגדולה של חיבת הארץ, והגמרא מספרת כמה מעשים שעשו אמוראים כדי לחבב את ארץ ישראל [כגון שהרימו לכלוכים מהרצפה כדי שאנשים לא יגידו שארץ ישראל מלוכלכת!]. ואחד המעשים שעשו מתוך חיבתם לארץ היה לדאוג שהתלמידים לא יתרעמו על החום בארץ.

אבל ודאי הוא, שאדם שמתלונן שחם בארץ אינו עובר על איסור דיבת הארץ, היות וזה דבר המפורסם, אלא אם כן מתכוון לגנות את הארץ או שגורם לה להתגנות בעיני אנשים שאינם מכירים.

ואכן, ישנו סיפור המובא בספר 'הרב הדומה למלאך' (עמ' רחצ) על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל ראש ישיבת קמניץ, שאיש אחד סיפר לו, שקיבל מכתב מהוריו הגרים בארץ ישראל, בו כתבו לו שמאוד חם בארץ, ורבי ברוך בער גער בו באמרו: "אסור לדבר בגנות ארץ ישראל".

המזגן של רבי אמי

מדברי הגמרא הנ"ל למדנו, שמצוה על האדם לכלכל את צעדיו כדי למנוע מצב שיעלה אצלו או אצל חברו אפילו הרהור של תרעומת על הישיבה בארץ ישראל.

מעשה היה, והגיע הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א לביתו של תלמיד חכם וראה על המזגן שלט – "מזגנא דרבי אמי ורבי אסי"!! סביר להניח, שבחניות לממכר מזגנים לא שמעו מעולם על 'חברה' כזו...

לתמיחה הרב על השלט הסביר היהודי, שכונתו הייתה לסיפור המובא בגמרא (כתובות ק"ב): על רבי אמי ורבי אסי.

אותו תלמיד חכם הסביר לרב – אני סובל מהחום השורר בארצנו בימי הקיץ, וקניתי את המזגן במחשבה זו, שלא להוציא לעז על הארץ הקדושה. לכן כתבתי על חזית המזגן את הכיתוב הנ"ל (הסיפור מובא בספר 'עלינו לשבח' – בראשית, עמ' תל).

יש הלוטמים מכאן, שיש מצוה לקנות ולהפעיל מזגן קירור בעונת הקיץ, כדי שלא יתרעמו אנשים על החום בארץ. מעבר לכך – כאשר חם לנו בקיץ ואנו מפעילים את המזגן, או כשקר לנו בחורף ואנו לובשים מעיל או מדליקים תנור, כדאי לכוון, שאנו עושים כך כדי שיהיה לנו טוב ונעים בישיבת ארץ ישראל, ובכך נקיים מצוה. כשם שמצוה לקנות ולהתקין מזגן לסוכה שיהיה לו נעים לשבת בסוכה, כך מצוה להתקין מזגן, שיהיה לו נעים לשבת בארץ ישראל.²

במסחה לתי תומה

אחת השאלות הקשות ביותר בהלכות אלו היא מה הדין כאשר אדם מספר דברים לא בשביל לגנות את ארץ ישראל, רק מחמת שדרך בני אדם לספר מאורעות וחדשות. לדוגמה – אדם המספר על מחירי הדירות היקרים בארץ, אדם המספר על פיגועים ל"ע, על המסיתים והמדחיים, על השוטרים והשופטים, על יוקר המחיה וכדומה, כאשר אין כוונתו כלל לגנות את ארץ ישראל, אלא הוא מסיח את אביו.

אין לנו הוראה מפורשת בחז"ל בזה, אבל הנראה הוא, שהיות ולשון הרע מסוג זה מוגדר בחז"ל כלשון הרע על עצים ואבנים – על-כן מסתבר, שהאיסור חל בעיקר בשני מקרים: א. שמתכוון לגנות. ב. שגורם לאחרים לא להעריך ולחבב את ארץ ישראל.

לכן, אדם המספר לחברו על מחירי הדירות, ששניהם מכירים את המצב בארץ, ואין להם שום כוונה לגנות – אין בזה איסור.

לעומת זאת, לספר לבן חו"ל על מחירי הדירות היקרים – יש בזה חשש איסור, ואף אם צריך לספר לו לתועלת, צריך להדגיש לו שקניית דירה בארץ ישראל היא קניית חלקה לנצח בעולם הבא, כמבואר באריכות בספר 'בית ראובן' [ניתן להשיג במערכת].

לכן חשוב לדעת – **אין בארץ ישראל דירות יקרות, יש דירות שעולות הרבה. לספר על התושבים**

עוד שאלה יסודיות מאוד בהלכות אלו – האם איסור דיבת הארץ נאמר רק על האדמה, או גם על תושבי הארץ?

בהשקפה ראשונה חושבים, שהאיסור נאמר רק על האדמה, אבל בפוסקים כולם מבואר, שגם לספר על תושבי הארץ – יש בזה איסור דיבת הארץ, אם מספר על כמות כזו של תושבים שאמורה להפריע לאדם בחייו בארץ [לדוגמה, לספר על הסודנים בדרום תל אביב – אין איסור, היות וזה לא מפריע לאדם רגיל].

הטעם לכך שדיבור על תושבים, ואפילו חילונים ורשעים – יש בזה איסור דיבת הארץ, מבואר בספר שפת אמת למהר"ם חגי: כבוד יושביה הוא כבודו, ובקלונם יש ביון וצער לארץ הקודש חס וחלילה, שבדרך כלל תכונת המקום משפיע על יושביו

[כמבאר ברש"י (במדבר יג יח) – יש ארץ מגדלת גברים, וכמו שהארץ הבית הלוי בפרשת נח על השפעת המקום על האדם] משל לאדם המשבח אשה במעשיה, ואומר 'ברוכה את לה', לך נאה ויאה השבח

וההלל, אפס כי בניך אשר ילדת הם הפושעים שבדור' – הרי זו גנות גדולה מאוד, כי שבח האם ניכר בבניה, כן בארץ ישראל.

לכן צריך להזהר מאוד במיוחד כשמדברים עם בני חוץ לארץ, לא לדבר על הממשלה שהיא רוצה להעביר את הציבור החרדי על דתו, ולגייס את כולם לצבא ועוד דברי גנאי למיניהם – יש בזה ממש איסור דיבת הארץ, ודברים אלו גורמים מאוד מאוד לאנשים להמנע מלהגיע לארצנו הקדושה.

לעורר את אהבה ענד שתחפץ

בספר 'אם הבנים שמחה' (פרק ג) כתב הרב טייכטל זצ"ל דברים נפלאים כיצד נתקן את חטא המרגלים:

"הנה המרגלים עוררו שנאה ומיאוס בלב האומה לארץ ישראל באמצעות שונות ובפעולה רבה שהשתמשו בזה [שעשו תעמולה גדולה], נמצא שאם אנו רוצים לתקן זאת מוכרחין אנו להשלים עתה מה שהם חסרו אז, **היינו לעשות פעילים לעורר אהבה וחמדה בלב עם בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם, להיותם חושקים וחומדים לארץ חמדה של אבותינו, ואש תוקד בקרבם לבוא ולירש את הארץ הקדושה, ויחמדו אליה יותר מכל חמדה שבעולם – זה יהיה התיקון השלם לקלקול הרב הנ"ל, ובוזה יפרע החוב הישן שעשינו אז, מראש היותנו לעם, המעמים עלינו כל כך עד היום הזה בצרות חבולות ושונות ותכופות, עד שכמעט אברנו וגווענו ותמנו לגווע ח"ו.**

ובעשותנו תיקון הנ"ל, יופסק החוב, ויקרע השטר חוב מעלינו, ויום הישועה בוא יבוא לנו בהפלאה גדולה ובמעלה יתירה, וזה היום שקווינו לו ונגילה ונשמחה בישועתו, בב"א".

הלכות תגונות לנטע לחוף לארץ

לסיום נביא כמה הלכות מתוך הספר, הנוגעות למי שלצערו נאלץ לנסוע מחוץ לארץ הקודש.

1. הנאלץ לצאת לחו"ל – ראוי שיצא בצער וכובד ראש, על שנאלץ להפסיד מצוה גדולה כזו השקולה כנגד כל המצוות, של ישוב ארץ ישראל, וח"ו שלא יראה שום שמחה על יציאתו לחו"ל. לפעמים עצם השמחה של היוצא לחו"ל היא עצמה מעין דיבת הארץ, אפילו ללא מילים.

אסור לומר על מקום בעולם שהוא יותר טוב מארץ ישראל, ואפילו לומר על מקום שבעולם שהוא שווה לארץ ישראל אסור, שהרי כביכול הוא אומר, שאין מתנת ארץ ישראל מהקב"ה המתנה הטובה ביותר ויש שוות כמותה [ראה גמ' סנהדרין צד. – אמרי שויא כי ארעין. יתכן שרק לתושב א"י אסור לומר על מקום שהוא שווה לא"י, אבל תושב חו"ל שבא לארץ ואומר 'זה יפה כמו אצלנו' – הרי זה שבח].

2. אמנם נראה, שמותר לומר שיש מקומות יפים בחו"ל שאין כמותם בארץ, כגון: הרי שוויץ, ואין בזה לשון הרע, היות וארץ ישראל אינה אמורה להיות המקום שבו הכל הכי טוב ויפה ומוצלת.

3. רק אם אומר שעדיף לגור בשוויץ מחמת הנוף היפה שבה – אז הדבר אסור, שכן בסך הכל יהודי צריך לדעת שאין כמו ארץ ישראל [מחמת המעלות הגשמיות והרוחניות שיש בה].

4. כמו שכל אחד מבין, שעדיף לגור במקום שיש בו רופא למרות שהוא פחות יפה, כך עדיף לגור בארץ ישראל, שהיא רפואת הנפש והגוף, למרות שיש מקומות יפים ממנה.

5. אדם שמתאר את הנוף היפה שראה בחו"ל ואומר 'אין כזה נוף בכל ארץ ישראל' – נראה שראוי לסיים בסוף – 'וזכר זאת כדאי לגור בארץ ישראל מפני מעלותיה הנוספות'.

6. יש שכתבו מידת חסידות, שכשם שאסור לאדם לומר 'נאה נכרי זה' משום 'לא תתנם' (עבודה זרה כ.), כך **מידה טובה** היא שלא לשבח ולהתענג על אדמת נכר.

7. מצינו מאוד כאשר נמצאים בחו"ל במקומות נעימים ונוחים [לאדם שצריך לצאת מחו"ל לדברים שהתירו חז"ל], שלאחר שחוזרים לארץ מתחילים להתרעם על ארצנו, והדבר אסור. וכן החוזר מביקור בארץ ישראל לחו"ל, צריך מאוד להזהר בדיבורו, שלא יאמר דבר רע על הארץ או על תושביה.

8. טוב להזהר שלא לומר על חפץ טוב ומשובח – 'קנינו אותו בחו"ל, כי בארץ ישראל לא ניתן להשיגו', כי יש בזה קצת גנות על ארץ ישראל, שכביכול חסרים בה דברים טובים ומשובחים. אמנם אין בזה איסור.

9. יש שנהגו בעצמם הנהגה טובה – כאשר חזרו מחו"ל, לא הראו את תמונת הנוף היפות, ולא התפעלו מהאתרים היפים שראו בחו"ל [אפילו אינו משווה אותם לאתרים בארץ ישראל, שזה ודאי אסור], שכן בזה גורם לאחרים רצון לצאת מהארץ.

10. חשוב לזכור, שלא לכולם – ובמיוחד לא לילדים – ישנו המאזן בין קדושת הארץ וסגולתה לבין ההבלים של אתרים יפים וכדומה, ודיבורים כאלו עלולים לגרום חיבה לארץ נכר ח"ו.

11. מצווה להזדרז ולחזור במהירות לארץ הקודש. כל שניה של 'דומה כמי שאין לו א-לוה' ח"ו היא קשה מאוד (כמבואר בספר חיבת הארץ עמוד כח).

1 בעיני ראייתו כמה וכמה פעמים את מורנו הגאון רבי יואל שורוף זצ"ל כאשר היה חוזר מביתו לאחר תפילת ותיקון כמנהגו, והרחובות היו ריקים מאדם, היה מרים את הבקבוקים שהיה רואה ברחוב מושלכים ומשליכים למיכל המחזור. כששאלתי אותו למעשהו, ענה שגם הוא רוצה לזכות לדאוג שארץ ישראל תהיה נקיה כמעשה האמורים. וחבל על דאבדון ולא משתכחין.

2 הערת המערכת: צרפנו לכאן בגב הגיליון שלט עוסק 'הנהיגו' מכון' בהדלקת המזגן.

חורבן פלשת ומואב בגאולת 'לא זכו'

הרב חיים דוידוביץ'

עליו באמת באהל דוד שפט ודרש משפט ומהר צדק' (ה). זאת, לעומת גאות מואב בתחילה – 'שָׁמְעוּ גֵאוֹן מוֹאָב גַּאֲוֹתוֹ וְגֵאוֹנוֹ וְעִבְרֹתוֹ לֹא כֵן בְּדָוִד' (ו).

חורבן זה של מואב מפורש במקרא, כי הוא מכון לימי סנחריב, כמו שנאמר – 'זֶה הַדְּבַר אֲשֶׁר דָּבַר ה' אֶל מוֹאָב מֵאִז, וְעַתָּה דָּבַר ה' לְאִמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּשֵׁנִי שָׁכַר וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכָל הַהֲמוֹן הָרֶב וְשָׂאָר מֵעַט מְזַעַר לֹא כִּבְרִי' (יג-יד). אולם חז"ל פירשו את התכונות כסא דוד ועליונותו על מואב גם על עת הגאולה האחרונה. יונתן תרגם את הפסוק 'שלחו כר' כך – 'יהיו מסקי מסין למשיחא דישראל דיתקוף על דהוו במדברא טור כנשתא דציון'. גם את המקרא 'והוכן בחסד כסא' פירשו חז"ל (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תט) על המלך המשיח שיעמוד מבית דוד. וכן פירש מהר"י קרא – 'לכשיבוא מלך המשיח שיתכן מלכותו בחסד, יחרב עם מואב מהיות עם, והוא ישמיד את מואב, דכתיב 'אדום ומואב משלוח ידם' וגו' (לעיל יא ג).

גם הגאולה המדוברת כאן במשא מואב היא הגאולה הבאה בעתה בקץ האחרון, שהיא הגאולה שאינה תלויה בתשובה, אלא היא גאולה הבאה בחסד. כן מבואר בתיקוני זוהר (תיקון כב, טז) ובפירוש הגר"א שם, 'זו לשון הזוהר – 'וְדָא אֵיהוּ דְאֵינוֹן דְאֵינוֹן רַמ"ח נְקָמָה בְּלִבֵּי' (ישעיה סג ד) ... וְעַלֵּיהּ אֲתָמַר (סנהדרין טז) 'לְלִבֵּי גְלִיתִי, וְלְאֲבָרֵי דְאֵינוֹן רַמ"ח פְּקוּדֵי דְאֵינוֹן יֵאָדָר לֹא גְלִיתִי' ... בְּהַיָּמָא זְמַנָּא חָלָה זְכוּת אֲבָהוֹן, דְמִיּוֹמָא דְאֲתָתְרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא עֲלָמָא אֲתָתְרִי תְהוּ וְבָהוּ, מִתְמַן וְאֵילָף אֲתָתְרִיב קְרָא (תהלים פט ג) 'אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֲסֵד יִבְנֶה' ... וְרָזָא דְמִלְהָ 'חִי ה' שְׂכָבִי עַד הַבֹּקֶר' (רות ג ג), וְדָא בְּקֶר דְאֲבָרָהֶם, הַהוּא דְאֲתָמַר בֵּיהּ (בראשית יט כז) 'וַיִּשְׁכַּם אֲבָרָהָם בַּבֹּקֶר, וַיְהוּ אִהְיֹה חֹסֵד דְלִילָה, בְּגִין דְבְּהָאֵי חֹסֵד אֲתָתְרִיב כְּרִסְיָא דְאֵיהִי נְפִילָה, הַהוּא הוּא דְכָתִיב (ישעיה טו ה) 'וְהוֹכֵן בַּחֲסֵד כְּסָא', וְבִיהּ תְקוּם. וְרָזָא דְמִלְהָ 'וְבַחֲסֵד עוֹלָם רַחֲמֵיךָ' (שם נד ח) ... וְאֵי אֲמִין דְעֲלָמָא דְחֲקִין לְהוּ לִישְׁרָאֵל יוֹתֵר מִדְּאֵי, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא 'חֹס' עַל ד' מוֹן 'חֲסֵד' דְאֵיהִי 'דל'ת' בְּגִלְוַתָּא, וְאֲתָתְרִיב קְרָא בֵּיהּ (ישעיה טו ז) 'בְּטֶרֶם תַּחֲוִיל לִדְהָ' ... וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בֵּיהּ אֲתָתְרִיב 'גְדוֹל', כְּמָה דְאֵתְ אֲמַר (שם קמז ה) 'גְדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרֹב כְּחֹ, וְבִיהּ סִלְקִין יִשְׂרָאֵל לְגְדוּלָה'.

[פרוש – זוהו הסוד של הפסוק 'כי יום נקם בלבי' ועליו נאמר 'ללבי גליתי', זלאיברי' שהם רמ"ח מצוות עשה שבתורה לא גליתי'... באותו זמן של הגאולה חלה זכות אבות, כי מיים שנחרב בית המקדש נקרא העולם 'תהו ובהו' בהעדר זכות אבות, אבל משהגיע קץ הגאולה ואילך מתקיים הכתוב 'כי אמרתי עולם חסד יבנה'... וסוד הדבר הוא מה שנאמר בענין השכינה 'חיי ה' שכיבי עד הבוקר', וזה הבוקר של אברהם, שנאמר בו 'וישכם אברהם בבוקר', והיינו שהבוקר הוא החסד של הקב"ה, משום שבחסד הזה נתקן הכסא שהוא השכינה שהיא נפולה בגלות, זהו שכתוב 'והוכן בחסד כסא', ובחסד הזה תקום השכינה. וסוד הדבר הוא מה שנאמר 'ובחסד עולם רחמתיך'... ואם אומות העולם דוחקים את ישראל יותר מדי, הקב"ה חס, אז מתעוררת הגאולה מבחינת 'חסד' בבחינת 'חס' – ד", והוא מצד שהקב"ה 'חס' על 'דל'ת' שהיא השכינה שבגלות, ומתקיים בו הכתוב 'בטרם תחיל לידה'... והקב"ה נקרא בו 'גדול', כמו שנאמר 'גדול אדונו ורב כח', ובו עולים ישראל לגדולה].

ופרש הגר"א ענין מאמר הזוהר הזה – 'הענין, כי יש קצים בכל דרא לפי הזכיות של פקודין] – מצוות] וכמ"ש (תהלים צז ה) היום אם [בקולו תשמעו] כי (סנהדרין צח), אבל קץ האחרון לא תליא בתשובה אלא בחסד, כמ"ש (יחזקאל ט) זאעש למען שמי' כו', וכמ"ש בתפלה למען שמו באהבה, וזה הקץ יתגלה והוא ג"כ בזכות אבות דאינון ע"ב דשמא מפרש... וזה הקץ גלה ללבא דאינון אבהו דבהו ע"ב, ולשאר דאינון אברים לא גלה, ואף זה הגילוי אינו אלא בקץ האחרון כנ"ל. הרי שהמקרא 'והוכן בחסד כסא' עולה על הגאולה שבקץ האחרון, אשר אז אין הגאולה תלויה בזכויות ובתשובה, אלא בחסד ה' בלבד.

ניתן גם להבחין, כי דווקא במשאות שתי אומות ארורות אלו – פלשת ומואב – מוזכרת התישבות והתחזקות מלכות ישראל בציון כלעומת החורבן של שתי אומות אלה, ללמדך כי בקץ הגאולה האחרון עומדות שתי אומות אלה כסילון ממאיר וכקוץ מכאיב יותר מכל סביבות ישראל השאטים אותם (ע"פ יחזקאל כח כד) למנוע מציון להבנות על תלה.

אנו עוסקים כעת בנבואות שנשא ישעיהו על החורבן שיבוא על אומות שונות המעיקות לישראל. במאמר הקודם, עסקנו בבבל, אתה פותחת סדרת משאות אלה. עתה נמשיך לסקור את המשאות האחרים. קשה לתת הסבר מוחלט לסדר משאות אלה, ועל כן נתיחס לכל אחד בנפרד.

חורבן פלשת בגאולת 'לא זכו'

לאחר המשא על חרבן בבל, ממשיך הנביא להתנבא על פלשת – 'בַּשְּׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחָז הָיָה הַמְּשָׂא הַזֶּה, אֶל תְּשֻׁמְוֵי פְלִשְׁתֵּי כְּלָף כִּי נִשְׁבַּר שִׁבְט מִכָּה, כִּי מִשְׁרָשׁ נָחַשׁ יֵצֵא צִפְעֵ וּפְרִי שְׂרָף וְעוֹפֵף' (יד כח-טו). בימי אחז מרדו פלשתים במלכות יהודה, שהיתה שבת המכה בה, כמו שנאמר – 'וּפְלִשְׁתִּים פָּשְׁטוּ בְעָרֵי הַשְּׂפֵלָה וְהִגְבִּי לַיהוּדָה וַיִּלְכְּדוּ אֶת בֵּית שָׁמֶשׁ וְאֶת אֵילֹן וְאֶת הַגְּדֵרוֹת וְאֶת שׂוֹכֹ וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת תַּמְנָה וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת גְּמָזוֹ וְאֶת בְּנוֹתֶיהָ וַיִּשְׁבּוּ שָׁם' (דברי הימים ב כח יח). על כך ניבא ישעיהו, כי מורע דוד יצא צפע ושרף מעופף, שיכה בפלשתים מכה רבה. הנביא גם מתאר, כי במקביל לחורבן פלשת, יבשו ישראל לבטח – 'וְרָעוּ בְכוֹרֵי דָלִים וְאֲבִינֹיִם לְבֶטַח יִרְבְּצוּ – וְהִמְתִּי בְרַעֲב שְׂרָשֶׁף וְשֹׂאֲרֵי תְהָרָג' (לא) זִמָּה יַעֲנֶה מִלְּאֲכִי גוֹי כִּי ה' יִסַּד צִיּוֹן וְבָהּ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמּוֹ' (לב). מפרשי המקרא טו ברובם לפרש התגשמות חזון זה בימי חזקיהו בנו של אחז, כענין שנאמר אצלו – 'הוּא הִכָּה אֶת פְּלִשְׁתִּים עַד עֶזְרָה וְאֶת גְּבוּלֶיהָ מִמְּגַד לְנוֹצְרִים עַד עִיר מִבְּצָר' (מלכים ב יח ח) – ובימיזו ישיבה יהודה לבטח, לאחר שהובס סנחריב בשערי ירושלים.

אולם יש שפרשו נבואה זו או חלקה על הגאולה האחרונה. יונתן תרגם, ש'צפעי' היוצא משורש הנחש הוא המשיח היוצא מגזע ישי, והביא רד"ק. ויש שיחסו לגאולה האחרונה רק את הפסוק האחרון בפרשה זו – 'זִמָּה יַעֲנֶה מִלְּאֲכִי גוֹי כִּי ה' יִסַּד צִיּוֹן וְבָהּ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמּוֹ' (מהר"י קרא). גם האר"ל (שער הפסוקים) מפרש פסוק זה על פריקת עול שעבוד מלכות – 'ירצה', כי אחר שהקב"ה יגאל את ישראל, מה יהיה עניית הקול, שיענה ותדבר השכינה את ע' שרים של האומות והגוים, שהם מלאכים עליונים כנודע, ונקראים מלאכי גוי. ותירץ ואמר, כי מה שתאמר להם השכינה הוא 'כי ה' יסד ציון' ובנאה, ומכאן ואילך 'בה יחסו עניי עמו', והם ישראל שהיו מעונים תחת ידם.

כמו-כן, מצד הכוונה בנבואה זו על הגאולה האחרונה, הכוונה היא לגאולה הבאה כאשר ישראל הם במצב של 'לא זכו', אשר לכן נקראים אז ישראל בשם 'עניי עמו', וכפי שהבחין בזה בספר 'קול התור', וזה לשונו – "דרך האתחלתא בלא זכו' היא כעני רוכב על חמור באה בעניותא, הן קבוץ גליות והן בנין ירושלם נעשית מעוני. עפ"י הכתוב 'בבכי יבואו ובתחנונים אויבילם וכו' ואפרים בכורי הוא' (ירמיה לח א), וברמזי רבנו 'בתחנונים' בחושבנא – 'משיח בן יוסף'. וכן עפ"י הכתוב 'דלותי ולי יהושיע' (תהלים קטז ו), שנאמר על משיח בן אפרים, וע"י התפלל דוד שלא ימות כבאור רבנו [הגר"א] בחיבורו יהל אור (פנחס רכג). וכן בבנין ירושלים, ככתוב 'כי ה' יסד ציון ובה יחסו עניי עמו' וכו'. הכל כדרך עני רוכב על חמור. כל זאת היא באתערותא דלתתא הבאה על דרך הטבע עד שנזכה לעניי שמאי'.

על פי יסוד זה, לפיו פרשה זו, במשמעותה על הגאולה האחרונה, מדברת אודות גאולה שבבחינת 'לא זכו', ניתן אולי להבין את מה שנאמר קודם לכן אודות האוחזים בהנהגה בימים אלה – 'וְרָעוּ בְכוֹרֵי דָלִים וְאֲבִינֹיִם לְבֶטַח יִרְבְּצוּ' (לא), לאמר כי אז יהיו בכורי ישראל, שהם המנהיגים (רש"י, אלשיך), בבחינת 'דלים' ו'אבינוים', עקב המצב הכללי בעם.

נפילת אדום והעמדת כסא דוד בקץ האחרון

אחר זאת, בפרקים טו-טז, נושא ישעיהו נבואה ארוכה אודות השבר שיפקוד את מואב, תוך שהוא מדגיש בעיקר את ההשפלה והבכי שיהיו מנת חלקם, כמו – 'בְּחֻצוֹתָיו חָרָו שֶׁקַּע לַעֲגוֹתֶיהָ וּבְרַחֲבֹתֶיהָ פִּלָּה יִלְלִי יָד בְּכַי' (טו ג) 'כִּי הִקִּיפָה הַיַּעֲקֹבָה אֶת גְּבוּל מוֹאָב עַד אֲגָלִים לְלָתְהָ וּבְאֵר אֵילִים יִלְלָתְהָ' (ח). במקביל, מתאר הנביא כי מואב תיכנע אז תחת מלכות בית דוד היושבת ושולטת בירושלים ביד רמה – 'שְׁלַחוּ כֹר מִשְׁלַח אֲרָץ מִסְּלַע מִדְּבָרָה אֶל הַר בַּת צִיּוֹן' (טז א); וְהוֹכֵן בַּחֲסֵד כְּסָא וַיִּשְׁב

1 ראה עוד מה שכתב כאן האלשיך – "כי שר פלשת וסיעתו יצעקו משוא פנים כו', כי פלשת וישראל נפולים ביד כשדים, ופלשת יכלה וישראל לבטח ירבו, עם שכבדו פשעי ישראל גם הם. לזה אומר זמיה יענה ה' את מלאכי גוי – זה הוא פלשת, הנה הוא 'כי ה' יסד ציון' וכו', והוא ענין 'הנני יסד בציון אבן יסוד מוסד' כו' (ישעיה כח טו), אז שאני ציון, כי ה' יסדה מעת הבריא, והיא קדושה ולא יקרנה כשעיר ועיר פלשת, וגם העם ישראל אינם כפלשתים, כי זכות ציון עומדת להם, כי זכה יחסו עניי עמו'.

2 ציון, כי שם הבחי' הרד"ק, שהכוונה ליושבים בארצות האלו, כי העמים אינם קיימים, וזו לשונו – "אדום ומואב, אף על פי שאין ניכרים היום באומות, לבד ישראל שהם היו נבדלים מן האומות בתורתם ושלא התערבו עם האומות, אבל שאר האומות התערבו רובם, והנם היום בין דת ישמעאלים ובין דת נוצרים, כשזוכר 'אדום ומואב ובני עמון' רצונו לומר ארצותם והיושבים בהם היום". וראה עוד מה שהתבאר במאמרנו בגליון טבת-שבט האחרון, כי תחילה יישרו ישראל את ארצם, ורק אחר כך יירשו את ארצות פלשתים, עמון, מואב ואדום.

קוראים כותבים

אתם מחמנים לשלוח למערכת הארות והערות, שאלות רעיונות ומאמרים, לדוא"ל DOAR@KEDUSHASTZION.ORG. אפשר גם להשאיר הודעות קצרות בעל"פ 079-538-3396.

לכבוד המערכת,

חבר טוב אמר לי, שהיתה עליית תלמידי הבעש"ט והגר"א, ואח"כ העליות הראשונות והשניות, והוא מרגיש שארגון 'קדושת ציון' זה גם כן סוג של עליה - 'עליית קדושת ציון'. העליות הקודמות היו הרבה הרבה יותר קשות, גם בחזון וגם במעש, וגם העליה שלנו לא תהיה קלה, אבל ביחס לקודמים - זה כבר הרבה יותר קל.

חזק ותחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו, מ.ע.

הערת המערכת:

את המכתב הבא קבלנו מאחד מקוראינו החשובים ובחרנו לפרסמו כלשונו, על אף שישנן נקודות מסוימות בדבריו הטענות דיוק ובירור - הן בפירוש דברי הנבואה והן ברעיונות עצמם ובמסרים העולים מהם ביחס להבנת המציאות בזמננו. בכל זאת, היות והמסר המרכזי הוא ברור ונכון, אמרנו לא נמנע טוב מבעליו, והבחר יבחר.

שלום וברכה,

ברצוני לחלוק עם בני ציון היקרים המסולאים בפז את הרהורי - ואקוה שתהיה בזה איזו תועלת.

בתקופה האחרונה, אנו עדים למתקפות רבות על ציבור היראים בסגנון 'פריזטים' וכדומה, ולצערנו, משום מה, לא נשמעת התשובה הברורה - מה שאולי כל אחד מבין בעומק הלב, אך צריך להכריז זאת בקול רם.

הפריזטים זה אתם! מי שחי כאן בארץ שה' נתן לנו ואינו משרת אותו, ואינו מבין שמשוה לפחות צריך לעשות כהכרת הטוב על כל הטובה שעושה לנו - הוא 'פריזט', שחי על חשבוננו כפשוטו, על חשבון התורה, המצוות והמעשים הטובים של יראי ה', בעוד כל הצרות והמלחמות שיש כאן - הן בגלל עוברי עברה, "שאינן פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ" (בבא בתרא ח.).

הדברים כל-כך פשוטים! אנו אומרים זאת פעמיים ביום בפרשת 'והיה אם שמוע' וקוראים בתורה על כך בלי סוף בפרשת בחוקותי ועוד ועוד - ומשום מה אנשים, גם מביינינו, מחפשים תשובות מפולפלות ומבולבלות... הגמרא בסנהדרין צט: אומרת על מי שאומר 'מאי אהנו לן רבנן' - לדידהו קרו, לדידהו תנו' שהוא לא אפיקורוס - הוא פשוט 'מגלה פנים בתורה', דכתיב 'ונשאתי לכל המקום בעבורם', חלילה, אלא לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת'.

יתכן, שכל המצב הזה קורה בגלל שחסרה אצלנו התובנה הזאת, שיש לנו כאן מלך מנהיג ושולט ומטיב עד אין קץ. אם אצלנו הדברים יתבהרו, זה יספיע למרחוק - ואשרינו שקיימת האגודה 'קדושת ציון', שמכריזה ברמה - יש לנו הנהגה מבורא עולם, ואנו מכירים בטובה שהוא משפיע עלינו, ואנו בתמורה מנסים לשרת אותו כפי יכולתנו.

כמובן - יש הלכות וכללים בדיני בני העיר ומסים ודיני מלחמה, שגם זה מוטל עלינו - אין במה שכתבתי הסבר ונימוק הלכתי. אך נראה, שצריך שהמעמדות יהיו ברורים - מי למעלה ומי למטה.

שוב חשבתי על נושא זה מהיבט אחר, ועלה במחשבתי שמאידך, דווקא מי שמבין את התקופה ויודע את גדולתה של ארץ ישראל ואת שלבי הגאולה הממששת ובאה - דווקא לו יותר כואבת השאלה, מדוע אנחנו לא שותפים בידיים ממש בבניית הארץ על כל המסתעף - לא כי 'כווחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', חלילה, אלא כי זהו רצון ה'?

התשובה בקצרה, פשוטה וערוכה בתורת ה', כבר בכניסת עם ישראל לארץ ישראל, שבת לוי לא השתתף בכיבוש הארץ, ועל זה נסובים דברי הרמב"ם הידועים בסוף הלכות שמיטה ויובל - עיי"ש ותמצא נחת וטעם, ויש להאריך בזה עוד. אך אקצר בזה, כי על תקופתנו אנו ישנה נבואה מפורשת בנושא הזה, הכתובה שחור על גבי לבן. וברצוני לבשר זאת למי שעדיין לא ראה אותה (סוף ישעיה, קוראים אותה בהפטרת שבת ראש חודש).

"שמעו דבר ה' החרדים אל דברו - אמרו אחיכם שונאים מנדיכם למען שמי יכבד ה'" (ישעיה סו ה) - לכאורה אין פשר לטענה כזו, ששונאי החרדים לדבר ה' אוכלי החיזר השקץ והעכבר - יאמרו מלים כאלו - **"למען שמי יכבד ה'"**! הם יכולים להגיד הכל, אבל להפוך אור לחושך וחושך לאור - קשה לקבל זאת. אך התשובה ברורה ומובנת לכל, ואנו שומעים זאת כל הזמן, הם אומרים - "אנחנו כבשנו את הארץ ואת ירושלים, יש לנו צבא

- אנחנו אחראים לעם ישראל וזהו כבוד ה' [בין אם הם מבינים מה הם טוענים, בין אם לאו - וישנם שמבינים - אך זוהי באמת טענתם].

חז"ל בבבא מציעא לג: כבר חלקו את ה'מסיתים' הללו לקבוצות - כפי שאנו רואים בעינינו - 'החרדים אל דברו' - אלו תלמידי חכמים, 'אחיכם' - אלו בעלי מקרא, אלו שמנפנסים עם התנ"ך. 'שנאים' - אלו בעלי משנה, אלו שבטוחים שהם יודעים הלכה. 'מנדיכם' - אלו עמי הארץ, ופרש"י שתלמידי חכמים שנואין ומתועבין להן כנדה [ובהמשך הגמרא - "שמא תאמר אבד סברם ובטל סיידיים, ת"ל ונראה בשמחתכם והם יבשו"י - יעו"ש ברש"י, ונקצר בזה].

הנביא עונה ומנחם - **'ונראה בשמחתכם והם יבשו' - קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאויביו'** - אתם החרדים אל דברי עוד תראו את גמולם ועונשם כמתואר שם באריכות. אך עדיין אין תשובה על עצם הטיענה.

בטרים תחיל ילדה בטרם יבוא חבל לה והמליטה זכר' - לכאורה נשאלת השאלה, מה השייכות לכאן, וביותר תמוה - אנחנו הרי יודעים שהנביאים ממשילים רבות את הגאולה לחבלי לידה - וכפי שכתוב כאן בפסוק הבא -

'מי שמע כזאת מי ראה כאלה היוחל ארץ ביום אחד אם יולד גוי פעם אחת כי חלה גם ילדה ציון את בניה' - הרי מפורש שחלה ציון - אך זו התשובה לחרדים אל דברו - **אתם תוולדו ללא חבלי לידה** - יעשו בשבילכם הכל ואתם תתענגו מזיו השכינה בלימוד התורה בישיבות ובתי מדרשות.

[ומה שהנביא אומר שהכל יקרה ביום אחד ופעם אחת, והרי בפועל אנחנו רואים, שהדברים קורים בשלבים צעד אחרי צעד - אך האמת היא, שכל זמן שאין לנו בית המקדש בירושלים - אנו כעובר שלא רואה את אביו אמו ועדיין לא פתח את עיניו, וכאשר תחזינה עינינו בשוב ה' ציון - הלידה תהיה בפעם אחת, ואז כל בית ישראל שיהיו כאן בארצנו הקדושה יראו את מי שהרם וילדם].

"רוח ה' א-להים עלי יען משח אותי לבשר עניים שלחני לחבוש לנשברי לב... ובנו חרבות עולם שממות ראשונים יקוממו וחדשו ערי חורב שוממות דור ודור" - **"ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם"** - היכולת היום במיעוט עבודה ועל-ידי עובדים זרים - להכין אוכל ובגדים וכיוצא בכך - יכולת זו מאפשרת לכלולנו לעסוק בתורה. בזמן קום המדינה, כשלא היה כח אדם, היה צריך הרבה יותר יהודים שיעבדו, וידוע שיהודים חרדים עבדו בבניה ממש! ויתכן, שזה השלב הראשון של 'זבנו חרבות עולם'.

"ואתם כהני ה' תקראו, משרתי א-להינו יאמר לכם" - הם דברי הרמב"ם, שכל ישראל יכול להקרות ממשרתי ה' [וכ"ה בשיר השירים רבה, שם נאמר שרות בישראל, שנאמר 'משרתי א-להינו יאמר לכם']. **"חיל גוים תאכלו ובכבודם תתימרו"** - אנחנו חיים על חשבון המדינה [לא מדויק, בלשון המעטה... תפסתי את הבטוי כמו שהם אומרים, כי גם אילו זה היה ככה, זה היה מצויין], שמכניסה כסף מרחבי העולם בעזרתו יתברך - כן ממש לך, כי זה מה שמוטט לנו - 'חיל גוים תאכלו ובכבודם תתימרו' - ומומלץ לראות שם את ההמשך, ולעיין ברד"ק.

נראה לבאר את הנהגת ה' בזה, שמחד ישנה הבטחה שהגאולה תהיה ב'שובה ונחת תושעון' (ישעיה ל), ובפשוטו המשמעות היא שהגאולה תהיה בלא צער, אך מכאן גם למד ר' אליעזר (סנהדרין צו), שהגאולה תהיה על-ידי תשובה - ואמנם ר' יהושע חולק, ובסוף הסוגיה כתוב 'שתק ר' אליעזר' - אך עדיין יש גאולה שהיא בתשובה, וכיון שידבר ארץ מדברייך אחור לא ישוּב ריקם, ברא הקב"ה מציונות מופלאה, שבתוך ארץ אחת ישנה כעין 'אטמוספירה' שמבדילה בין שומרי דברו לאלו שעדיין לא ר"ל - מחד התקיימו דברי ר' יהושע, והגאולה התחילה אף שרוב ישראל למגינת לב לא חזרו בתשובה - ועל כן הם סובלים רבות בחבלי לידה. אך יש גם ציבור שלם שאפשר לומר עליו שהם 'בעלי תשובה', והציבור הזה זוכה ל'בשורה ונחת תושעון', שאנו גם גרים בארץ הקודש ונהנים מזיו השכינה - וכמעט שלא מרגישים בצער המלחמות ושאר חבלי הלידה [כמובן גם בזה יש דרגות רבות לפי איך שגורות חממתו לכל בריה בקשוי הפרנסה וכיוצא בכך - אך דברנו בדרך כלל].

אני רוצה להודות כאן לאגודה הנפלאה והעצומה, שנותנת כבוד לה' ועמו - אין לי מילים להעריך את פועלה וחשיבותה - יתן ה' לכל המעשים והעושים, שיראו בקרוב את משאלת לבם - "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", אמן.

בברכה,

א.ו. ירושלים

רשמים מהועידה הגדולה

לראות את מלכנו, כי אתה ה' באש הצתה, ובאש אתה עתיד לבנותה!
בכל פינה באולם המקושט ישבו יהודים של צורה, זקנם הלבן יורד על-פי מידותיו, ביחד עם תלמידי חכמים צעירים בויכוחים על כל סעיף בשו"ע, בעלי בתים חשובים, אח"מים, ח"כים ואנשי מעשה למען כל דבר שבקדושה, בלהט של דבר גדול שקורה כאן למען ה', עמו, תורתו וארצו.

מי היה יכול להאמין, שמכמה תלמידי חכמים עם לב בוועד באהבת ה' יתברך לארץ ישראל שכתבו חידושי תורה בין הסדרים על ציון ובניה תוצת אש כזו של דרישת ציון על טהרת הקודש.
למעלה מארבעת אלפים! בני תורה - תלמידי חכמים, רבנים, אישי ציבור ובעלי בתים קדושים מכל סוג ופלא בציבור החרדי כאיש אחד בלב אחד מכריזים בראש מורם - רצוננו

אם נצטרך לתמצת במשפט אחד את רגשות הקודש המפעמים שאפפו את המשתתפים בוועידה ההיסטורית, אור לכ"ח אייר בבנייני האומה אשר בשערי ירושלים עיר קדשנו, נראה כי התחושה החזקה ביותר תהיה הפסוק שאמר רבן של ישראל הגר"א מוילנה לתלמידיו ראשי העולים ארצה בדורנו - "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום".

דברי קדשו של הגה"צ רבי דב הכהן קוק שליט"א לבאי הועידה השישית

"תבוא שתי דקות, תהיה סנדק ותחזור מיד להתפלל מנחה בבית הכנסת". אמרתי להם 'לא' בא' רבתי! אני לא עובר את הכביש הזה, נקודה. זה כביש שהוא לא סואן כמו כביש גאה.

מה הפירוש שאתה אדיש היום כשארץ ישראל בוכה בכאלה דמעות שלישי?! הכבישים צורחים בארץ ישראל! הורגים אותנו, מחללים שבת, דורכים על אדמת ארץ ישראל בשבת. הכבישים סואנים בפרהסייה דפרהסייה. עשרה אנשים בישראל זה כבר יהרג ואל יעבור. וכאן לא עשרה אנשים, ולא עשרים, ולא מאה, ולא אלף. וכל העולם רואה את זה, זה מצולם בכל העולם, שבת זה כמו חול, ויותר גרוע מחול, כי אנשים יוצאים לטיולים בשבת, איך אתה יכול לעמוד בשקט?!

"אני נמצא בבורו פארק מהבוקר עד הערב, לומד תורה". מה אתה אומר... אתה יודע מאיפה יבוא משיח? לא מבורו פארק. הוא יבוא מארץ ישראל. אם אתה לא נלחם על ארץ ישראל, ואתה אדיש לגבי זה, אז אתה מעיד על עצמך שאתה אדם לעצמך, אשריך שזכית... לכלל ישראל בעולם הבא לא תיכנס, תהיה במחיצה לעצמך. אדם שבמחיצה לעצמו, כמה הוא דליל, כמה הוא חלש. מי שלא שייך לעם ישראל דרך ארץ ישראל, מי שלא מתחבר דרך ארץ ישראל, כמה הוא חלש, כמה הוא דל בעולם הבא. העולם הבא ניתן לעם ישראל, ועמך כולם צדיקים. זה לא ניתן ליחיד, זה ניתן לעם ישראל. ארץ ישראל ניתנה לעם ישראל, ומי שלא שייך לעם ישראל - חלקו לעולם הבא ודאי לא יקופח, ודאי הוא יקבל צ'קים, אבל אל תוך עם ישראל הוא לא יכנס, בחוץ הוא יהיה. צ'קים הוא יקבל, סעודות הוא יקבל, אבל אל המסגרת של עם ישראל הוא לא יכנס.

אשרי הארגון הזה, שהם מוסרים את נפשם, לא חתים מפני איש, מדברים על הדברים האלה. בזה תלויה הגאולה שלנו עכשיו. עכשיו הגאולה כבר בפתח, זה כבר לא כמו פעם. אתה רואה בכל יום ויום, זו סכנת מות או משיח, אחד מהשניים. האור והחושך בערבוביה. חמישים אחוז מוות. ממש ספרי חיים ומתים פתוחים בכל יום ויום.

אשרי מי שישמע אותם. אנשי הארגון הזה מוסרים את נפשם, אני מקנא בהם, אשרי מי שמחזק אותם, מי שישמע אותם. שנזכה בקרוב לגאולה, וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ, אמין!

לכל משתתפי הכינוס של קדושת ציון!
אני קטונתי מלברך. אני בא להתברך מכם, ולא לברך אתכם. למה? כי אתם זכיתם להיות, ואני בעוונתי לא זכיתי להשתתף בכנס הזה.

אדם שיש לו נשמה כללית - הוא מגיע לכנס הזה. אדם שיש לו נשמה פרטית והוא אנוכי - לא זוכה להגיע לכנס הזה. מי שאכן זכה לבוא לכנס הזה, הוא לא חי על הגאווה, הוא חי על עם ישראל, והוא מבורך בברכה של עם ישראל.

מי שלא מגיע - לא אכפת לו הנושא הזה, קיבוץ גלויות לא מעניין אותו. [הוא אומר לעצמו] - "אני חי במונטריאול, עולם כמנהגו נוהג. חי בברלין, חי במונטריאול, חי באנטוורפן. מה אתה רוצה?! אני לומד תורה כל יום, הרבה פעמים אני לומד תורה מהבוקר עד הערב, אז מה אתה אומר לי?! אני לא שומע את זה כל כך. זה כמו אוכל לא טעים, אני לא שומע אותך. אני עכשיו נמצא בברוקלין, לומד תורה שמה".

אם קשה, ויש לך בית חרושת שם, ואתה מפחד לקפח פרנסה של מאה או מאתים פועלים - אז אני לא יגיד לך. נכון, אתה מפרנס אנשים, אתה עושה דברים שהם לעם ישראל, וחסדים. אשריך, אני לא יכול להגיד שום דבר. הלוואי שאני אעשה חסדים עם ציפורן אחת של עם ישראל, ואשריך וטוב לך, ואני מקנא בך מאד. אבל אם אתה לא בדיוק ככה, אתה לומד תורה וחושב על עצמך - איך אתה יכול לא להתחשב בארץ ישראל.

היום יש מלחמות קשות על כל כביש לסגור אותם בשבת. כל מגרש - אם יהיה בו קידוש ה' או חילול ה' תלוי בנו. תלוי

אם אתה בא כאן לארץ ישראל, אז יהיה קידוש ה' בכביש, אם לא תבוא לארץ ישראל - אז בכביש גאה יש מאה אלף מכוניות מידי יום, אי אפשר לעבור בשבת את הכביש הזה. פעם ניסיתי, אי אפשר לצאת בשבת לרחוב. היום יהודי שמכבד את עצמו, שיש לו נשמה, ולא גר במקום שהוא מאה אחוז שמור מחילול שבת אלא יש שם כביש פרוץ - פשוט אינו יכול לצאת מפתח ביתו בשבת.

יש בית כנסת 'אהל יעקב' מול הבית שלי, פעם אמרו לי לבוא להיות סנדק שם בשבת. על פי רוב האנשים כאן מכבדים ורובם דתיים, אבל הכביש לא סגור בשבת. אמרו לי שביאנו שני שומרים שילוו אותי ויסגרו את הכביש, ואמרו לי -

תמונות מרגשות מארץ ישראל עם הדמיות של בית המקדש.

הרב פישר קרא בחן ובהתרגשות, "על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי אמרי לערי יהודה הנה א-להיכם", והזמין את הגאון רבי אברהם גוטליב שליט"א לשאת דברי חיזוק מרתקים.

ואכן, הרב גוטליב כדרכו הרים את הציבור לגבהים של השתוקקות לציון ולחשק עז ללכת בדרכו של ראש לחובבי ציון כלב בן יפונה. כאן השתלבה מקהלת 'נשמה' הנפלאה, אשר ביחד עם כל הציבור הוודו לה' יתברך בשמחה של מצוה. מרגש היה לשמוע את אלפי החברים יחדיו באמירת 'נשמת כל חי תברך.. מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו..!'

ראוי לציון חבר מועצת העיר ירושלים הרב יהונתן יוסף בנו של הגאון רבי יעקב יוסף זי"ע ונכדו של מרן הגר"ע יוסף, שלאורך כל האירוע הסתובב בקהל ושלח את הציבור בהתרגשות רבה [מלבד עזרתו בהפקת האירוע].

כבר בתפילת המנחה התפללו בצוותא מאות רבות. שליח הציבור היה הרב דוד פ., שקולו הרם באומרו 'קדוש קדוש' הגיע ככל הנראה עד המתפללים אצל הכותל המערבי... האירוע עצמו התחיל בשעה 19:00 בדיוק, עם הרצאתו המרתקת של המרצה הנודע רבי ישראל גולדווטר, בה הראה את גודל חסדי השי"ת עמנו, כיצד סיבב בדרכי פלא את פריחת הציבור החרדי כאן בארץ הקודש בניגוד לכל ההסתברויות.

המנחה הרב משה פישר קיבל את ההמונים באולם המפואר שהיה מסודר בטוב טעם וכאשר לאורך כל האירוע במסכי הענק המיוחדים

אבא שבשמים! החזרת אותנו הביתה לארץ ישראל, אין אנו מחכים אלא לך!

לאורך כל האירוע נערך יריד הספרים מיוחד של ספרי ארץ הקודש, בתוספת חפצי אומנות שונים וצרכי מצוה המחברים לנחלת ה' (על-מנת לקבל פרופורציות, נביא מה שנמסר לנו על ידי בנו של מורנו הגר"י שוורץ זצוק"ל הרב בנימין שיבלחט"א, אשר היה אחראי על מכירת ספרי אביו הגדול זי"ע, כי נמכרו מאתיים ושלושים ספרים רק של הגר"י שוורץ זצ"ל], ואף חולקו חינם אלפי חוברות קונטרסים וגליונות של קדושת ציון מכל השנים, גדושים בתורת ארץ ישראל מאירה ומרוממת.

רבני קדושת ציון העומדים בראשו אף הם השתתפו בנידונים ברומו של עולם. בראשם היו הזקנים מרנן ורבנן הגאון רבי מרדכי שריק, הגאון רבי יצחק ברנד, הגאון רבי מנחם מנדל טוביאס, הגאון רבי יוסף קמנצקי, הגאון רבי פנחס זביחי, וכ"ק האדמו"ר ממונסטריץ'. אף קבלנו בברכה את הגאון הרב פנחס זלצמן - רבה של מולדובה, והוקרנה ברכתו המרוממת של כ"ק האדמו"ר מקרעטשניף-קריית גת.

ירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה פְּעִיר שְׁחֻפְרָה לְהַיְחָדִיו מִשָּׂא כ"ק הָאֲדַמּוֹר ממונסטריץ' שליט"א

דעתן דומה זה לזה". ויש לשאול, מדוע דימו את שינוי הדעות לשינוי הפרצופין. תירץ על זה הג"ד בונים אייגר זצ"ל, אחיו של הגרע"ק"א, שאנחנו צריכים להכיר בכך, שכשם שיש לכל אחד פרצוף שונה ואתה לא נגד מי שיש לו פרצוף שונה משלך - כך אל תהיה נגד מי שיש לו תכונות אחרות ודעות אחרות מרשך, כי כך רצון הקב"ה, שתהיינה דעות שונות ויהיה גיוון, ולא יהיו כולם אותו הדבר.

ואני חושב, שזה כל ענין הדגלים - להראות שלכל שבט ישנו הכיוון שלו והיחודיות שלו, ולכן חוזרים על המנין בפרשת הדגלים, כדי להראות שלכל אחד ואחד ישנו הפרצוף המיוחד והתכונות המיוחדות והאופי היחודי שלו.

והסיבה לכך שהזוה"ק הביא את ירושלים בקשר לזה, היא כיון שחז"ל אומרים, שירושלים לא נתחלקה לשבטים. ירושלים מקבצת את כל השבטים יחד, וכל אחד ואחד מישראל - לא משנה מהיכן הוא מגיע, מה הן דעותיו, מה האופי שלו - יש לו מקום בירושלים. ולכן כתוב בירושלמי חגיגה (ג ט): "א"ר יהושע בן לוי "ירושלם הבנויה כעיר שחבורה לה יחדיו" - עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים". כשאחד לא רוצה להכיר את השני בגלל דעותיו או בגלל אופיו, אז הם אינם יכולים להיות חברים. אבל אם מכירים, שלכל אחד צריך שתהיינה לו דעות ותכונות יחודיות - אז כולם חברים. הרי, שהמקביל לסדר הדגלים והמחנות במדבר זה ירושלים, ועל זה אנו אומרים "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה".

הזוה"ק מלמד אותנו, שענינה של ירושלים הוא לקבץ ולאחד את כל ישראל יחד. ואומר הזוה"ק, שרק כאשר יש אחדות בעם ישראל וכולם מרגישים חברים זה לזה - אז נופלים האויבים. וכמו שאמרו חז"ל: "דורו של אחאב עובדי עבודה זרה היו, והיו יוצאים למלחמה ונוצחין. ולמה כן? שלא היה ביניהן דילטורין".

ואני רוצה לברך את כל הקהל הקדוש בפסוק: "יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך. וראה בנים לבניך שלום על ישראל" - במהרה בימינו אמן.

כתוב בזוה"ק בפרשתנו (פרשת במדבר): "איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל.. רבי אלעזר פתח - 'שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה..'. כמה חביבא אורייתא קמי קב"ה, דהא בכל אתר דמילי אורייתא אשתמעו, קב"ה וכל חיילין דיליה כלהו צייתין למלוהיה, וקב"ה אתי לדירא עמיה, הה"ד 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי..', ולא עוד אלא דשנאוי נפלין קמיה... 'שמחו את ירושלים..'. - בגין דחדוה לא אשתכח אלא בזמנא דישאל קיימי בארעא קדישא, דתמן אתחברת אתתא בבעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא".

ע"כ לשון הזוה"ק. ונשאלת שאלה פשוטה, מה הקשר בין המאמר הזה, שעוסק בירושלים, לענין הדגלים, שהרי הדגלים הם סדר המחנות של כלל ישראל במדבר. עוד יש לשאול, שהרי בפרשתנו סופרים את בני ישראל, ואח"כ כשמעמידים את הדגלים, שוב כתובים המספרים של עם ישראל, וזה ודאי בא ללמד משהו.

אני חושב שיש כאן מסר מאד חשוב. סדר חניתם במדבר היה שהמשכן היה באמצע, וסביב לו חנו הכהנים והלוים, שהיו מחולקים לארבע רוחות, וסביב להם חנו כל השבטים, שהיו מחולקים גם כן לארבעה מחנות. למה זה כך? התשובה היא פשוטה. הקב"ה רוצה שנדע, שלכל שבט ישנן התכונות שלו, האופי שלו והדעות שלו.

לכל אחד ישנה היחודיות שלו, וכל אחד מגיע מהכיוון שלו לשכינה, שנמצאת באמצע. וזה מלמד אותנו, שאנחנו צריכים להכיר, שלא כולנו אותו דבר, לא לכולנו ישנה אותה דעה ואותן תכונות, אלא לכל אחד ישנה היחודיות שלו, וכל אחד מגיע להשראת השכינה מהכיוון שלו.

ואין זו רק חלוקה של השבטים, אלא כן הוא אצל כל אחד ואחד מישראל. כל אדם יש לו האופי והתכונות והדעות המיוחדות לו.

חז"ל אומרים (ירושלמי ברכות ט א) - "כשם שאין פרצופיהן דומין זה לזה, כך אין

והיו שותפים עמנו למען כבוד השכינה התורה וארצנו הקדושה.

מיד אחרי מעריב והקרנת ברכתו המדהימה והמדויקת של הגאון רבי דב קוק שליט"א, התחיל הפאנל המתקן בהנחיית איש התקשורת הוותיק עו"ד ר' יצחק שיינפלד. הר' שיינפלד פתח עם המשיבים הגאון רבי בצלאל גזן והרב אלעד צדיקוב - המשנה לראש עיריית הרצליה - את כל הנושאים החשובים והמעניינים ביותר לקראת הקמת מדינה של תורה. הרב צדיקוב הציג משנה סדורה ומעשית בדרך למצב המיוחל של רוב לציבור המאמין בארץ ישראל, בעוד הרב גזן ביטא את גודל החזון והרצון להבין שבידינו הדבר.

ואז, תוך כדי שהאולם מלא בויכוחים סוערים על נושאי הפאנל, עלה לבמה ר' נפתלי קמפה ביחד עם המקהלה המקצועית לשירת הודאה

יש מהחברים המעידים, כי עדיין כואבות להם הידיים ממחיאות הכפיים הנמרצות לאור דבריו הנחרצים של יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין, אשר הכריז - יש חוקה לישראל! מדינה של תורה עכשיו! דבריו המלאים מובאים בגליון.

לפני תפילת ערבית ברוב עם, עוד הספקנו לשמוע את דבריו הרתוחים של חבר ההנהלה הרב חיים יצחק פיישר, כאשר במקביל לנאומו הוקרנו על מסכי הענק עשרות תמונות מיוחדות מהווי האגודה ופעולותיה. הרב פיישר אף קרא לציבור הקדוש להיות שותפים קבועים באחזקה של המהפכה הגדולה הזאת בגוף ובממון.

לה' ושירי ארץ הקודש וירושלים. נפתלי ציון, כי זו לו הפעם הראשונה בה הוא מופיע בצורה

לכס, אחינו דורשי ציון - בואו

שמענו את ברכתו החמה של סגר"ע ירושלים ר' אריה קינג אשר סייע רבות למימון הכינוס. תוך כדי דבריו נשמעו מהקהל קריאות, כי בשנה שעברה היה זה ר' אריה, אשר איחל כי בשנה הבאה נהיה בבניי האומה, ובעוד שנתיים בבית המקדש. הקהל דרש, כי כשם שנתקיימה ברכתו הראשונה, כן בע"ה תתקיים ברכתו השנייה, אמן!

הגר"ו ברנד לא יכל לכלוא את התרגשותו, ועם דיבורי האמונה הקולחים והזוהרים שיצאו מפיו לא היה מי שיכל להישאר אדיש. ואכן, דבריו הבהירים הביאו להתחזקות עצומה, באמונה טהורה בהשי"ת תוך הבנה ברורה כי רק הוא המנהל והעושה את כל הפלאות המתרחשות כאן בדור האחרון.

מיד אחר שירת המקהלה שמענו את דרשתו הנפלאה של כ"ק האדמו"ר ממונסטרץ', אשר תוכנה מובא בגליון בשלמותו.

דברים נלהבים שנאמרו בקו הפנימי של פעילי האגודה על-ידי אחד הפעילים כהכנה לוועידה הגדולה השישית

לכל המעשים. כל המעשים כבר יגיעו בהמשך, כל אחד לפי מה שהוא אחד אחד התפקיד שלו בעולם. אחד אחד שהתפקיד שלו זה להיות תלמיד חכם, אחד אחד שגם הוא צריך לעסוק בנושא כזה וכזה, כל אחד לפי התפקיד שלו, כדבר כל אחד לעצמו יחשוב מה התפקיד שלו. אבל המנוע הוא ההבנה, שהקב"ה נתנו. והמנוע של האמונה מתחזק עשרת מונים כשאנחנו מרגישים את יד ה'. מי שמתעלם מ'הארת הפנים' של ה' - הרי הוא מייאש את כל ישראל מהקב"ה לגמרי, וגורם לאנשים ללכת עם אוירה של 'עבד שמכרו רבו ואשה שגרשה בעלה', ובעונותינו, יש היום עיתונים ואנשים שמדברים בסגנון של 'זובי מות יבאיש שמן רוקח', בסגנון של חזיר שנובר באשפה, לחפש כל הזמן את הטינופת ואת הלכלוך, כנגד כל החסדים והעצומים שה' עושה אתנו. הם כל הזמן מחפשים את מקצת היסורים שיש, שוכחים שאלו יסורים שבהם נקנית ארץ ישראל. כל הזמן מחפשים את הרשעים, כל הזמן מחפשים את הטינופת ואת הרע, וממילא נותנים לכולם תחושה, שהקב"ה לא נתנו, הוא לא מקבץ את נדחי ישראל, הוא לא מגלה גילוי עצום של אהבה ושל נאמנות לברית שהוא כרת עם אבותינו.

יהי רצון, שלא נהיה מושפעים מהמבט הזה של שקר וטעות, שנזכה באמת להתחזק בהתבוננות בחסדי ה', ובהודאה לה', ולספר תהילתו, ומכח זה נתמלא בחשק לעבוד אותו ולקיים את כל מצוותיו באהבה ובשמחה, כולנו וכל ישראל. ובאמת הנקודה הזאת, היא הנקודה שלעניות דעתי היא הנקודה המרכזית, שבשביל זה עושים היום את הכינוס, וזו הנקודה המרכזית של אגודת 'קדושת ציון'. האמונה היא הדבר החשוב ביותר שיש. ההתבוננות במה שהקב"ה עושה לנו - זהו המנוע, שממנו כבר נובע כל השאר.

ועל-ידי שאנחנו באים בציבור, ביחד, בגליון שנופץ לכולם, בכינוס שפתוח לכולם, לא דבר מצומצם, אנחנו מחזקים גם את עצמנו, גם את שאר האנשים שמכירים את תורת ה', וגם את אחינו התועים שרחוקים מתורת ה'. יהי רצון שנזכה באמת לדברים האלה, ונזכה לקדש את שם ה' בעולם, ובמהרה כבר נזכה לגאולה השלמה, ויתגדל ויתקדש שמו הגדול לעיני עמים רבים, בשבוע לשכון בתוכנו בציון משכן כבודו במהרה בימינו.

כתוב שבני ישראל אמרו ליחזקאל - "עבד שמכרו רבו ואשה שגרשה בעלה, כלום יש להם זה על זה משהו?" הם טענו לו - הקב"ה מכר אותנו וגרש אותנו, למה שנצטרך לעבוד אותו? אם הוא הפר את הברית שלו עמנו, אז גם אנחנו לא חייבים לקיים את החלק שלנו בברית. ויחזקאל משיב להם - "אי זה ספר כריתות אמכם?" הוא אמר להם - אתם טועים, המבט שלכם הוא מבט של שקר, הקב"ה לא עזב אותנו, הוא ישוב ויפקוד אותנו ויחזיר אותנו לציון וישרה את שכניתו בתוכנו. בעיניהם, באמת היה מקום לטעות, עם ישראל היה שרוי בין הגויים, מפוזר ומפורד, והגויים רצחו וצערו את ישראל. ועדיין הוא אומר להם - "זה שקר, זו טעות, הקב"ה לא עזב אותנו, הברית שהקב"ה כרת עם אבותינו זה לעולם, לנצח, הקב"ה לא יעזוב אותנו ולא עזב אותנו, ואנחנו צריכים להתחזק ולעבוד אותו".

כל שכן וכל שכן כאשר הקב"ה מראה לנו בחוש, שאפשר לראות מול העיניים, שהקב"ה מקבץ נדחי ישראל. כמו שאומר רבנו הגר"א על הפסוק "עוד אקבץ עליו לנקבציו", שמתחיל קודם כל 'מקבץ נדחי ישראל', כשלב ראשון, ואחרי זה - 'עוד אקבץ עליו לנקבציו'. היום אנחנו רואים, שיש יותר משה מיליון יהודים בארץ ישראל. זהו דבר שאין לו אח ורע בתולדות ההיסטוריה, שעם שגלה מארצו, עם שנופץ בין העמים, חוזר ומתקבץ, וכובש את הארץ שלו. מאז חורבן בית המקדש לא היו יהודים כה רבים בארץ ישראל. רואים בחוש את יד ה', את הנסים העצומים של מלחמת ששת הימים ושאר המלחמות, שנצחנו כל כך הרבה אומות חזקות, כל האומות שמסביבנו, שהקב"ה מדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו.

בזמן שרואים את יד ה', החיוב לא להתעלם מזה, להתבונן בזה, ולהבין ש'אי זה ספר כריתות אמכם', על אחת כמה וכמה, פי כמה מאשר במצב שאנחנו נמצאים בחוף לארץ, בין הגויים שרודפים אותנו. וההתבוננות בזה, היא מחזקת ומעוררת את כל עבודת ה'.

שואלים, מה למעשה? מה 'קדושת ציון' רוצים למעשה? התשובה לעניות דעתי היא, שאמונה היא הדבר שהוא הכי למעשה. כל בן אדם פועל מכח דעות, חוויות, ידיעות ורגשות שיש לו. הדעה, ההבנה, האמונה, התודעה - זהו המנוע

ווקאלית וללא כלי נגינה, פתח ושאל - "יש כאן מישהו מחוץ לארץ?" וכאשר מישוה ענה שהוא, זעק לו נפתלי, לקול תרועות הקהל - "אז תעלה לארץ..." ומיד התחנן בקולו - "ואני תהילה לא-ל יתברך, נוסע לארץ הקדושה שהכל מצפים לראותה [אוי] חמדת כל ישראל חמדת ה' יתברך, כל העליונים - כולם תשוקתם אליה ואני נוסע לשלום ברוך ה'".

הציבור לא יכל להתאפק מלהצטרף לשירת "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים ורחבות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה",

בעוד שעל-גבי המסכים מוקרנים כל העת סרטונים של ילדי ישראל מתוקים שבמתקוים עם פאות מתנפנפות משחקים חמש אבנים ברחובות ירושלים.

קטע מיוחד התרחש, כאשר התרוממנו לגבהים עם שירו המיוחד של נפתלי - "תשאלו אותי מי אני, על מה אני חושב ביום וגם בלילה? תשאלו אותי, אני יהודי - אני חושב על ירושלים עיר הקודש, אני חולם על המשיח שיבוא!". בסיום השיר סיפר נפתלי ברגש רב על סבו, שיהיה בריא, אשר כבר חצה את גיל המאה בלעה"ר, שעלה אחרי השואה לארצנו הקדושה לבד לבד, בלי כלום, וכאן הרים משפחה לתפארת עם מאות נכדים ונינים ההולכים בדרך ה' כאן בארץ הקודש ובירושלים, וכאן התחנן נפתלי - "רבתי, בבקשה,

עוד אחד בשביל סבא שלי...". לא יכול היה להיות סיום טוב יותר מאשר לשמוע את קהל האלפים מכריז ביחד עם נפתלי וביחד עם הסבא שלו, בעוד כל אחד חושב על סבו שלו - "אני חושב על ירושלים עיר הקודש, אני חולם על המשיח שיבוא!".

סייעתא דשמיא גדולה היתה, שמערכת ההגברה הייתה כה איכותית, וכך נמנענו מאי נעימות של שמיעת התיפחויות של התרגשות מעזרת הנשים, ויש אומרים שגם מעזרת הגברים. אף אחד לא רצה להתפזר, למרות שירת 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה', ועוד שעות של דיונים קדושים לאורך הלילה נכוננו לנו. לשנה הבאה בירושלים הבנויה! ובנוחה יאמר - "שובה ה' רבבות אלפי ישראל".

תגובות בעקבות הועידה

כל הגליונות, והוא חושב שיש בהם תוכן מאוד איכותי, והוא גם טוען שבסופו של דבר זה ישפיע מאוד, והסביר לי באריכות, שכל הדור הצעיר מחובר מאד לנושא של ארץ-ישראל, ומרגישים חיבור לעמדות של שלמות הארץ, ושכלל הנושא של ארץ ישראל - אצל כולם חוץ מסאטמר אין משהו ברור, ופה מגיעה 'קדושת ציון' ומציגה משנה סדורה, שלא כוללת בתוכה שום התחברות לרשעים ושום חנופה, עכ"ל.

הייתי בהלם, אז שאלתי אותו למה כל החברים שלו כל-כך תוקפים אותנו על זה שאנחנו בעד המדינה ובעד החילון וכו', אם זה ממש לא נכון ולא לענין. אמרתי לו, שיכולת אולי להיות הרבה סיבות להתנגד לקדושת ציון, אבל למה להגיד שהם בעד המדינה, כשהם הכי נגד. הוא הסכים איתי, אז שאלתי אותו למה הוא לא מגיע... ואמר, שהאמת היא שהוא ממש ממש מפחד שתצא משם תמונה שלו, ואדרבה - הוא רוצה לשמוע את ההרצאה של הרב גולדווסר ועוד... עד כאן המעשה,

וממנו נלמד כמה השפעה יש כאן, חזקו ואמצו,

משה א.
רמת בית שמש

גולדווסר - לצערנו, עקב הטרור שהופעל על הרב גולדווסר באותו היום, הוא עצמו לא הגיע ונשארה רק המצגת שהוא שלח אשר אמורה הייתה להיות רק נלווית לדרשתו, והוא לא היה במקום לפקח ולסדר מה שצריך, כדרכו המקצועית והאיכותית. מיד שהתבררה לנו הטעות עצרנו את ההקרנה, ועברנו להשמיע רק את הדרשה המובאת במלאה בגליון זה.

רבותי,
הכינוס היה נפלא ביותר!!!
על-אף כל נסיונות ההתנכלות, הועבר מסר ברור, שיש כאן תנועה שאי אפשר לעצור. ונראה, שככל שנצליח יותר, כך ההתנגדות תגדל, וצריכים להיות מוכנים לזה.

עכ"פ, רוב מה שתוקפים את האגודה זה בדברים שאין ביניהם למציאות כלום.

דרך אגב, בדרכי לכינוס עליתי לאוטובוס, וישב לידי אברך שאני מכיר מכבר כקנאי שלמד בעבר ב'תורה ויראה' [והוא מכיר אותי ואת דעותי במקצת]. שאלתי אותו אם אנחנו הולכים לאותו מקום. למעשה, הוא לא היה בדרך להפגנה בחוץ, אבל הוא היה מעודכן על זה... עד שנפתחה בינינו שיחה על כל הדברים.

חשבתי שהוא ודאי מתנגד גדול. אבל התברר לי, שהוא קורא את

שהם חותמים על מכתבי השמצות כנגד יחידים, וכל שכן נגד ציבורים גדולים, שבת אחת הופכים אותם למינים ואפיקורסים! נב.

אני רוצה להעיר הערה אחת על המצגת שהוקרנה בתחילת האירוע שלפי דעתי לא היה ברמה רוחנית שמתאימה לבני תורה. אמנם המנחה התנצל מיד, אך בכנס חשוב כזה עליכם לוודא שהכל ברמה הרוחנית הכי גבוהה, ואני חושב שעדיף שכל האירוע יהיה דרשות של רבנים וכדומה.

בברכה, ה.ס.
אחד מאלפי המשתתפים באירוע.

תגובת המערכת:
ראשית כל, ננצל הזדמנות זו להבהיר, כי הועידה השנתית מדי שנה אינה מתקיימת בדווקא במה שהשלטון קבע כיום ירושלים, אלא באחד מימי המלחמה, בה נצלטו ממונות לחיים וזכינו לשוב אל נחלת אבותינו ומקום מקדשנו. מכיון ששיל שישי הוא הזמן המתאים ביותר לעריכת כנסים מעין אלו, השנה הזדמן לאירוע ליפול באותו יום, אותו מציין השלטון. מיותר לציין, כי אגודת 'קדושת ציון' אינה רואה חשיבות בקביעת מועדים על-ידי מוסדות שאינם כפופים לתורה, וכל חפצנו היא החלטת שלטון זה בשלטון יהודי אמיתי.

לגבי התלונה על המצגת של הרב

לכבוד מערכת קדושת ציון, השנה זכיתי להשתתף באירוע המרשים בבניי האומה. הגעתי למרות שבנושאים מסוימים יש לי הסתייגויות משמעותיות ממה שכתוב בעלוני, ואני גם מסתייג מעצם קיום האירוע ביום ירושלים, שהתקדש בעיקר ע"י החילונים והציונות הדתית. למרות זאת הגעתי דווקא בגלל היקול קורא' שיצא יום לפני האירוע, ובו החתימו כמה רבנים על מידע שקרי, כאילו 'קדושת ציון' ממומנת ע"י קרנות של ציונים במטרה לקלקל מבפנים את הציבור החרדי. כיון שאני מכיר רבנים מהפעילים בארגון, שהינם אברכים יקרים ותלמידי חכמים מכמה חוגים בציבור החרדי, ואני יודע כמה השקר גדול, הגעתי 'בדווקא', כדי שאותם פוטעים ומחללי שם שמים ששוב ושוב משקרים על הרבנים בכל מיני נושאים ומחתימים אותם על מכתבים חריפים נגד אנשים שלא חטאו ולא פשעו, ידעו שבסוף זה לא יעזור להם, והציבור לא קונה את הדברים האלו. וככל שהם יותר רודפים את הארגון, הארגון יקבל יותר סיוע. פגשתי באירוע עוד כמה ידידים שלי, שאמרו לי שגם הם הגיעו דווקא אחרי שראו את היקול קורא' השקרי, וביניהם כאלו שבשנים קודמות לא השתתפו באירוע של האגודה. בכל הכבוד הראוי, אני חושב שצריך לקרוא גם לרבנים לבדוק היטב לפני

1 הערת המערכת: כפי מה שעלה בידנו לברר אצל הרבנים הם אכן כלל לא חתמו על הנוסח הקיצוני והשקרי שפורסם ברבים.

יסוד האומה - הברית בין ה' לעמו

דבר יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין בוועידה השנתית השישית

בראש ובראשונה, אנחנו מדברים על עצם האהבה העצומה של הקב"ה לעמו, עצם זה שאנו בניו בחיריו של מקום - היסוד הזה הפך למושג מופשט, לדבר שלא קשור למהלך ההיסטורי. אבל מי שלומד את התנ"ך יודע עד כמה האהבה הזו מתבטאת דווקא במישור הזה. כשהה' את בכוריו מצרים - אז ידענו את עוצם אהבתו אלינו!

כדאי מאד להתבונן בנושא הזה, של הקשר בין ה' לעמו, של צורת הברית שכתנו אתנו. הגמרא בסנהדרין מדברת על כך, שהזקנים הרשעים אמרו ליחזקאל - "עבד שמכרו רבו, ואשה שגרשה בעלה, כלום יש לזה על זה כלום?". הם אומרים - הברית הופרה, היא לא קיימת יותר, ה' גרש אותנו, אז אנחנו לא חייבים במצוות. מה משיב להם הנביא בשם ה' אולי יש מי שהיה משיב להם - מה זה משנה, צריך לשמור מצוות מכל מקום. אבל לא זו התשובה! התשובה היא "איה ספר כריתות אמכם" - ה' לא עזב אותנו, הוא אוהב אותנו תמיד. גם כשהגלנו מארצנו, זה היה על-מנת שנושב, הברית לא הופרה! זהו היסוד לכל קיום המצוות שלנו - הברית לא הופרה! את זה אמר יחזקאל בדור, בו הכל היה נראה שחור, בו על-פני השטח באמת היה מקום לטענה של 'עבד שמכרו רבו'. ובכל זאת, הוא אמר להם - הברית עדיין קיימת. אבל כיום, אחר כל הנסים והגבורות והתשועות והשפע האדיר שיש, אחרי שעם ישראל שב לארצו בהמוניו, אחר שעולם התורה פורח כפי שלא פרח מעולם ורבים רבים מאלו שאבותיהם עזבו את התורה כיום שבים אל ה' - היום להתיחס למצב כאילו ה' מכרנו, כאילו אנחנו בגלות, כאילו ידנו אינה תקיפה - מאיפה זה מגיע? יש כאן עיוות של כל צורת היחס שלנו עם בורא עולם. ה' אוהב אותנו, חושק בנו, רוצה בנו, והוא מגלה זאת בצורה מובהקת, עד שרק עיוור או מי שמסרב לראות יכול להתכחש למציאות.

נכון, יש הרבה מאד מה לתקן בכל התחומים ברוחניות ובגשמיות. אבל את היסוד חייבים להבין ולחדד - ה' אוהב אותנו והוא מראה לנו את זה בצורה החזקה ביותר בדורות האחרונים, וכל הצורה של עבודת ה' שלנו חייבת לבטא את האהבה הזאת. הגיע הזמן

חוקת האומה. אכן, יש חוקה לישראל, והיא נחזקה באותיות של אש בהר סיני, והיא החוקה היחידה שרלוונטית לעם הזה, ולא מגילת העצמאות האומללה, שהתכלית שלה הוא להפוך אותנו לעם ככל העמים.

יהודי שלומד תנ"ך ומתבונן במציאות מבין, שבניגוד לכל הגיון אנושי, באופן חסר תקדים בתולדות האנושות, עם ישראל שב לארצו בדיוק כפי שהבטיחו נביאי ה', לא בגלל צדקתנו, אלא בגלל חילול ה' האדיר שהיה בגלות - וה' באהבתו הגדולה לעמו השיב אותנו לכאן, כדי שנחיה ונעמוד לפניו. לדאבוננו, כיום גם בקרב ציבור היראים - מעטים לומדים את התנ"ך, ולכן אותם עקרונות יסודיים נשכחו, ולעיתים גם הושכחו. אבל אנחנו לא נאפשר את ההשכחה הזו. מדובר בליבת היהדות, ומדובר בערכים שעליהם מסרו את נפשם כל גדולי עולם שאנו הולכים לאורם. הם מסרו נפשם פשוטו כמשמעו למען קיום הברית, למען שיבת עם ישראל לארצו. אלו הם האנשים שהקימו את הישוב כאן בארץ, ולא מי שההיסטוריה המסולפת מכנה "העליה הראשונה והשנייה". גם לא הרצל ובן-גוריון, אלא תלמידי הגר"א, שמנהיגים ר' ישראל משקלוב איבד את אשתו ועשרת ילדיו בתנאים הנוראיים ששררו כאן, מדובר בעליית החסידים עוד קודם לכן - ר' מנחם מנדל מוויטבסק ועוד, מדובר בגאוני עולם מכל העדות והחוגים, מדובר בתלמידי החתם סופר לאחר מכן, בגאון בעל הלב העברי, שצייר בפרטורטו איך תראה המדינה היהודית האמיתית שנים רבות לפני שהרצל חלם על מה שחלם, במרן רבי יוסף חיים זוננפלד, בגדולי ומאורי האומה, שהיסודות הללו היו נר לגליהם. הם באו ארצה לא רק כדי להתקדש בה, אלא גם כדי לקדש אותה, את הארץ, בהשבת השכינה למקומה, בהפיכתה למקום בו האומה תקיים חיים מלאים של גשמיות ורוחניות לאור התורה הקדושה. הערכים שהם מסרו נפשם עליהם - הם הערכים שאגודת 'קדושת ציון' חרטה על דגלה, וכשמישהו שואל - מה אתם בעצם רוצים - אז זו התשובה העמוקה ביותר, האמיתית ביותר - לקומם מעפר את הערכים התורניים היסודיים, שנשכחו בקרב רבים במהלך השנים.

ברשות הקהל הקדוש, ברשות גדולי התורה, ברשות תלמידי החכמים הרבים הרבים שנמצאים כאן, ברשות בני התורה האברכים ובחורי הישיבות, ברשות כל יראי ה' מכל החוגים והעדות שהתקבצו לשמחתה של תורה, לשמחתה של ירושלים, לשמחתה של שכינה שחוזרת למקומה.

לא באתי לומר כאן חידושים, באתי לומר דברים פשוטים ויסודיים, דברים שכל יהודי אמור לינוק אותם עם חלב אמו. אך כבר אמר החכם מכל אדם - "ראה זה מצאתי אשר עשה הא-להים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים". ואחרי כל החשבונות וכל ההתפתלויות וכל הנסיונות לעקם את השכל הבריאי - לפעמים קורה, שדווקא הדברים הפשוטים, הברורים, היסודיים - הם נחשבים לחידוש הגדול ביותר.

מורי ורבותי, מצאתי ספר עתיק, עתיק מאד. קוראים לו התנ"ך. פעם, כל יהודי היה לומד את הספר הזה, כל יהודי היה יונק מהספר הזה אורחות חיים. כל ההסתכלות של יהודי שלומד תנ"ך על העולם נובעת מהספר הזה. יהודי שלומד תנ"ך מבין, שיש תכלית לעולם, שיש לקב"ה מהלך בבריאה, שה' א-להי ישראל הוא א-להי ההיסטוריה, שעם ישראל נבחר כדי למלא את התכלית הזו, שארץ-ישראל היא ארצו, ובה, ורק בה - הוא אמור לחיות את חייו כאומה לאור התורה הקדושה. יהודי שלומד תנ"ך יודע, שכל הברית שלנו עם הקב"ה סובבת על הבטחת הארץ. יהודי מל את בנו ובכך הוא כורת ברית עם בורא עולם, ברית שהנושא שלה הוא נתינת הארץ לזרעו של אברהם. והוא יודע מי נכלל בזרעו של אברהם ומי נדחה מלהיות זרעו של אברהם. יהודי שלומד תנ"ך יודע, שעלינו לרשת את הארץ כולה ולהקים בה את החברה התורנית שה' חפץ בה, ובמרכזה - בית מקדשנו ותפארתנו. יהודי שלומד תנ"ך יודע, שאויבי ישראל הם אויביו של מקום, ושאסור לרחם עליהם. יהודי שלומד תנ"ך יודע, שכל הערכים המערביים שמדינת ישראל של היום סוגדת להם - בטלים ומבוטלים בעיני התורה הקדושה. יהודי שלומד תנ"ך יודע, שחוקי התורה אינם בגדר המלצה בלבד למי שמתחשק לו לקיים אותם, אלא הם הם

להפסיק לצבוע את המשקפיים בפחם ולומר שהכל נורא ואיום.

ובאמת, כשרואים מה שמתרחש כאן במאתיים השנים האחרונות - אי אפשר להתעלם מאותה אהבה עצומה שה' מרעיף עלינו, מהשפע האדיר, מהנסים הגלויים, שהשיא שלהם היה ביום הנפלא הזה לפני 56 שנים. כל הנצחונות וכל הפיתוח הגשמי של הארץ, וחשוב מכל - פריחתו האדירה של עולם התורה - משהו יכול להעלות על הדעת שאלו דברים של מה בכך? שזה פשוט קרה במקרה? הרי כולנו יודעים כמה ראשי המדינה ומייסדיה היו מעוניינים שעולם התורה יפרח. כולנו יודעים כמה השקיעו כדי להשיג כל זכר לתורת משה, ותרואו את התוצאות! ומהנס האדיר הזה נלמד, שגם בתחום הגשמי - אילולא היה כאן מהלך נסי מופלא מאת בורא עולם - לא היה לנו שום דבר היום!

איך אפשר להתעלם מכל זה??? כמה עיוות השכל, כמה עיקום המחשבה, כמה כפיות טובה, כמה הרס של כל בנין היחס שלנו עם בורא עולם יש כאשר רואים את כל הטוב הזה שלו כאילו זה נסיון להכשיל אותנו בגאולה כוזבת. מורי ורבי הרב יצחק שלמה זילברמן זצ"ל נהג לומר, שעל כל השקרים שטוענים חוגים מסוימים הוא מוכן לסלוח, חוץ מהדבר הזה - שהם אומרים שהקב"ה לקח מליוני יהודים מכל קצוות הארץ, החזיר אותם לארצם, וכל זה רק נסיון, ובסוף הם יחזרו לאירופה. אני מנסה להבין, איזה סוג קשר אפשר לבנות עם הקב"ה לאור תפיסה כזו?

אך ברוך ה', משנה לשנה אנחנו רואים כיצד השכל הישר גובר, כיצד הגישה התורנית הבריאה היונקת מהמקורות - הולכת וקונה שביתה בלבם של יותר ויותר יהודים מכל בתי המדרש. וכמה שזה מרומם את הלב ומשובב את הנפש לראות כאן בקהל יהודים כה רבים מכל העדות והחוגים של קהל יראי ה', שחיים את המושגים התורניים האלו, של אהבת ה' לעמו, של היותנו עם נבחר בארץ שנבחרה עבורנו. כמה טוב לראות יהודים גאים במורשתם, גאים בתורתם, שאינם חוששים לומר בקול גדול לעיני עולם ומלואו, שתורתנו הקדושה לא רק שלא תהא מוחלפת, אלא היא המצע שעליו נבנה את חיי האומה בארצה, היא החוקה האמיתית של עם ישראל, ולאורה אנחנו נתנה בכל אורחות חיינו.

רבים מדברים על הרפורמה המשפטית. נכון, חשוב להעביר את השופטים הרעים מישראל. אבל חשוב הרבה יותר שליהדות החרדית תהיה אמירה ברורה מה צריך להיות כאן, לא רק מה לא צריך. ועם כל הכבוד לרפורמה המשפטית, עם ישראל לא חיכה 2000 שנה כדי להעמיד בית משפט מאוזן עם שופטים נמיים. עם ישראל חיכה 2000 שנה כדי להקים את מלכות ה', וחיביבים לומר זאת ללא בוש. שואלים אותנו - מה, אתם רוצים מדינת הלכה? לומר את האמת, מדינת הלכה

זה רק חלק מהתשובה. התורה רחבה הרבה יותר מזה. **אנחנו רוצים מדינה המיוסדת על ערכי התורה, על המושגים התורניים, על חזון הנביאים, על דברי הכתובים, על תורה שבעל-פה כולה בהלכה ובאגדה, על כל האוצר היקר שניתן לנו בסיני, וכן משפט המדינה יהיה ההלכה היהודית - כפי שנפסקה בגמרא, ברמב"ם ובשולחן ערוך. זה לא מוצא חן בעיני אנשים מסוימים? יכול להיות. בעיני לא מוצא חן שכיום אנו חיים תחת משפטי הגויים.** צריך להבין, רבותי. אנחנו עוסקים בשאלה קיומית, לא פחות מזה. דבר אתי יהודי יקר, איש עסקים בעל חברה לאבטחת מידע, שהיה טייס במלחמת יום הכיפורים. יהודי דתי, אבל לא חרדי. הוא אמר לי בדם לבו - "אתה לא מבין כמה חשוב מה שאתם עושים בקדושת ציון".

אני לא איש דת, אני דתי מודרני. אבל בבטחון אני מבין, תקשיב טוב", הוא אומר לי - "מדינת ישראל נמצאת בסכנה קיומית. לא בגלל הגרעין האירני, ולא בגלל ארגוני הטרור למיניהם. הסכנה נובעת מכך שלנוער הישראלי אין מושג עבור מה הוא נלחם. הציונות כפי שהכרנו אותה - אבד עליה הכלת. הדבר היחיד שיכול להחזיק אותנו - כאן זה התורה, החרדים חייבים להבין שהם לא רק המגן הרוחני של האומה, הם חייבים לקחת את המושכות לידיהם, כי רק התורה נותנת סיבה אמיתית להלחם על הארץ".

כיום רואים זאת בברור. השמאל איבד כל קשר לארץ וכל קשר לאומה. הם מוכנים לשרוף את הכל. הימין מבולבל וחושש לשלוט אפילו כשיש לו רוב בכנסת, כי אין לו חזון אמיתי. גם הוא שקוע בערכים מערביים שהם הפך היהדות, רק שבתוך הלב הוא מבין שאי אפשר להתנתק מהתורה, ולכן הוא מבולבל. הציונות הדתית מתחבטת בתוך עצמה לאן היא פונה - חלקם לדאבוננו שייכים נפשית לחילוניות, ואילו החלק האיכותי שלהם - פונה אלינו, לציבור החרדי, כי הוא מבין יותר ויותר, שהציונות החילונית פשטה את הרגל, וכשמגיעים לשלב של הפחת הרוח בעצמות היבשות - הציונות כפי שהכירו אותה סיימה את דרכה. היא למעשה סיימה את דרכה כשהשיגה את מטרתה בהקמת מדינת ישראל.

שאלות רבות שהיו על הפרק בעת קום המדינה - אינן רלוונטיות כיום. כיום השאלה שעומדת על הפרק היא איזו מדינה תהיה כאן, ומכאן על נהיה מוכנים להלחם עליה. רק חזרה לשורשים היהודיים האמיתיים של התנ"ך, וכפי שבא לידי ביטוי בתורה

שבעל-פה - זה החזון היחיד שיכול לעמוד כנגד האויב, זה חזון שהציבור החרדי צריך להוביל, ואם נוביל אותו - נגלה שיש ציבור ענק מאחורינו, שכולל את רוב רובם של היהודים בארץ-ישראל.

אבל בשביל זה צריך לומר את האמת בקול ברור - ארץ-ישראל נתנה לעם ישראל מאת בורא עולם כדי להשכין בה את שכינתו, ואין לאף גוי שאינו נאמן לגמרי לה' ולעמו זכות להיות כאן. תורת ה' היא משפט האומה, ולא שום מערכת משפטית גויית. מדברים היום על בטחון תזונתי לילדי ישראל, אך לא פחות חשוב, בעצם הרבה יותר חשוב - זה טפיל במשבר החרדי של תת-תזונה יהודית ערכית שסובלים ממנו ילדי ישראל, שלא יודעים מי הם ומה הם, ללמד אותם כמה ה' אוהב אותנו, ללמד אותם את המשמעות של להיות בניו של מקום, ללמד אותם מה יעודנו כעם, שכל יהודי בארץ הזו יקום בבוקר ויאמר בחשק עצום - "אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירושתנו...".

זה החזון, ואתו אנחנו הולכים בכל הכח. הכנסת האדיר הזה הוא ציון דרך בדרכה של 'קדושת ציון', שלפני שנים מעטות - עצם קיומה של אגודה האמת, אני רואה את ההתעוררות האדירה במהלך השנה כולה. בכל חודש באים עוד ועוד יהודים ואומרים לי - 'קדושת ציון' שינו לי את

החיים. אני מבין שיש משמעות למה שקורה כאן, וזה משפיע על כל עבודת ה' שלי. כדי להמשיך במהפכה, כל אחד ואחד חייב להיות שגריר, להביא עוד ועוד אנשים, לדבר אתם, להעלות את הנושאים, איש איש כפי יכולתו. הנכס היחיד שיש לנו - זה אתם, הקהל הקדוש, התומכים, הקוראים והפעילים. כל אחד צריך לראות במה הוא יכול לעזור - להיות מפיץ, לבוא לאירועים, לארגן שיעורים, שכל אחד יצור קשר עם האגודה ויאמר במה הוא עוזר.

אני רוצה להודות מקרב לב לכל העוסקים במלאכה, מדובר ברבים רבים שהשקיעו שעות על גבי שעות ללא כל תמורה כדי שהכנס הזה יתקיים, ושמשקיעים בכל מהלך השנה בלי סוף. אי אפשר להזכיר את כולם, כי רבים הם. תודה לכל הכותבים היקרים ולכל הפעילים המסורים, ותודה לכם - קהל קדוש, דורשי ציון היקרים - שנותנים בנו אמון ומצביעים ברגליים למען הערכים שאנחנו מייצגים.

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו.

נס הקיום החרדי בארץ הקודש

מפי המרצה הרב ישראל גולדווסר

אם לא היה צריך את האו"ם עם הסטטוס-קוו... אם בעת הקמת המדינה, הם היו יותר פנויים בשביל להתעסק בעקירת הדת, כמו שאנחנו יודעים, לצערנו, שהיו כאלו שרצו... חלילה לא היינו מכירים את מה שאנחנו מכירים כאן.

קמה מדינה, ומתנהלים כאן מאז ועד היום - מתנהלים יהודים שומרי מצוות, וגם, לצערנו, תינוקות שנשבו, שאינם שומרי מצוות. בתוכם היו גם כאלו שעשו ניסיון לגשר, קראו לזה המקף שבין הדתי ללאומי - הם מנסים להיות חלק מהמדינה, מכירים במסודותיה, מעריכים אותה, ומנגד הם מנסים להמשיך לשמור מצוות. שלוש הקבוצות הללו מתנהלות כאן כבר עשרות שנים, כבר מתקרבים לשמונים שנה. ישנו הסיפור הזה, לצערנו, של עוקרי דת שעדיין שולטים בארץ הקודש.

לצד, נמצאים פה יהודים שומרי מצוות. רבים מאוד נמצאים כאן הרבה לפני הקמת המדינה, ורוצים להלחם על כבשת הרש שלהם.

באמצע מי שמנסים לקרוץ לשני הצדדים, מנסים להמר על קו התפר, עם המקף, ומאבדים בהימור הזה הרבה הרבה מבניהם.

הציבור החרדי חרד על היהדות שלו, ולא מוכן לשיתוף הפעולה הזה, הוא לא יכול להתקרב לאותה מדינה חילונית. נמצאים בארץ ישראל, רוצים להודות לה' על כך, אבל מצד שני - איך אפשר, איך אפשר לראות כבלע את הקודש ולשתוק.

זה הסיפור של הקמת מדינה המונהגת בפועל על ידי עוקרי תורה והנגררים אחריהם, המציגים את רובו של העם. וכשמתחילים לדבר על העלייה של עדות המזרח, מתעוררת תקוה, הם כולם שומרי מצוות, אז הנה - זה יהפוך את הדמוקרטיה, יחזור חזרה למה שהיה.

אבל במקום זאת, מגיע הסיפור של גזיזת הסימנים של הילדים התימנים, מסופר על הנערים התימנים שעשו 'הרחמך' נגד המדריכה שלהם של השומר הצעיר, שגזזה להם את הפאות. מי שניסח את 'הרחמך', אגב, זה הרב שלמה מחפוד שליט"א.

כל הקונפליקט הכואב הזה, המצב הזה של 'ורדו בכס שונאיכם' מכס ובכס, יהדות חרדית שנלחמת על חייה התורניים, בתוך מי שחושב שהוא יצליח לרקוד על שתי החתונות והולך ומאבד הרבה מהזהות הלאומית האותנטית שלו, והיהודי החילוני, שגם עליו אנחנו מאמינים שיבוא יום ונזכה לראות את התיקון השלם - 'השיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבות', וכל היהודים בארץ הקודש יתאחדו ב"אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו".

פקדון, הבריטים לא יכולים לשנות דברים. קבלו בירושה 'חכם באשי', ממשיכים איתו הלאה. מגיעה תקופה, שמתחילים לדבר על הקמת מדינת ישראל. יש כאן כבר טורקיה, בריטניה. יש כאן שלטון דתי. מה עושים?

אותם כופרים, אותה הנהגה ציונית חילונית, כל אותם שהיו מאוד מאוד רחוקים מדת, אנטי-דת, עוקרי דת, בן-גוריון וחבר מרעיו - הם מצדם היו מבטלים כל דבר שבקדושה, אבל מגיעים לכאן נציגים של האו"ם, וחייבים לפנות אליהם ולבקש שתהיה מדינה יהודית ליהודים בארץ ישראל. הערבים הרי צועקים נגד, הם רוצים את השטח הזה בשבילם. אם גם היהודים לא סגורים על עצמם, אם יהיה כאן בתוכנו ויכוחים, אם יהיו כאן כאלו שמצדדים בהקמת מדינה והחרדים יהיו נגד, אז האו"ם יגיד - טוב, בואו נמשוך את ידינו מהענין, הערבים רוצים את השטח, היהודים לא סגורים על עצמם, שיקחו אותה הערבים. בן-גוריון היה חייב הסכמה של החרדים, והחרדים לא הסכימו, עד שקבלו את מסמך הסטטוס-קוו המפורסם. יהיה מינימום של שבת, כשרות, אישות, חינוך, תהיה אפשרות

ליהודי להתקיים בארץ. הם מקבלים את המסמך הזה.

להגיד שבן-גוריון כזה צדיק גדול, שבגלל שהוא חתם על המסמך הוא גם היה מבצע אותו? רחוק לומר. אבל מגיעה תקופה של ממש טרנס הקמת המדינה, והיו כאן ועדות - ועדת לשון, ועדת שלטון, ועדת חוקה ועוד. באים לבן-גוריון ואומרים לו - מה נעשה עם הדת? בוא ננסה לגמד אותה כמה שיותר. ניקח את מסמך הסטטוס-קוו, נתלה אותו על הקיר. אמר להם בן-גוריון - תעזבו אותי. מכל הצדדים מתפתחת מלחמה. המצרים עומדים עם טנקים בגבול, הסורים עומדים לפלוש מצפון, העירקים שולחים תגבורת, מלבנון הולכים להכנס אלינו. תנו לי לגמור עם המלחמה, בינתיים מה שהיה הוא שיהיה. וה'מה שהיה הוא שיהיה' - קיים עד עצם היום הזה.

אם הטורקים היו חילונים בזמן שהם שולטים כאן...

אם הבריטים היו מקבלים את המקום בתור שלטון שלהם ועושים ככל העולה על רוחם...

מדי פעם צריכים להתבונן בנס של הקיום החרדי בארץ הקודש. העובדה, שיהודי שומר מצוות יכול לשמור מצוות בארץ הקודש - אמורה להיות הדבר המצופה ביותר, אבל הוא לא מובן מאליו. הוא מגיע בגלגולים של השגחה פרטית, שנמשכים כבר 150 שנה. הסיפור מתחיל באימפריה העות'מאנית, האימפריה הטורקית ששולטת על מרחבי ענק. היו תקופות שונות, בהן יהודי העולם חיו תחתיה. אנשים לא מבינים, שהבעל שם טוב רצה לעלות לארץ מפודוליה, מעי'בו' היתה תחת שלטון טורקי, לפחות במשך חלק מהתקופות. כשאור החיים הקדוש מגיע ממרוקו לארץ ישראל, מרוקו היתה תחת שלטון טורקי. כל אלה עוברים ככה חצי עולם בלי דרכון, בלי מעבר גבול. הטורקים שלטו פה, ומתחילה להגיע לארץ עליה של גירוש ספרד ופורטוגל. מתחילים להגיע לכאן, ארץ ישראל מתמלאת מחדש ביהודים. וכיוון שהטורקים דתיים, דתיים מאוד, ממילא בתי הדין שלהם הם בתי דין של השריעה, הקאדי מנהל אותם

על פי החוק המוסלמי. וזה חילול ה'קודש', שיהודי יבוא לדון לפני הקאדי, כמו להבדיל אלף אלפי הבדלות, כמו שלוקחים רב יהודי לשפוט ערבי - לא לעניין. לא הייתה להם ברירה, והם חייבים להקים במקביל בית דין רבני, ואז הוחל המושג 'חכם באשי', הראשון לציון - רבנים מוכרים מטעם השלטון, כי יש כאן אזרחים יהודים, ויש להם מידי פעם התדיינות בינם לבין עצמם. יש גם מדי דרך. פנים נושאים ציבוריים שצריך לקבוע בהם דין. אי אפשר שהקאדי יעשה את זה, אז הרב יעשה את זה. הרב מקבל גושפנקא רשמית מהשלטונות. הם שלטו כאן 400 שנה. הם הסתלקו רק בעקבות מלחמת העולם הראשונה. במקומם מגיעים הבריטים. תוך תקופה קצרה, פחות משנתיים אחרי מלחמת העולם הראשונה, טורקיה הופכת למדינה חילונית. המהפכה של אטא-טורק מעקרת, מרחיקה, מוציאה מטורקיה את כל עניני הדת, היא הופכת להיות מדינה אזרחית. אם, חלילה, זה היה קורה שלוש שנים קודם לכן, כשהטורקים עדיין שולטים פה, הם בעצם היו מבטלים את משרת הרב הראשי, מייתרים את מוסד הרבנות. הקב"ה מנע זאת, ממש כמאמר הרמב"ם הידוע, על מבנה שעומד 400 שנה, כדי שיהיה חכם שלילה אחד יישן בצלו, ואחרי זה הארמון יפול ויתפרק.

400 שנה שומר הקב"ה על טורקיה כמדינה דתית, כדי שהיא תעניק לנו כאן שלטון דתי. הם מסתלקים. הבריטים מקבלים את השטח פה מחבר הלאומים ב'מנדט'. מנדט - זאת אומרת זכות אחזקה. זה לא שלהם, זה פקדון בידיהם עד שיראו מה עושים עם השטח הזה. כיון שזה רק

בית לחם

הרב מאיר גולדמינץ

למלך, ורוח ה' צלחה עליו מהיום ההוא והלאה. לימים, כאשר דוד המלך היה במצודה, ונלחם מול פלישתים שחנו בעמק רפאים, התאוה דוד לשתות מים מבור בית לחם. "מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר בשער" (שמואל ב כג טו). שלושת הגיבורים בקעו את מחנה פלישתים ושאבו את המים מבור בית לחם. דוד המלך לא אבה לשתותם, ונסך אותם לה'.

מה היה מיוחד באותם מים? דורשים חז"ל במסכת בבא קמא (דף ס:), שלדוד המלך התעוררה שאלה הלכתית תוך כדי המלחמה, והוא שלח חיילים לשאול את הסנהדרין שישיבה אז בשערי העיר בית לחם.

גמרא זו מחדדת את מרכזיותה של העיר בית לחם. הסנהדרין ישיבה בה. קודם שהגיעה הסנהדרין ללשכת הגזית, היא ישיבה בבית לחם, כך שבית לחם היתה מרכז התורה בישראל באותה תקופה.¹

בועז, סבא רבה של דוד המלך, היה מיושבי הסנהדרין, וכנראה ראש הסנהדרין. סוגית 'מואבי ולא מואבית' נתבררה בבית לחם.

חז"ל דורשים (בבא בתרא צא.), שהשופט "אבצן מבית לחם" (שופטים יג ז) הוא בועז. כלומר, בועז היה אחד השופטים ששפט את ישראל, מנהיג האומה בימיו.

אם נוסיף לדברים את דברי הילקוט שמעוני, ולפיהם בועז חי ארבע מאות שנה, הרי שבועז היה אחד מן הזקנים שהנהיגו את העם אחרי יהושע בן נון, וממוסרי התורה.

גם הסיפורים המזעזעים בסוף ספר שופטים קשורים לעיר בית לחם.

בסיפור של פסל מיכה מגיע אליו נער לוי, ומיכה שמח בו, לפי שה' זימן לו לוי לשמש לו ככהן.

אותו נער לוי מגיע מבית לחם, ככתוב (שופטים יז ז-ח) - "ויהי נער מבית לחם יהודה ממשפחת יהודה והוא לוי והוא גר שם. וילך האיש מהעיר מבית לחם יהודה לגוד באשר ימצא ויבא הר אפרים עד בית מיכה לעשות דרךו".

בית לחם, על תושבות בית לחם שהמות לקראתן, על לקיטת השיבולים בשדה בועז, ועל החסדים שרות עושה לנעמי, נעמי עושה לרות, ובעז עושה לשתיהן. שם בשער בית לחם, סמוך לקברה של רחל אמנו, נאמרה הברכה שמזכירה אותה - "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל, ועשה חיל באפרתה וקרא שם בבית לחם". שם, ליד האם על אם הדרך, מודים בניה של לאה, כי רחל היא עיקר הבית, ומקדימים את רחל ללאה. השיא של מגילת רות מגיע בגאולת רות לבעז, זיווג שממנו נולד דוד המלך. המילים המסיימות את המגילה - "וישי

צילום: מוסדות קבר רחל

הוליד את דוד" מהוות את תכלית המגילה הנקראת בחג השבועות - יום פטירתו של דוד המלך. זוהי מגילה, המכוננת אותנו אל שורשיה של מלכות בית דוד ומלך המשיח, אשר נטועים בבית לחם.

גם משיחתו של דוד המלך על ישראל מתרחשת בבית לחם.

ה' מצוה את שמואל ללכת אל ביתו של ישי בבית לחם, ולמשוח את אחד מבניו למלך על ישראל. שמואל חושש שמא שאול ישמע על כך, ויהרוג את שמואל מדין מורד במלכות, וה' מציע לו להערים ולומר שהוא בא לזבוח לה'. [באותה תקופה, אחרי חורבן משכן שילה, כשהמשכן היה בנוב, היו הבמות מותרות].

שם, בבית לחם, מנסה שמואל למשוח את אחד משבעת בניו של ישי, וה' אמר לו "גם בזה לא בחר ה'", עד שנתגלה הבן השמיני, דוד רועה הצאן. דוד נמשח

העיר בית לחם מעוררת בלב כל יהודי געגועים לרחל אמנו הקבורה שם. וכך למדנו בפרשת וישלח (בראשית לה טז-יט) -

"ויסעו מבית אל, ויהי עוד כפרת הארץ לבוא אפרתה, ותלך רחל ותקש בלדתה. ויהי בהקשתה בלדתה, ותאמר לה המילדת, אל תיראי, כי גם זה לך בן. ויהי בצאת נפשה כי מתה, ותקרא שמו בן אוני. ואביו קרא לו בנימין. ותמת רחל. ותקבר בדרך אפרתה, הוא בית לחם".

שני אירועים משמעותיים מוזכרים כאן - מיתת רחל וקבורתה בדרך אפרתה היא בית לחם [כלומר, לא בבית לחם עצמה, אלא בדרך אל בית לחם!], וכן לידת בנימין, השבט היחיד שנולד בארץ ישראל, שנולד כאן במקום זה, בבית לחם.

לימים, יסביר יעקב ליוסף מדוע קבר את רחל דווקא שם, בדרך, ולא הביא אותה למערת המכפלה (בראשית מח ז) -

"ואני בבאי מפרן, מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך, בעוד כפרת ארץ לבא אפרתה, ואקברה שם בדרך אפרת, הוא בית לחם. [שוב, בדרך אפרת - לא בבית לחם עצמה!]. ומסביר רש"י - "ואקברה שם - לא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ. וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם. שתהא לעזרה לבניה, כשיגלה אותם נבוזראדן והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים. שנאמר קול ברמה בשמע וגו' (ירמיה לא יד). והקב"ה משיבה - 'ש שכר לפעולתך נאם ה'... ושבנו בנים לגבולם'".

מאז דברי רש"י אלו, יחד עם פסוקי הנחמה המרגשים בספר ירמיהו על רחל המבכה על בניה והבטחת הקב"ה על שיבת הבנים לגבולם, מתנגן השיר בפיהם של הבאים לבקר את רחל אמנו. שיר זה מזוהה יותר מכל עם מבנה הכיפה על קברה של רחל, הממתין לבנים שישובו אל אמם.

לעיר בית לחם עוד תפקידים רבים בבניית האומה הישראלית.

סמוך לעלות השחר של חג מתן תורה, אנו קוראים את מגילת רות, אשר מספרת לנו על מה שאירע בשדות בית לחם. אנו קוראים על אלימלך, מחלון וכליון, שברחו מבית לחם אל שדי מואב, ועל נעמי ורות המואביה השבות ממואב אל

1 בעתיד ירושלים עתידה להיות הכל - "מקדש, מלך, עיר, מלוכה" - כמבואר בתהילים בפרק קכב - "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך". קודם שנתקבעה ירושלים, מרכז האומה התחלק לכמה מקומות - שילה - מקום המשכן. חברון - עיר מלכות ישראל. שכם - עיר הברית. בית לחם - מקום הסנהדרין.

צילום: מוסדות קבר רחל

ישראל. לאחר שאחד מהם האריך בהסברים בטוב טעם ורגש, אך רבין לא השתכנע, ר' מנחם פרוש התחיל לבכות - "מאמע רחל! ר' יצחק, איך אפשר בלי מאמע רחל???" רבין 'נשבר' והורה להשאיר את קבר רחל בידינו.

הסכמי ה'שלו' הביאו פיגועים רבים, וגם בקבר רחל הרגשנו את זרועם של המחבלים. קבר רחל הפך למתחם מבוצר. מעל המבנה העתיק (שבנאו משה מונטיפיורי) הוקם מבנה גדול יותר וממוגן, וסביב המקום הוקמו חומות ענק. עם תחילת האינתיפאדה השניה בשנת תשס"א, נסגר קבר רחל ליהודים. האם שוב הופרדה מהבנים, ושוב מאנה רחל להנחם. אולם הכח האמהי של רחל אמנו עורר יהודים טובים שהלכו בדרכה ולקראתה, להקים מאהל בצומת גילה, בדרך אל 'דרך אפרתה', בקריאה וגעגועים אל רחל אמנו. הם נכחו שם בלילות ובימים, בימי חול ובשבתות, העבירו שם שיעורי תורה, נפגשו עם אישי ציבור ובעלי השפעה, ולבסוף הממשלה אפשרה ליהודים לשוב אל גבולה של רחל אמנו, ולהתפלל ולהתרפק על קברה.

היום קבר רחל פתוח לעם ישראל. כל יהודי מוזמן לבקר בו, ועם ישראל מתפלל את פסוקי נחמת רחל אמנו.

בשנים האחרונות, נוספו ניצני אור למקום. כידוע ומפורסם לכל, הוקמו שם 'מוסדות קבר רחל' היא רשת הכוללים המפוארת המאכלסת את המקום במשמרות-משמרות של תורה ותפילה מסביב לשעון, ופעולתיהם נודעו ונתפרסמו לשם ולתהילה, בהעמדת צביון המקום כראוי לו, כמוקד רוחני של תורה תפילה וקדושה.

כמו כן קמה ישיבה במתחם - ישיבת בני רחל. עם הזמן הותרה לינה סמוך לרחל אמנו, ונגאל בית ששימש כפנימיה של הישיבה. עם הזמן נבנתה שכונת קראוונים, ונכנסו משפחות אברכים לגור בפאתי בית לחם.

תפילתה של רחל וההבטחה שהבטיח לה הקב"ה עוד תקוים. רחל אמנו מתחילה למחות את דמעותיה בשמחתה על בניה השבים אליה, אך למודת נסיון היא, ויודעת שלא תפסיק עוד לבכות, עד אשר ישובו הבנים לא רק לקברה של רחל, אלא לעיר בית לחם, לשדותיה, למרחביה, לבתיהם של בעז וישי, נעמי ורות, למקום הסנהדרין אשר בשער בית לחם, ולארץ ישראל כולה.

בתקופת בית שני, שבו היהודים לבית לחם, והתפתח בה ישוב יהודי לתפארת. בתקופת החשמונאים, נבנו נקבות מים, אשר הביאו את מימי המעינות שבאזור בית לחם וסביבותיה אל ירושלים והומה מתושבים ועולי רגלים, וליד העיר נבנו בריכות מים ענקיות, אשר נקראות בשם 'בריכות שלמה' [אין קשר אמיתי לשלמה המלך...].

בית לחם היהודית נחרבה אחרי מרד בר כוכבא על ידי אדריאנוס שחיק טמיא, שגזר שלא יגורו יהודים בירושלים ובארץ יהודה אשר סביבותיה, ומרכז הישוב היהודי עבר לגליל.

במהלך שנות הגלות גרו בבית לחם נוצרים, שלא אפשרו ליהודים לגור בעיר.

עם תהליך שיבת ציון, הפך קבר רחל לאחד מסמלי הכיסופים לארץ ישראל. בתפילות, מאמרים, ואף גלויות ובולים, חשו הכל את השתקקותה של רחל לראות את הבנים שבים לנחלתם. כאם המצפה לבניה, מאנה להנחם כאשר אינם, ושמחה בשובם מארץ אויב. כך סמלה רחל אמנו את תקות הבנים השבים לגבולם.

במשך השנים היו כמה נסיונות להתיישבות יהודית בבית לחם, נקנו קרקעות, אך הן לא החזיקו מעמד. הקרקעות נגזלו בידי ערבים, ובית לחם נשארה שוממה מיהודים.

בשנת תשכ"ז, עם שחרור המקום מידי זרים, התעורר עם ישראל לשוב אל האם המבכה על בניה. שנים של כיסופים, של תפילות, של געגועים, של תקוות, התפרצו בבית לחם, והמוני בית ישראל שבו לפקוד את קבר רחל, יהודים רבים התרפקו על קברה - "מאמע רחל!".

וידועים דבריו המרגשים של מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ, אשר הכריז על קברה של רחל אמנו - "הקב"ה מבקש ממך - 'מנעי קולך מבכי', אולם אני, חיים בנך, מבקש ממך - אל תפסיקי לבכות! כי יש שכר לפעולתך...". הדרך עוד ארוכה לגאולה השלמה, ועוד ארוכה לגאולת בית לחם.

נסיונות יהודיים להקמת ישוב יהודי בבית לחם שיכל להיות דוגמת הישוב היהודי בחברון נגדעו, בית לחם נשארה עיר 'ערבית', והיהודים נותרו בה 'בדרך'. "בדרך אפרתה היא בית לחם". בזמן חתימת הסכמי אוסלו ב' הידועים לשמצה, והעברת העיר בית לחם לרשות הפלשתינית, נגשו כמה חברי כנסת, ובתוכם הרב מנחם פרוש ז"ל לרה"מ דאז, מר יצחק רבין לדבר על לבו שישאיר את קבר רחל בשליטת מדינת

זה סיפור כואב, שגרם לשבט שלם בישראל לעבוד עבודה זרה, כאשר פולחן זה היה מתחרה משמעותי למשכן בשילה? סיפור זה קשור בטבורו לנער מבית לחם.

גם סיפור פלגש בגבעה מתחיל בבית לחם. אותו סיפור כואב על הזוועה הנוראית שהיתה בגבעה, ועל התוצאה המחרידה, ששבט בנימין כמעט כלה לגמרי, ורק שש מאות איש נשארו ממנו בסלע הרימוני - סיפור זה התחיל בבית לחם. וכך למדנו (שופטים יט א) -

"וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּמְלֹךְ אֵין בִּישְׁרָאֵל וַיְהִי אִישׁ לְוִי גֵר בְּיַרְכְּתֵי הָר אֶפְרַיִם וַיִּקַּח לוֹ אִשָּׁה פִילָגֶשׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה". הפסוק מדגיש את העיר בית לחם שוב ושוב, וכך אומר הפסוק הבא - "וַתִּזְנֶה עָלָיו פִּילָגֶשׁוֹ וַתִּלְךָ מֵאִתּוֹ אֶל בֵּית אַבְיָה אֶל בֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַתְּהִי שָׁם יָמִים אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים". הפסוק לא די לו לומר שהיא שבה אל בית אביה, אלא הוא מדגיש "אֶל בֵּית אַבְיָה אֶל בֵּית לָחֶם יְהוּדָה".

גם בהמשך נראה, שהמקרא מחדד את הקשר העמוק לבית לחם באופן חוזר ונשנה, כאמור בפסוק יח -

"וַיֵּאמֶר אֵלָיו עֲבָרִים אֲנַחְנוּ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה עַד יַרְכְּתֵי הָר אֶפְרַיִם מִשָּׁם אָנֹכִי וַאֲלֹךְ עַד בֵּית לָחֶם יְהוּדָה וְאֵת בֵּית ה' אָנֹכִי הֵלַךְ וְאֵין אִישׁ מֵאֶסְף אוֹתֵי הַבְּיָתָה".

אולי אפשר ללמוד, שלא לחינם יש כאן דגש מיוחד על העיר בית לחם. בפרקן שכל ענינם, ש'בימים ההם אין מִלֶּךְ בִּישְׁרָאֵל אִישׁ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה", זועקת העיר בית לחם. זועקת ואומרת - בואו אלי ותקנו את החסרון הנזכר. בואו אל בית לחם, כי שם תוקם המלכות בישראל - מלכות בית דוד.

בזמן גלות פרס, עומד מרדכי היהודי 'איש ימיני', ומכריז כי 'לא יכרע ולא ישתחוה'.

כשנשאל מרדכי להתנהגותו זו, המסכנת אל כל כלל ישראל [כפי שכמעט היה בגזירת המן], וראוי שילמד מיעקב אבינו, שבעת שדרך רשעים צלחה השתחוה לעשו, השיב מרדכי, כי הוא משבט בנימין, אשר לא השתחוה לעשו. מרדכי שאב את כחו מבנימין, אשר נולד בבית לחם. זהו בנימין, שעליו נאמר - "וַיִּמְלְכִים מִחֻצְיָהוּ יִצְחָק".

טיולים בשומרון ובמקומות מרתקים נוספים

ניתן להזמין טיולים לקבוצות או ליחידים אצל המדריך הנודע שלנו הרב מאיר גולדמיינץ.

לפרטים ניתן לפנות לדוא"ל: MEIR9506@GMAIL.COM

או להשאיר הודעה עם פרטיכם בקו האגודה 079-607-3701 שלוחה 9.

2 כפי שהרחבנו לדבר בטיל לאזור שילה, ובתצפית על מקום משכן שילה ועל מקומו המשוער של פסל מיכה. חלק מהדברים נכתבו בגליונות הקודמים של 'קדושת ציון', במאמרים על שילה.

3 בטיל הקודם של קדושת ציון, ובין הזמנים של חודש ניסן השנה, בקרנו במקום המשוער של סלע הרימוון, הלא הוא הר הכוכב, הבנוי כגוש סלע ענקי המזדקר סמוך לעיר 'רימון', נישא על סביבותיו, מתאים לשהיה של שש מאות איש, וגובהו מגן על היושבים עליו מפני הרודפים אחריהם.

בנה בית זבול להטיב גבול הכרמל והבשן

הרב חיים אינהורן

שובה ישראל עד ה' א-להיך - דבר ראשון - סור מרע! לא מתאבלים על בעיות פרטיות, זה אסור כל השנה, בטח בה' וראה טוב. לא מתאבלים על עבירות, זה שייך לאלול. לא מתאבלים על בעיות הדור, תשאיר משהו לגדולי ישראל. לא מתאבלים על זה שהמשיח לא הגיע, מחכים לו מאד, אבל אבלות זה רק על חסרון שהפסידו. ובודאי לא עושים אבלות בכאילו. על מה כן מתאבלים? על חסרון בית המקדש, על פגיעה בכבוד שמים, אפשר גם על חסרון הסנהדרין ורציחות על ידי גויים וכדומה.

דבר שני - עושים מאזן אמיתי. מה יש, מה אין לכלל ישראל, מה קבלנו, ומה עדיין חסר. אל תשכת, עכשיו זה לא סדר מוסר, מה שצריך להגיד שחסר. אבל אתה לא מבין ולא מרגיש? תשמור לטיפול אחרי תשעה באב, זה שייך לחובות הלבבות, עכשיו התפקיד הוא לקיים את מצות היום. **והחוט המשולש** זה המהשס"ד ובתפילה יאפשר לך לקיים צריך להבין, שהסוגיה היום בכל העולם היא אהבה. העולם מחפש אהבה. זה נובע מכך שבעקבתא דמשיחא הסוגיה היא אהבה. שים לב - בדור האחרון מי שהצליח לסחוף אחריו בעבודת ה' זה מי שאומר לאנשים - ה' יתברך אוהב אותך. אנשים היום מחפשים אהבה, זה מה שחסר לשמוע, זה מה שבאמת חסר לך, חסר לנו - אהבה. בדורות קודמים יכלו להתאבל על כך שלא קיימו את קרבנות **חובותינו**, בדור הזה אתה לא אומר לאף אחד, גם לא לעצמך - 'חייב'. היום אומרים: אתה **רוצה**, אתה מבין איזו הרגשה מתוקה ועוטפת זה שה' **אוהב אותך** בבית המקדש? אתה תופס איזו הרגשה אמורה להיות לכן תורה פשוט, שה' מקבל ממנו קרבן? הרי בדורות החורבן הגיע המצב רח"ל לכך שאנשים עשו עבירות והיו בטוחים שה' יוותר להם מרוב שהיה ברור להם מבית המקדש כמה ה' אוהב מחול וסולח. חז"ל אומרים שהאהבה הזו עלולה להביא עבירות, אבל אף על פי כן - דודי שלח ידו מן החור, ומעי המו עליו. תבין, זה ממש לא רעיון טוב לעשות עבירות, אבל הדבר רק בא להמחיש לנו איזו אהבה עוצמתית זו - אנחנו רוצים אהבה, אנחנו צריכים אהבה, **נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'.**

"אבחר לקאת וקיפוד ישכנו בך ואוי לי אם אדום וערב קננו בקינריך" - אילו היה מדובר רק בשיקולים של כבוד, אז אנשים זה הרבה יותר מוכבד משועלים. אבל כאן זו אהבה! הפגיעה והעלבון והקנאה כאשר בא כל ערל וטמא מבית לפרוכת, מקום אשר כהן גדול ירא שם ללכת, איפה נמצא מנוח? אחד מסמלי האהבה הוא ביטול התמיד. הפסד התמיד הוא אחד האסונות הגדולים ביותר לעם היהודי, והוא אף מבטא את הפסד הקרבנות כולם. התמיד הוא הקשר היציב, החזק, הבריאה והתמידי, בינינו לבין אבא שבשמים. מה הסיבה שבשלה בא עלינו אסון נורא כל כך? מגלים לנו חז"ל, כי זה משום שלא רצינו להקריב 'קיץ המזבח' - קיץ המזבח הם קורבנות רשות, אשר מקריבים אותם בימים בהם אין קורבנות רבים, וכדי שהמזבח לא יעמוד ריק - יש קורבנות רשות הנקראים 'קיץ המזבח'. זו אכן מדה כנגד מדה, כי אהבה נמדדת דווקא בדברים שלא חייבים, דווקא כאשר עושים לאהוב דברים שהוא אוהב, ולא חייבים לעשות אותם. גם בימינו שמעתי נידונים האם מוטל עלינו, כמובן מה שבכוחנו, ועל פי ההלכה, לקדם מקדש. אולי אין 'דין' לקדם את הגאולה, ומה רע שהמשיח יעשה את זה? אבל גם אם אין חובה כזאת, האם לא מן הראוי לקדם דברים אשר אנו יודעים כי הם רצון ה'? אבינו שבשמים, שאנו כל כך אוהבים אותו, גילה לנו על ידי נביאיו תמונה כיצד הוא רואה את המצב של העם שלו - הארץ פורחת, ירושלים בנויה, ישראל נוהגים בחוקי התורה, ובמרכז - מקדש ה' על מכונו. האין זה לפחות בגדר קרבנות רשות של 'קיץ המזבח'? אם אנחנו יכולים לעשות מה שהוא 'דין' נחת רוח לפנינו, ואין דין כזה, האם אין זו סגולה בדוקה לכך שהוא יחזיר לנו גם את קרבנות חובותינו? **שובה למעונך ושכון בבית מאוויך.**

גם היום, קרה לנו אסון נורא - לא הקרבנו הבוקר תמיד! שובה ה' עד מתי והנחם על עבדיך, מהר אהוב כי בא מועד, השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, אהבת ציון אל תשכת לנצח, הקב"ה - אנחנו אוהבים אותך! ואהבתך אל תסיר ממנו, לעולמים.

אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, שאף צומות שביך חן מיוחד להם, אשריך ארץ ששבו בניך להתאבק על אבניך ביום אבלותיך, משתפכים במקום אשר נגלו א-להים לחזיק, ואף שכל הנביאים לא נתנבאו אלא על ירושלים במועדיה, ומי הוא זה אשר ירים ידו בעיר מלוכה, לקרוא עליה שם צום ומצוק. אף על פי כן פחד ונהר לבבי, בראותי רבבות אלפי ישראל בוכים אצל כותל מערבי ביום אבלו בט' באב, ואם חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, על הטובה שבתוך הרעה לא כל שכן? עין במר בוכה ולב שמח, ושמא כל מה שחסר לבני ביתו של מקום היא דווקא תפילה זו, כי כבר קראו ישראל קדושים שבכל הדורות בכל מיני קריאה זעקה ותחינה, ועדיין הבית הזה חרב, ומה לנו יתמי עוד לזעוק אל המלך? רבונו של עולם, אם כל מה שאתה צריך זה רק עוד תפילה אחת של רבבות אלפי ישראל בתשעה באב בכותל - בבקשה קח את שלי, **שובה ה' רבבות אלפי ישראל.**

חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, ושלשה מתוכם בתוככי ירושלים - בקעה לה חומתה, אליל הושם בהיכל כליל, וקרנן תמיד של אהבה בין ישראל לאביהם שבשמים בטל בעוונות. גם אותי הקטן, הבא לנחם את ציון בבניה בצום הרביעי, קבלה רחבת הכותל בחום, והחום העז החוזר מאבני הרחבה בצהרי תקופת תמוז לא הרתיע איש מהתאבים בלבם לחבק בזרועות עפר ארץ, והחושקים בפיהם נשק אבניך, השמחים לשלוותך והכואבים על שממותיך ובוכים על שברייך. אל יעצב לבכם אם במהרה יקח לנו ה' יתברך את החוויה של הצום והמספד בירושלים, כי אם צומותיך כך - חגיגך לא על אחת כמה וכמה? אדהכי והכי יצא הצום, והחום והרגש, ונחלשתי מלהתפלל ערבית. זאת יש לכם לידע, כי מן הטובות שהטיב ה' עם בראוי בני קיבוץ הגליות, שאין צריכים להתפלל ערבית מיד עם צאת הצום, ואם לא, יתבטל התמיד ויפסידו המנין - אין הדבר כן, אלא הולכים אצל השטיבלאך ומתכנסים מנין של יהודים כשרים, ומתפללים - **שובה ה' חלצה נפשי הושיעני למען חסדך.**

"אל תאמרי לי אשר זקנת היותך לאיש, עוד תתענדי חלוץ השד לגוריק, תלדי בני שעשועיך בעת עדנה התחדשי בנעורים כנשריך" - עלו לנגד עיני השורות מתוך הקינות כאשר גיליתי, כי נזדמן לי מנין מהודר של בחורי ישיבות עוסקי תורתך נזר הבריאה. שמחתי לקראתם עם ציון אמנו, באשר טהורים אלו עמלים בה ומקבלים שכר, אף הם ששו לקראתי כאשר אחד מהם הכיר פני, וסבבוני כארי ידי ורגלי בדבר בני הבית בזמן הזה. לכדתי בלשוני את ראש הקנוניה, ושאלתיה: "מדוע אתה רוצה שיבנה בית המקדש?" - "על מנת שאוכל להבין היטב את הרשב"א...". שאלתי - "ואם לא תבין טוב יותר, אז אתה לא רוצה בית?" - "תראה, לאו דווקא רשב"א, כל המצב הרוחני...". בעוונותי הרמתי קול על בן תורה - "לא, לא הבנת, אם אתה לא תרויח שום רווח אישי, אז אתה לא רוצה? לא אכפת לך כלום, שאדון בית כאורח במלוק?" - "הי, מה יש לך", אמר לי היצר הרע, "מה אתה נופל על הצדיק הזה, מה עשה לך?". כך היא דרכו של יצר הרע, כי אחרי שליבנו יחדיו את הסוגיה, לא זזנו משם עד שנעשינו אוהבים זה לזה, ולא זה לזה לבד, כי פרצו הגעגועים הטמונים בנפש היהודיה, לאמה: **שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך.**

ובן נקשרו נפשות חבריך - אם אין לך בעיה עם המשפט הזה, אתה ממש מרגיש אבלות וצער על החורבן, אז המאמר הזה לא בשבילך וזה סתם ביטול תורה. אבל אם אתה מחפש עצה כיצד לקיים את המצווה הקשה ביותר בתורה - להתאבל יום שלם על בית המקדש, לא להתאבל יום שלם זה ממש קל, להתאבל יום שלם על בית המקדש - זו המצווה - אז זה בשבילך. יכול להיות שיש דרגות גבוהות יותר, אבל חייב להיות שגם בדור שלנו תהיה דרך פשוטה לקיים את המצווה הזאת. אז ננסה דרך בשלשה שלבים. אתה יכול להיות רגוע, חייבת להיות דרך כזו, הרי נשבענו לה - 'אם אשכחך...'. גם אם נרצה לא נוכל לשכוח, וכדאי **הוא בית א-להינו הנוצטער על חורבנו על כל פנים יום אחד בשנה.**

זקוי ה' יחליפו כח טיול למיטיבי קשב

כלל יראי ה' אוהבי ציון מוזמנים לטיול מיוחד
ביום שני י"ג מנחם אב ה'תשפ"ג, בהדרכת
הרב מאיר גולדמינץ שליט"א.

נזכה גם השנה להתחבר ברגלינו לרגבי
אדמתה הקדושה של הארץ, עליה
כרתנו ברית עם בורא עולם, נרצה את
אביה, נחונן את עפרה ונדבק בכל
לבנו במי שצווה אותנו על ירושתה.
הטיול יתקיים על טהרת הקודש, בלי
חששות של מראות אסורים.

המסלול:

אלון מורה - גבעת 'פורת יוסף'
(סקאלי) - נוף לכיוון בקעת הירדן
ועבר הירדן. מסלול המוביל לעין
כפיר. עין כפיר - מעין עם בריכה,
ובנוסף נקבת מים באורך 70
מטר. עליה באוטובוס להר כביר
- סקירה על הנוף, תנ"ך, ננסה
ללמוד את הפסוקים ולזהות
אותם בשטח: ננסה להבין מהיכן
הגיע ארצה אברהם אבינו, ומהיכן
הגיע יעקב אבינו, מהיכן הלכו
בני ישראל אל מעמד הברכה
והקללה בהר גריזים והר עיבל,
סיפור המזבח בהר עיבל. האם
מדובר במזבח יהושע? נתחקה
אחר מקום מושבם של מלכי
ישראל. ומי יודע מה זה שייח
בילאל? ובעיקר, נבין את ברכת
יוסף - "וליוסף אמר, מברכת ה'
ארצו, ממגד שמים... וממגד...
וממגד...". נסיעה למצפה יוסף
- מעמד הברכה והקללה. שכם
העתיקה, המצבה של יהושע,
זיהוי השדה שקנה יעקב אבינו
[בפסוקים ובשטח], וכמובן -
קבר יוסף. יוסף ואחיו - מדוע הם
הלכו לשכם? מהיכן הלכו משכם
לדותן? האם יש מלים בפסוק,
שנוכל להבין לאשורן רק בשטח?
ואולי נזהה גם את טבור הארץ?
לימוד א-ב בכתב עברי עתיק
[ועיין בסנהדרין כא: על כתב
הכותים]. הליכה רגלית מהכניסה
להר ברכה אל מעין עמשה -
מעין יוסף - 'הלבנים'.
הערה: בחלקים מחציו השני של הטיול
כבר בקרנו בטיול הראשון של קדושת
ציון [בשנת התשע"ט].

יציאה בשעה 8:00 בבוקר
מירושלים מתחנת ירמיהו-
שמגר.

חזרה משוערת בשעה 9:00
בערב. יתכנו שינויים. יש לעקוב
בקו האגודה.

ההרשמה אך ורק ברכישת
כרטיס מראש לטיול במחיר
100 ש"ח, דרך מערכת נדרים-
פלוס של האגודה בקישור
מיוחד לטיול.

אין אפשרות להחזיר לאחר
ההרשמה. תתכן הנחה
לקבוצות, יש להשאיר פניה
בקו.

נא להביא:

כובע שמש

3 ליטרים מים

אוכל ובגד לשהיה במים

[ונעלי בית להליכה בנקבה].

הטיול באחריות המטייל.

ניתן לשאול שאלות בשלוחת
הודעות מאזינים בקו האגודה
079-607-3701 - נא להשאיר
הודעה ברורה ומספר טלפון
לחזרה. חלק מהתשובות
לשאלות יושאר בשלוחת
הודעות כלליות, יש לעקוב.

לפרסום בלוח המודעות נא לפנות לדוא"ל

LUACH@KEDUSHASTZION.ORG

או לטל: 053-319-1618

!בְּפֶנֶי אֱמוּנָה

סדרות ושיעורים ממיטב הרבנים על

מצות יישוב ארץ ישראל בזמננו

מרתק ומעשיר מחכים ומעשי.

וכן שירי ארץ ישראל וירושלים

בקו הישיר:

03-617-10-30

עברית, אידיש, אנגלית

ימי בין המצרים בכותל הקטן בשער הכותנה ובשער השבטים

יום חמישי י"ז בתמוז

שחרית עם הנץ החמה בשער הכותנה

מנחה 40 דקות לפני השקיעה בשער השבטים

מעריב במוצאי הצום בשער השבטים

ליל תשעה באב

מנין למעריב וקריאת מגילת איכה

מנין ראשון - 20:00 מנין שני - 21:30 בשער הכותנה

יום חמישי תשעה באב

מניני שחרית עם הנץ החמה בכותל הקטן ובשער הכותנה

מנחה 40 דקות לפני השקיעה בשער השבטים

מעריב במוצאי הצום בשער השבטים

כל זאת - בנוסף למנינים הקבועים כבכל ימות השנה - שחרית כותיקין

בערבי שבתות ובראשי חודשים בשער הכותנה.

לא רוצים לפספס?

עדכון שוטף על פעילות
האגודה בדוא"ל ובטלפון
בדוא"ל: בשליחת בקשה ל-
OFFICE@KEDUSHASTZION.ORG
בטלפון: 079-607-3701

קו מתוק מדבש

הקו של הגה"צ רבי דב הכהן קוק שליט"א
- ראיונות / שירים / חיזוקים יומיים / דברי
תורה. להאזנה חייגו 077-263-8638. בקו
אפשר לשמוע את דברי הרב שליט"א לבאי
ועידת 'קדושת ציון', וכן בשלוחת הראיונות
אפשר לשמוע את סקירת האירוע מפי אחד
מפעילי האגודה.

למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ

מספר ימים לפני הועידה השנתית של האגודה, פרסמו גורמים "קנאיים" 'קול קורא', מלא בדברי בלע ושקר. לא היינו מתייחסים כלל לכתב שטנה זה, אילולא הופיעו על ה'קול קורא' חתימותיהם של רבנים, שלכאורה חתמו על מכתב זה.

מיותר לציין, כי הדברים שנכתבו ב'קול קורא' אינם נכונים כלל.

כפי שידוע לכל מי שמכיר את האגודה, מדובר באגודה של יראים ושלמים מהציבור החרדי התורני, ואין אנו עוסקים כלל ברעיונות ה'ציונות', אלא אך ורק בדרישת ציון על טהרת הקודש, בחיבת ארץ הקודש, ובחובתנו לכונן בארץ הקודש שלטון שיתנהל על-פי חוקי התורה. זאת, תוך הבאת דבריהם של רבותינו גדולי הדורות על מהות התקופה וחובתנו לפעול בה. הטיעון הנבזי, כאילו יש קרנות פילנתרופיות ציוניות שתומכות באגודה, הוא שקר מוחלט, שניתן להפריכו בקלות.

לכן יצרנו קשר עם הרבנים שלכאורה חתמו על המכתב. כצפוי, חלקם הצהירו שמעולם לא חתמו על שום מכתב נגד האגודה, חלקם אמרו שחתמו על מכתב אחר לחלוטין ממה שפורסם, וחלקם אמרו שאכן הם חתמו על מכתב זה מכיון שלא הכירו את האגודה וסיפרו להם שמדובר בארגון ציוני שמכניס דעות פסולות לציבור החרדי.

עם זאת, מכיון שאין זו הפעם הראשונה בה גורמים קיצוניים אלו מטילים בנו דופי תוך סילוף המציאות וזריית חול בעיני הציבור, אגודת 'קדושת ציון' מבקשת מכל מי ששומע דברים שונים על אגודתנו, לא למהר ולשפוט ציבור גדול ויקר של אברכים בני תורה ותלמידי חכמים מבלי לדרוש ולחקור היטב את הדבר. נשמח להגיע למעונו של כל ראש ישיבה, אדמו"ר, דיין ורב החפץ לעמוד על טיבה של האגודה, ולפרוס בפניו את משנתנו ופעולותינו בצורה מפורטת, נשמח מאד גם אם יביעו בפנינו את דעתם אם יש נקודות הצריכות תיקון ע"פ דעת תורתם הרוממה.

**ושארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב
ולא ימצא בפיהם לשון תרמית.**

לתרומה:

נדדים פלוס: 'אגודת קדושת ציון'
| בנק מזרחי (20) סניף 459 מספר
חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

קו קדושת ציון

הקלטות מאירועי האגודה, שיעורים ועוד
בקו האגודה 079-607-3701

מיזוג אוויר חינם

הנ"ר יצחק זילברשטיין מספר ("עלינו לשבח", בראשית, עמ' תל):
שפעם בא לביתו של תלמיד חכם וראה על המזגן שלט מודר ביותר "מזגנא דרבי אמי ורבי
אסי"....

כוננתו הייתה לסיפור המובא בגמרא (כתובות ק"ב, ב), על הפסוק המלמד אותנו, שמצווה
לאהוב את ארץ ישראל:

"כי רצו עבדיך את אבניה" - רב אמי ורב אסי ישבו בארץ ישראל, בעיר טבריה. בקיץ ישבו
הם בבוקר במקום מוצל, בהמשך היום כאשר השמש קפחה על ראשם והיה להם חם,
עברו הם לשבת בצל, וכאשר היה להם קר בחורף, היו מתיישבים במקום חמים ונעים,
כל זה למה? - כדי להנעים לעצמם את ישיבתם בארץ ישראל (ר"י מוגש), ובכדי שלא
יוציאו לעו"ה על ישיבת ארץ ישראל (רש"י).

אותו תלמיד חכם הסביר לרב זילברשטיין:
אני סובל מהחום השורר בארצנו בימי הקיץ, וקניתי את המזגן במחשבה זו, שלא להוציא
לעו על הארץ הקדושה, לכן כתבתי על חזית המזגן את הכיתוב הנ"ל.

כאשר חם לנו בקיץ ואנו מפעילים את המזגן, או כשקר לנו בחורף ואנו לובשים מעיל, או
מדליקים תנור. כדאי לנו לכוון, שאנו עושים כך, כדי שיהיה לנו טוב ונעים בארץ ישראל,
בכך נקיים מצוה (מצוות הארץ כהלכתן ד', ט"ז). ה"ו אם אומרים חם בא"י, הרי זה אסור
תורה של 'דיבת הארץ'.

אם נדליק את המזגן לשם מצוה זו, יתכן ויחזיר לנו הקב"ה את הוצאות החשמל על
הפעלת המזגן, כדעת הראשונים שהקב"ה מחזיר לאדם את ההוצאות הכספיות שהוציא
עבור כל המצוות.

הרב גנוט (מחבר הספר שלהי דקייטא) מספר, ששטח את הדברים
לפני הגר"ח קניבסקי שליט"א, שאמר שהם אכן מסתברים.

להדבקה על המזגן

הנני מכונן

בהזדקקת המזגן

להנעים לי את ישיבת ארץ ישראל,
כדי שאוכל לקיים מצוות חיבת הארץ,
וכדי שח"ו לא יצא מפּי תרעומת כל שהיא
על ישיבת הארץ.

709-607-3701: 709-607-3701